

Zdravotně
sociální fakulta
Faculty of Health
and Social Sciences

Jihočeská univerzita
v Českých Budějovicích
University of South Bohemia
in České Budějovice

Inkluzivní pedagogika jako edukační koncept

BAKALÁŘSKÁ PRÁCE

Studijní program:

SPECIÁLNÍ PEDAGOGIKA/VYCHOVATELSTVÍ

Autor: Mgr. Libuše Kyslíková

Vedoucí práce: doc. PhDr. Jana Šemberová, CSc.

České Budějovice 2017

Prohlášení

Prohlašuji, že svoji bakalářskou práci s názvem Inkluzivní pedagogika jako edukační koncept jsem vypracovala samostatně pouze s použitím pramenů v seznamu citované literatury.

Prohlašuji, že v souladu s § 47b zákona č. 111/1998 Sb. v platném znění souhlasím se zveřejněním své bakalářské práce, a to v nezkrácené podobě elektronickou cestou ve veřejně přístupné části databáze STAG provozované Jihočeskou univerzitou v Českých Budějovicích na jejích internetových stránkách, a to se zachováním mého autorského práva k odevzdanému textu této kvalifikační práce. Souhlasím dále s tím, aby toutéž elektronickou cestou byly v souladu s uvedeným ustanovením zákona č. 111/1998 Sb. zveřejněny posudky školitele a oponentů práce i záznam o průběhu a výsledku obhajoby bakalářské práce. Rovněž souhlasím s porovnáním textu mé bakalářské práce s databází kvalifikačních prací Theses.cz provozovanou Národním registrem vysokoškolských kvalifikačních prací a systémem na odhalování plagiátů.

V Českých Budějovicích dne:

.....

Poděkování

Ráda bych poděkovala vedoucí mé bakalářské práce doc. PhDr. Janě Šemberové, CSc. za výbornou spolupráci, podnětné rady, připomínky a čas, který mi věnovala. Dále bych chtěla poděkovat všem ředitelům, pedagogům a rodičům za jejich věnovaný čas, názory a zkušenosti při výzkumném šetření. V neposlední řadě bych ráda poděkovala své rodině, partnerovi a přátelům za jejich podporu.

Inkluzivní pedagogika jako edukační koncept

Abstrakt

Předkládaná bakalářská práce je zaměřena na inkluzivní formu edukace. Práce je rozdělena do dvou částí- teoretické a empirické. Teoretická část je členěna do pěti kapitol, ve kterých jsou definovány základní pojmy, popsán vývoj, legislativní rámec a současná podoba inkluzivního vzdělávání v České republice s náhledem na základní školy praktické. Empirická část je zaměřena na postoj ředitelů, pedagogů a rodičů žáků k inkluzivnímu vzdělávání. Názory byly zjišťovány na základě kvalitativního výzkumu formou strukturovaných rozhovorů a to na dvou základních školách běžného typu v Kaplici a na Základní škole praktické v Kaplici a Českém Krumlově. V každé škole byli osloveni ředitelé a pedagogové. Následně byl s nimi proveden strukturovaný rozhovor s odlišnými otázkami. Dále se práce zaměřuje na rodiče žáků se speciálními vzdělávacími potřebami s cílem zjištění jejich náhledu na inkluzivní vzdělávání v souvislosti s jejich dětmi.

Cílem této práce bylo podat nástin aktuální situace v oblasti inkluzivního vzdělávání se zaměřením na postoj ředitelů, pedagogů a rodičů žáků na obou typech škol, specifikace výhod, nevýhod a případně problémů, které školy aktuálně řeší a které s sebou inkluzivní vzdělávání přináší. V neposlední řadě také nástin případného dalšího vývoje v této oblasti. Ve výzkumném šetření se podařilo zjistit, že výzkumné skupiny se v mnohém názorově shodují. Podobně pak predikují budoucnost samotné inkluze.

Tato bakalářská práce by měla přinést aktuální vhled do problematiky inkluzivního vzdělávání a zároveň by mohla sloužit jako případný studijní materiál nebo podnět pro další rozsáhlejší výzkum v této oblasti.

Klíčová slova

Integrace, inkluze, edukace, žáci se speciálními vzdělávacími potřebami, podpůrná opatření.

Inclusive education as an educational concept

Abstract

This bachelor thesis is focused on an inclusive form of education. The thesis is divided into two parts - theoretical and empirical. The theoretical part is divided into five chapters, which define basic concepts, describe the development, the legislative framework and the current view of the inclusive education in the Czech Republic with a preview on practical elementary schools. The empirical part focuses on the attitude of the principals, teachers, and parents of pupils towards the inclusive education. Opinions were based on the qualitative research via the form of structured interviews performed at two common primary schools in Kaplice and at the primary practical school in Kaplice and Český Krumlov. In each school, principals and teachers were addressed. The structured interview, including different questions, was conducted subsequently. Furthermore, the thesis also focuses on parents of pupils with special educational needs to find out their preview at the inclusive education related to their children.

The aim of this thesis was to outline the current situation in the area of the inclusive education focusing on the attitude of the principals, teachers and parents of pupils at both types of schools. Further the specification of and possible the advantages, disadvantages problems that schools are currently dealing with the inclusive education. Moreover, this thesis also gives an outline of any further developments in this area. In the research, we have figured out that research groups have almost the same opinion. Likewise, they predict the future of inclusion in the same way.

This bachelor thesis should provide a current insight into the issue of an inclusive education and at the same time serve as a possible study material or incentive for further extensive research in this field.

Key words

Integration, inclusion, education, pupils with special educational needs, support measures.

Obsah

I. Teoretická část	2
1. Vymezení základních pojmů	2
1.1. <i>Inkluzivní pedagogika</i>	2
1.2. <i>Integrace</i>	3
1.3. <i>Inkluze</i>	4
2. Historický vývoj inkluze	5
3. Legislativní rámec inkluze	8
4. Inkluzivní edukace	11
4.1. <i>Výhody inkluzivní edukace</i>	12
II. Empirická část	26
6. Cíl práce a metodologie výzkumu	26
6.1. <i>Cíle práce</i>	26
6.2. <i>Metodologie výzkumu</i>	26
6.3. <i>Popis výzkumného vzorku</i>	27
6.4. <i>Popis výzkumného prostředí</i>	28
6.5. <i>Formulace výzkumných otázek</i>	31
7. Popis a interpretace výsledků	33
7.1. <i>Statistické analýzy kvalitativního výzkumu</i>	33
7.2. <i>Rozbor vybraných výzkumných otázek</i>	38
7.2.1. <i>Pohled na inkluzi očima rodičů</i>	38
7.2.2. <i>Pohled na inkluzi očima pedagogů</i>	39
7.2.3. <i>Pohled na inkluzi očima ředitelů škol</i>	46
8. Diskuze	53
9. Závěr	57
10. Seznam literatury	58
11. Seznam příloh a obrázků	67
12. Seznam zkratk	89

Úvod

Každé dítě na světě je jedinečné bez ohledu na jeho jakoukoli odlišnost od ostatních. Jako takové má právo na vzdělání, které mu nikdo nesmí odepřít.

Pro svou bakalářskou práci jsem si zvolila téma Inkluzivní pedagogika jako edukační koncept z důvodu, že je to nejen aktuální téma, ale také prioritní a cíl edukační politiky České republiky. Edukační koncept inkluzivní pedagogiky je v současných podmínkách českého školství teprve na svém počátku. Samotná myšlenka společného vzdělávání všech žáků bez rozdílů rozhodně není v českém školství žádnou velkou novinkou, hovoří se o ní již nějakou dobu v souvislosti s úspěšným fungováním tohoto edukačního konceptu v zahraničí. Sama o sobě je tato myšlenka velice zajímavá, ale otázkou zůstává, zda není spíše utopickou a je v podmínkách českého školství skutečně reálná a zda bude dlouhodobě úspěšná. Stále je ve velké míře využíván model integrace, který je v současné době považován za určitý přežitek doby. Transformace současného českého školství na inkluzivní však rozhodně není otázkou roku nebo dvou, jedná se o dlouhodobý proces, ve kterém dojde ke změně celého systému školství a to od vzdělávání pedagogů až po nastavení podmínek základních škol běžného typu do takové míry, aby byly schopné přijímat opravdu všechny žáky se speciálními vzdělávacími potřebami a zajistili jim nejen rovné podmínky, ale i kvalitní vzdělávání. Otázkou také zůstává, jak se inkluze projeví v souvislosti se základními školami zřízenými podle par. 16 odst. 9 ŠZ, kde jsou nejčastěji vzdělávání žáci s mentálním postižením, o kterých se v souvislosti s inkluzí nejčastěji mluví. Sama vyučuji žáky s lehkým mentálním postižením na základní škole praktické, a proto mě otázka inkluzivního vzdělávání velmi zajímá. Na základě toho jsem se rozhodla zjistit, jaký postoj k této otázce zaujímají ředitelé a pedagogové základních škol běžného typu a jak na něj z druhé strany naopak nahlíží ředitelé a pedagogové základních škol zřízených podle par. 16 odst. 9 ŠZ. V neposlední řadě je zde důležitý náhled samotných rodičů žáků, kterých se inkluze dotýká nejvíce. Cílem je tedy zjistit, zda jsou všechny zmíněné subjekty inkluzi nakloněni či nikoli, jaký v tomto typu vzdělávání spatřují přínos, s jakými problémy se školy nejčastěji potýkají a jaké důsledky podle nich inkluze přinese.

Účelem této bakalářské práce je nastínit současného stavu inkluzivního vzdělávání v České republice a náhled na jeho další vývoj.

I. Teoretická část

1. Vymezení základních pojmů

1.1. *Inkluzivní pedagogika*

Inkluzivní pedagogika vychází z teze, že škola má být pro všechny. Jejím cílem je tedy vzdělávat děti bez rozdílů ve školách hlavního vzdělávacího proudu a v souvislosti s tím zajistit rovné vzdělávací podmínky pro všechny. Samotný koncept vychází z mnoha principů, jejichž praktické uplatnění je stále na svém počátku. Samotný edukační koncept je dlouhodobým procesem, jehož cílem je nový vzdělávací systém, který s sebou přinese změnu jak v organizaci a struktuře, tak i ve vzdělávacích metodách, formách a prostředcích, díky kterým dojde k naplňování individuálních vzdělávacích potřeb každého žáka (Poláková, 2013).

Svým pojetím inkluzivní pedagogika prosazuje nejen otevřenou, ale také individualizovanou podobu učebních procesů, která vychází z individuálních schopností každého dítěte. Umožňuje zohlednění jeho vzdělávacích potřeb a zároveň prosazuje individualizaci a otevřenost vyučování (Hájková, Strnadová, 2010). Na základě inkluzivního edukačního procesu již tedy nedochází k selekci žáků se speciálními vzdělávacími potřebami a bez nich, ale žáci tvoří jednu heterogenní skupinu. Podstatou je, aby samotné vzdělávání bylo přínosem pro všechny žáky (Hájková, 2010).

Lechta (2010) uvádí, že *„koncept inkluzivní edukace je v podstatě bipolární. Implikuje na jedné straně nezpochybnitelné humanistické směřování, ale na druhé straně současně i stejně tak nezpochybnitelné nebezpečí, že v případě nevhodné, nepřiměřené či unáhlené aplikace může uškodit právě těm, kterým chce pomoci: dětem s postižením, narušením a ohrožením.“*

Lechta (2010) dále také zmiňuje, že jak u nás, tak i v zahraničí existuje určité třídímenzionální pojetí inkluzivní edukace. Na základě toho je inkluze plně ztotožňována s integrací, anebo je chápána jako určitá vylepšená, či „optimalizovaná“ integrace, popřípadě je na ní nahlíženo jako na nový, kvalitní přístup k postiženým dětem, který je odlišný od integrace jako bezpodmínečné akceptování speciálních potřeb všech dětí.

1.2. *Integrace*

Slovo integrace pochází z latinského *integer* = neporušený. V překladu se jedná o vytvoření nového celku. Obecně tento pojem tedy můžeme definovat jako snahu o úplné zapojení nebo začlenění postiženého jedince do společnosti (Bartoňová et al., 2010). Integrace je také označována jako nejvyšší stupeň socializace člověka. (Renotierová et al., 2006.). Definic a výkladů tohoto pojmu je opravdu mnoho. Za zmínku jistě stojí definice Būrlího (1997), který ji popisuje jako „*snahu poskytnout v různých formách výchovu a vzdělání jedinci se specifickými vzdělávacími potřebami v co možná nejméně restriktivním prostředí, které optimálně odpovídá jeho skutečným problémům*“ (Bartoňová, 2013). Integrativní pedagogika je charakteristická pro 20. století a v současné době je často spojována nebo synonymně zaměňována s pojmem inkluze, přičemž s inkluzí ji spojuje stejný cíl, kterým je maximálně možný rozvoj osoby s nějakým postižením či znevýhodněním (Šmelová 2014).

Cílem školské integrace je začleňování zdravotně postižených či znevýhodněných jedinců do běžných tříd spolu se zdravými žáky (Jesenský, Michalík, 2001). Autoři (2001) samotnou pedagogickou integraci definují jako: „*dynamický, postupně se rozvíjející pedagogický jev, ve kterém dochází k partnerskému soužití postižených a intaktních na úrovni vzájemně vyvážené adaptace během jejich výchovy a vzdělání a při jejich aktivním podílu na řešení výchovně vzdělávacích situací.*“

Lechta (2010) na integraci nahlíží jako na přípravu dětí na začlenění do běžných škol, přičemž se žák musí přizpůsobit škole nikoli škola žákovi.

Integrační přístup také počítá se sítí speciálních škol, které pro vzdělávání žáků s postižením využívají různé specifické metody a pomůcky, které jim při vzdělávání mají pomoci. V tomto se tento přístup liší od nového, inkluzivního, který preferuje zařazování všech žáků se speciálními vzdělávacími potřebami do škol běžného typu (Poláková, 2013). V souvislosti s inkluzivním vzděláváním vyvstává otázka budoucnosti speciálních škol. Zda zůstanou zachovány nebo dojde v rámci trendu inkluze k jejich postupnému zánikání. Touto otázkou se budu zabývat podrobněji níže v souvislosti se speciálním školstvím v ČR a v rámci empirického výzkumu.

1.3. *Inkluze*

Inkluze představuje základní prvek každé moderní společnosti. V České republice je novým a velmi diskutovaným trendem ve vzdělávání, který nahrazuje starší, známější integraci, přičemž bývá označována za její nejvyšší stupeň. Obecně inkluze představuje nikdy nekončící proces, ve kterém se lidé s postižením mohou v nejvyšší možné míře účastnit veškerých aktivit ve společnosti stejně tak jako lidé bez postižení (Poláková, 2013). Pojem inkluze pochází z anglického *to be included* = být úplnou součástí nebo z angl. *Inclusion*, což v překladu znamená zahrnutí, nebo v širším slova smyslu příslušnost k celku. Jedná se o koncept, na základě kterého by všechny děti bez ohledu na stupeň jejich postižení měly navštěvovat třídy hlavního vzdělávacího proudu (Hájková, Strnadová, 2010).

Průcha (2009) inkluzivní vzdělávání v pedagogickém slovníku definuje jako: „*Vzdělávání začleňující všechny děti do běžných škol.*“ Bartoňová (2013) pak inkluzi vymezuje jako „*integraci všech žáků do běžné školy*“ Lechta (2010) podstatu inkluze spatřuje převážně v kvalitním přístupu k postiženým dětem, kdy dochází k bezpodmínečnému přijetí a akceptování jejich speciálních potřeb všech dětí.

V České republice se s pojmem inkluze a inkluzivní vzdělávání setkáváme již od konce 20. a počátku 21. století v souvislosti s Deklarací na konferenci ve španělské Salamance roku 1994, která představovala klíčový moment v rozvoji inkluzivního vzdělávání. Právě tam, na konferenci UNESCO, byla východiska inkluze diskutována. Mimo jiné tak bylo určeno, že „*běžné školy by měly vzdělávat všechny děti bez ohledu na jejich fyzické, intelektuální, emocionální, sociální, jazykové nebo jiné podmínky*“ (Article 2, Salamance Statement. [online]. [cit. 2017-04-12]. Dostupné z: http://www.unesco.org/education/pdf/SALAMA_E.PDF

V rámci inkluze se škola má přizpůsobit v maximální míře potřebám dítěte, nikoli naopak. Zároveň stěžejním cílem inkluze je poskytnutí žákům se speciálními vzdělávacími potřebami kvalitní vzdělávání, ze kterého bude mít prospěch nejen žák, ale i celá heterogenní edukační skupina. Pro zajištění kvalitního a funkčního vzdělávání je třeba, aby byly jasně nastaveny podmínky, za kterých bude vzdělávání probíhat. Jde o to, aby pouze forma speciálního vzdělávání nebyla přesunuta do škol běžného typu, ale aby skutečně došlo k úpravám v organizaci vyučování a byly nastaveny metody a formy práce, zajištěny potřebné pomůcky, popřípadě byl přidělen asistent pedagoga nebo zpracován individuální vzdělávací plán (Květoňová, Prouzová 2010). Nabízí se otázka,

zda jsou všichni na inkluzi opravdu již dostatečně připraveni do takové míry, aby byla pro hlavní aktéry nejen účinná ale i přínosná (Nováková, Vítková 2004). Vzdělávání žáků se speciálními vzdělávacími potřebami se bude více věnovat v jedné s následujících kapitol.

2. Historický vývoj inkluze

Samotná podstata inkluze je zakořeněna hluboko v historii, kdy podobné myšlenky můžeme pozorovat již v židovském nebo křesťanském náboženství (Lechta 2016). Winzerová (2002) uvádí, že změny v přístupu k lidem s postižením lze zaznamenat po pádu Římské říše roku 476 s koncem středověku pak docházelo k tvorbám společenství postižených lidí. Dalším důležitým mezníkem byla doba renesance, kdy docházelo nejen k péči o postižené, ale také vzrostl počet zařízení pro realizaci této péče (Winzerová, 2002). Doba osvícenství pak přinesla velký průlom a to hlavně uzákoněním povinné školní docházky, což se pozitivně odrazilo i na výchově a vzdělávání lidí s postižením. V této době vznikalo mnoho škol pro tyto lidi a zároveň došlo i ke zřizování nejrůznějších charitativních nadací a prvních ústavů a jim podobných zařízení, kde se lidem s postižením dostalo speciální péče i odborné pomoci. První takové ústavy vznikaly například v Německu a Švýcarsku (Lechta, 2016). Od poslední třetiny 19. století pak můžeme zaznamenat segregovanou výchovu a vzdělávání. Segregace s sebou nesla jak pozitiva, tak i negativa. S utvořením vědy, kterou byla léčebná pedagogika, se opět změnily možnosti péče o postižené a s nástupem speciální pedagogiky, která se z ní pak postupně vymezila, došlo opět k posunu. Péče o lidi s postižením byla v té době realizována v soustavě speciálních škol. Roku 1948 byl schválen významný mezinárodní dokument, kterým byla Všeobecná deklarace lidských práv a roku 1959 pak Deklarace práv dítěte. Díky oběma těmto dokumentům došlo opět k posunu, a lidé s postižením začali mít rovné příležitosti jako lidé bez postižení. S nástupem postmoderny se pak situace opět mění a je nastolován trend integrace, jehož vrchol Lechta (2010) vidí v 80. letech 20. století. Integrace představuje duální vzdělávací systém, protože stále počítá jak s běžným, tak i se speciálním systémem. V 90. letech 20. století se pak u nás začínají vést diskuze na téma inkluzivní vzdělávání, kdy se tento koncept pomalu a jistě začal rozvíjet a to nejen u nás (Lechta, 2016). Dnes inkluzivní vzdělávání představuje novou podobu vzdělávacího systému České republiky.

Co se týče ale samotné myšlenky inkluzivní pedagogiky, tak lze říci, že ta má bezpochyby celosvětový rozměr. Setkáváme se s ní jak v bohatých a vyspělých zemích (Německo, Anglie, USA), tak i v chudých (Angola, Etiopie, Nepál). První diskuze o tom, jaký podíl žáků s postižením by se měl vzdělávat v obecném systému, se datují již na konec 18. století. Samotné prvotní pokusy o realizaci zmíněných diskuzí, kdy se společně vyučovaly děti s postižením se zdravými, neboli jak je nazývá Lechta (2016) intaktními, jsou historicky doloženy dříve jak první polovině 19. století. Tyto pokusy probíhaly například v Německu, kde docházelo ke společnému vzdělávání neslyšících a nevidomých žáků s žáky intaktními. Obdobný vývoj je zaznamenán i v jiných zemích, ale bohužel všechny pokusy o společné vzdělávání byly neúspěšné a to převážně kvůli nedostatečným a různým podmínkám (mnoho žáků ve třídě, až 150, chybějící technické prostředky aj.). V souvislosti s tím bylo upuštěno od ideje společného vzdělávání a pro počátek 20. století je charakteristický rozvoj speciálního školství a to hlavně ve střední Evropě. Po druhé světové válce došlo právě v Evropě k nastolení dvou trendů. První byl zaměřen na společné vzdělávání. Tímto směrem se ubíraly země jako Itálie, Švýcarsko, Norsko nebo Finsko. V Norsku je dokonce od roku 1975 právně zakotveno právo na integraci postižených žáků. Druhý trend, kterým se ubíral náš stát, dále pak Polsko, Francie nebo Rakousko, byl zaměřen na budování sítě speciálních škol, které byly diferenciovány, a ve kterých probíhala integrace žáků s postižením do společnosti. Síť speciálního školství existuje v České republice dodnes (Lechta, 2016).

Za klíčový moment, a asi i hlavní spouštěč diskuze o integraci, bychom mohli považovat rok 1954, kdy byl ve Spojených státech Amerických veden soudní spor mezi rodiči dětí s mentálním postižením a školskými úřady. Na základě tohoto soudního sporu bylo soudem ustanoveno, že všechny děti mají nárok na vzdělávání a to i ty s mentálním postižením. Předtím byly děti s mentálním postižením z běžného školního vzdělávání vylučovány, což bylo soudem odsouzeno a od té doby je považováno také za protiprávní. Na základě zmíněného soudního procesu se začaly opět objevovat diskuze, týkající se integrace dětí s postižením, které trvají dodnes, ačkoli jsou nahrazovány novým pojmem, inkluze (Lechta, 2010).

Před rokem 1989 jak u nás, tak i v ostatních zemích východního bloku probíhala podpora žáků s postižením individuálně, na základě učebních plánů pro určitý druh speciální školy, a tak pouze ve velmi výjimečných případech docházelo k tomu, že by se dítě s postižením vzdělávalo ve škole běžného typu. Po roce 1989, v souvislosti s významnými politickými událostmi, postupně dochází k nahrazování Integrativní

edukační koncepce novou, inkluzivní (Lechta,2016). Samotné pojmy inkluze nebo inkluzivní vzdělávání se používají od konání konference ve španělském městě Salamanca v roce 1994, jak jsem již zmínila výše. Této konferenci se účastnilo celkem 92 zemí a 25 mezinárodních organizací, které se společně dohodly na podmínkách pedagogiky pro žáky se speciálními vzdělávacími potřebami. Z tohoto setkání vzešel závazný a klíčový dokument „The Salamanca Statement and Framework for Action on Special Needs Education“ (Bartoňová, 2005). Z tohoto dokumentu zároveň vyplývá, že žáci mohou navštěvovat školu, jakou chtějí nebo si vyberou bez ohledu na to, zda mají nebo nemají nějaký typ postižení. Zároveň je důležité, aby je každá škola bez výhrad přijala. V dokumentu je dále zakotveno, že na procesu rozhodování by se měli podílet ve velké míře i rodiče výše zmíněných žáků a zároveň učitelé, by měli mít možnost vzdělávání a prohlubování svých znalostí pro svou profesi k získání patřičné odbornosti. Obecně lze říci, že stěžejním cílem dokumentu je, aby měli všechny děti rovné podmínky pro vzdělávání a zároveň, aby byly zachovány lidská práva, převážně pak i lidská důstojnost. Myšlenky, které vzešly z konference v Salamance jsou pro svou dobu velmi pokrokové a nastolují zcela novou koncepci ve vzdělávání, přesto však stále i dnes vyvolávají značné diskuze o tom, zda je inkluzivní vzdělávání vhodné opravdu pro všechny žáky. Prohlášení UNESCO ze Salamanky [online]. [cit. 2017-04-12]. Dostupné z: <http://www.csie.org.uk/inclusion/unescosalamanca.html>

Inkluzivní způsob výuky je charakteristický zejména pro 21. století, ale zatím ještě není časem prověřený, a proto nelze říci, zda bude úspěšný či nikoli. V následující kapitole se zaměřím na legislativní rámec inkluze.

3. Legislativní rámec inkluze

V souvislosti z výše zmíněnými změnami ve vzdělávání žáků se speciálními vzdělávacími potřebami, docházelo ve vzdělávací politice České republiky také ke změnám v legislativě.

Obecně vzato lze konstatovat, že ve vzdělávací politice státu je hlavním cílem zajištění rovného přístupu všech osob ke vzdělávání (Hájková, Strnadová, 2010). S tím souvisí i přijetí mezinárodního dokumentu v roce 1991, kterou byla Úmluva o právech dítěte, ve které je jasně vymezeno *právo každého dítěte na vzdělání na základě rovných možností* (Ministerstvo vnitra České republiky: Úmluva o právech dítěte [online]. 2017 [cit. 2017-04-16]. Dostupné z: <http://www.mvcr.cz/soubor/dokumenty-kriminalita-umluva-o-pravech-ditete-pdf>. Nynější legislativa České republiky tento dokument zcela akceptuje a právo na vzdělávání je také zakotveno v Listině základních práv a svobod, která je součástí Ústavy České republiky.

Důležitým krokem k inkluzi byla v září 2009 ratifikace Úmluvy o právech osob se zdravotním postižením. Ke schválení této úmluvy došlo Valným shromážděním OSN v roce 2006. V České republice se jedná o zákon č. 198/2009 Sb. „o rovném zacházení a právních prostředcích ochrany před diskriminací a o změně některých zákonů.“ Ratifikovaná úmluva je založena na několika zásadách přičemž za zmínku mimo jiné stojí, zákaz diskriminace, plné začlenění do společnosti, rovné příležitosti pro všechny. Rovný přístup ke vzdělávání je v České republice legislativně vymezen pomocí zákonů, vyhlášek, nařízení nebo metodických pokynů. Mezi stěžejní zákony a vyhlášky související se vzděláváním žáků se speciálními vzdělávacími potřebami patří školský zákon, neboli zákon č. 561/2004 Sb. o předškolním, základním, středním, vyšším odborném a jiném vzdělávání a to ve znění pozdějších předpisů. Tento zákon, mimo jiné stanovuje, že žákem a studentem se speciálními vzdělávacími potřebami je jedinec se zdravotním postižením, zdravotním znevýhodněním a sociálním znevýhodněním. Novela školského zákona, kterou představuje zákon č. 82/2015 Sb. upouští od výše zmíněné kategorizace žáků a zavádí nové pojmy v souvislosti s inkluzivním vzděláváním, jako je: „*žák se speciálními vzdělávacími potřebami, nebo podpůrná opatření*“ (Lechta, 2016).

V aktuálním znění školského zákona účinného od 1. 1. 2017 do 31. 08. 2017 se podle § 16 odst. 1 ŠZ „*Dítětem, žákem a studentem se speciálními vzdělávacími potřebami rozumí osoba, která k naplnění svých vzdělávacích možností nebo k uplatnění nebo*

užívání svých práv na rovnoprávném základě s ostatními potřebuje poskytnutí podpůrných opatření. Podpůrnými opatřeními se rozumí nezbytné úpravy ve vzdělávání a školských službách odpovídající zdravotnímu stavu, kulturnímu prostředí nebo jiným životním podmínkám dítěte, žáka nebo studenta. Děti, žáci a studenti se speciálními vzdělávacími potřebami mají právo na bezplatné poskytování podpůrných opatření školou a školským zařízením.“ [online]. 2017 [cit. 2017-04-15]. Dostupné z: <http://www.msmt.cz/dokumenty-3/skolsky-zakon-ve-zneni-ucinnem-od-1-1-2017-do-31-8-2017>

Aby mohlo dojít ke vzdělávání všech žáků se speciálními vzdělávacími potřebami ve školách běžného typu je potřeba, aby jejím potřebám odpovídaly i adekvátní podpůrná opatření, ta jak zmiňuje Lechta (2016) slouží k „*vyrovnávání vzdělávacích možností žáků a případných nerovností podmínek ve vzdělávání.*“

Podpůrná opatření by měla být nastavena tak, aby odpovídala nejen zdravotnímu stavu žáka, ale i jeho kulturním či jiným podmínkám. Samotná podpůrná opatření jsou zaměřena na „*poradenskou pomoc a buď školy, nebo školního poradenského zařízení, úpravu organizace, obsahu, hodnocení, forem a metod vzdělávání, včetně zabezpečení výuky předmětů speciálně pedagogické péče a včetně prodloužení délky středního nebo vyššího odborného vzdělávání až o dva roky. Dále pak na použití kompenzačních pomůcek, speciálních učebnic a speciálních učebních pomůcek, využívání komunikačních systémů neslyšících a hluchoslepých osob, Braillova písma a podpůrných nebo náhradních komunikačních systémů nebo na úpravu očekávaných výstupů vzdělávání v mezích stanovených rámcovými vzdělávacími programy a akreditovanými vzdělávacími programy a vzdělávání podle individuálního vzdělávacího plánu. Podpůrná opatření se zaměřují také na využití asistenta pedagoga, dalšího pedagogického pracovníka, tlumočnicka českého znakového jazyka, přepisovatele pro neslyšící nebo možnosti působení osob poskytujících dítěti, žákovi nebo studentovi po dobu jeho pobytu ve škole nebo školském zařízení podporu podle zvláštních právních předpisů. V neposlední řadě se zaměřují na poskytování vzdělávání nebo školských služeb v prostorách stavebně nebo technicky upravených.*“ [online]. 2017 [cit. 2017-04-15]. Dostupné z: <http://www.msmt.cz/dokumenty-3/skolsky-zakon-ve-zneni-ucinnem-od-1-1-2017-do-31-8-2017>

Podpůrná opatření jsou také členěna do 5 stupňů, přičemž každý stupeň vyžaduje jinou míru těchto opatření. Důvodem pětistupňového členění je, aby došlo k zajištění individuálních vzdělávacích potřeb každého žáka podle intenzity jeho postižení či

znevýhodnění. U poskytování podpůrných opatření je důležité, aby byla správně a včas stanovena (Bartoňová, Vítková, 2015).

Pro vymezení legislativního rámce inkluzivního vzdělávání je potřeba zmínit další důležité zákony a vyhlášky s tím související. Mezi takové patří zákon č. 563/2004 Sb. o pedagogických pracovnících, který přesně vymezuje pozice jako je asistenta pedagoga nebo speciální pedagog. Další důležitou vyhláškou představuje vyhláška č. 72/2005Sb. o poskytování poradenských služeb ve školách a školských poradenských zařízeních ve znění pozdějších předpisů, která vymezuje například pravidla poskytování poradenských služeb nebo mimo jiné definuje školská poradenská zařízení. [online]. 2017 [cit. 2017-04-15]. Dostupné z: <https://www.msmt.cz>

Asi nejvíce diskutovanou vyhláškou, která je v souvislosti s inkluzivním vzděláváním nejvýznamnější je vyhláška č 27/2016 o vzdělávání žáků se speciálními vzdělávacími potřebami a žáků nadaných. Tato vyhláška byla vydána MŠMT v lednu 2016 a v platnost vstoupila 1. 9. 2016. Vyhláška upravuje pravidla vzdělávání dětí, žáků a studentů se speciálními vzdělávacími potřebami, vzdělávání žáků uvedených v § 16 odst. 9 zákona a vzdělávání žáků nadaných., dále také vymezuje podpůrná opatření a předepisuje postup k jejich poskytování. Mimo jiné charakterizuje individuální vzdělávací plán, vymezuje činnost asistenta pedagoga a v neposlední řadě upravuje zařazování žáků se zdravotním postižením do speciálního vzdělávání a organizaci takového vzdělávání, včetně počtu žáků. Vyhláška obsahuje i několik příloh, ve kterých jsou v přehledu konkrétně rozpracovány jednotlivé stupně podpůrných opatření, včetně podmínek k zajištění podpory nebo normované finanční náročnosti. Dále v příloze nalezneme ukázkou individuálního vzdělávací plán, plánu pedagogické podpory a jiných tiskopisů. [online]. 2017 [cit. 2017-04-15]. Dostupné z: <https://www.msmt.cz>

Vzdělávání žáků se speciálními vzdělávacími potřebami ve školách hlavního vzdělávacího proudu a jejich podmínky jasně vymezují legislativní dokumenty zmíněné výše. Důležité je také zmínit Národní program vzdělávání a Rámcový vzdělávací program pro základní vzdělávání, který je závazným kurikulárním dokumentem pro všechny základní školy. Na jeho základě si pak jednotlivé školy zpracovávají vlastní školní vzdělávací programy, na základě kterých pak probíhá výuka na samotných školách. V rámcovém vzdělávacím programu došlo v poslední době k jistým úpravám a změnám. Byla zrušena příloha LMP, upravující vzdělávání žáků s lehkým mentálním postižením a rámcový vzdělávací program byl částečně přepracován, přičemž do něj byly zařazeny minimální výstupy nebo stanoveno závazné učivo pro určité ročníky,

kteře musí všechny školy dodřžovat. Rámcový vzdělávací program se stále v souvislosti s inkluzivním trendem mění a všechny školy tak musejí buď plně přepracovat, nebo upravovat své školní vzdělávací programy. [online]. 2017 [cit. 2017-04-15]. Dostupné z: <http://www.inkluzivniskola.cz/content/ramcovy-vzdelavaci-program-pro-zakladni-vzdelavani>

4. Inkluzivní edukace

Koncepce inkluzivní edukace, která představuje dlouhodobý záměr a současný stav vzdělávacího systému České republiky, vychází nejen z výše uvedených ustanovení, ale je také reakcí na požadavky evropských společností. Ministerstvo školství mládeže a tělovýchovy vytvořilo v roce 2015 strategii vzdělávací politiky České republiky, která je zahrnuta v Akčním plánu inkluzivního vzdělávání na období 2016- 2020 a která v souvislosti s novelou školského zákona (zákon č. 82/2015 Sb.) *„systematicky a intenzivně zavádí inkluzivní vzdělávání, čímž nastoluje rovný přístup ke vzdělávání všech žáků.“* Tento akční plán inkluzivního vzdělávání navazuje na Strategii vzdělávací politiky České republiky do roku 2020 a také na Dlouhodobý záměr vzdělávání a rozvoje vzdělávací soustavy na období 2015-2020. Vychází tedy, jak jsem již zmínila výše z dlouhodobějších záměrů, přičemž cílem celého procesu je: *„nastavení pozitivních podmínek pro vzdělávání všech žáků tak, aby při zabezpečení adekvátních podpůrných opatření, nezbytných pro zajištění vzdělávacích potřeb každého žáka, bylo možné vzdělávání uskutečňovat přednostně v hlavním vzdělávacím proudu.“* [online] 2017 [cit. 2017-04-15]. Dostupné z: http://www.vzdelavani2020.cz/images_obsah/dokumenty/apiv_2016_2018.pdf

Předtím, než došlo k přistoupení k inkluzivní formě edukace, byl edukační proces žáků s postižením po dlouhou dobu realizován v systému speciálních škol. V důsledku integračních a poté i inkluzivních trendů, se tento vzdělávací proces realizuje stále více na školách běžného typu, neboli v systému hlavního vzdělávacího proudu.

Nově se již žáci nedělí na žáky s postižením a bez postižení, ale na každého žáka je nahlíženo jako na individualitu a osobnost a nynější podoba školství v České republice se v rámci inkluze snaží zajistit všem žákům rovný přístup a stejné podmínky pro vzdělávání. Na tyto žáky je v souvislosti s inkluzí nově nahlíženo jako na žáky se speciálními vzdělávacími potřebami. Za tento termín, který je vymezen mimo jiné i v zákoně č. 561/2004 Sb. (školském zákoně ve znění pozdějších předpisů), se schovali

žáci se zdravotním postižením, zdravotním znevýhodněním a sociálním znevýhodněním. Dále se sem ještě řadí žáci mimořádně nadaní.

V souvislosti s integračními a posléze inkluzivními trendy jsou žáci se speciálními vzdělávacími potřebami ve školách běžného typu vzdělávání už od roku 1989, avšak výraznějším mezníkem pro tuto skutečnost, byl až rok 2005. Stejně na situaci nahlíží Vítková (2010), která uvádí, že za poslední dvě desetiletí došlo ve vzdělávání žáků se speciálními vzdělávacími potřebami k výrazným změnám a posunům, kdy se více projevuje snaha o integraci těchto žáků do škol běžného typu.

Inkluzivní edukace znamená rozvoj kultury směrem k sociálnímu celku. Jedná se o takové uspořádání školy běžného typu, která bude schopná nabídnout vzdělání všem bez rozdílů (Hájková, Strnadová, 2010). To je také hlavní myšlenkou inkluzivní edukace. Důležitou úlohu v přístupu k inkluzivní edukaci hraje škola, kdy je podstatné aby došlo k upevňování vztahu mezi školou a komunitou. K tomu, aby došlo realizaci inkluzivního vzdělávání, je třeba provést mnoho změn a to jak v samotném procesu vzdělávání, tak ale i na úrovni společnosti (Bartoňová, Vítková, 2010). Proto, aby inkluzivní vzdělávání na školách běžného typu mohlo fungovat, je důležité, aby se navýšila finanční podpora jednotlivých škol, od které se poté odvíjejí změny v oblasti materiální, personální nebo organizační. Neméně důležité je provést změny v oblasti přípravy učitelů na školách běžného typu (Pančocha, et al., 2010).

4.1. Výhody inkluzivní edukace

Inkluzivní vzdělávání by mělo být prospěšné hlavně pro žáka se speciálními vzdělávacími potřebami, který navštěvuje třídu běžné základní školy. Není však jediným, pro koho by tato forma vzdělávání měla mít přínos, protože podobně, jako se žák se speciálními vzdělávacími potřebami učí vycházet a spolupracovat s ostatními ve třídě, tak toto učení funguje i naopak. Na základě toho lze konstatovat, že přítomnost takového žáka do jisté míry ovlivní a obohatí obě strany (Lechta 2010). Podobně na toto nahlíží i Lang a Barberichová (1998), kteří uvádějí, že: „*všechny děti mají nějaké dary nebo nadání, které mohou být přínosem pro ostatní, a jejich odlišnost obohacuje učení a vyučování.*“ Žáci se v podnětném inkluzivním prostředí učí vzájemné pomoci, spolupráci a tomu, že všichni jsou si rovni. Zároveň jak u žáků samotných, tak i u pedagogů se rozvíjí pochopení k odlišnostem a různým potřebám druhých. Hájková a Strnadová (2010) uvádějí, že na základě kontaktu s lidmi, kteří jsou nějakým způsobem

odlišní, vystupujeme z izolace a mění se náš postoj k lidem s postižením a je velká šance, že se z původně negativního postoje k nim, stane pozitivní. Právě díky každodennímu vzájemnému kontaktu žáků, dochází k tomu, že intaktní žáci postupně přestávají vidět a vnímat rozdíly mezi sebou a žáky se speciálními vzdělávacími potřebami (Hájková, Strnadová, 2010).

Na podobném principu to takto funguje i mimo školní prostředí, kdy díky vzájemnému kontaktu s lidmi s postižením se mění náš pohled na ně. Přestaneme je vnímat jako odlišnou skupinu lidí, a vnímáme je stejným způsobem jako všechny ostatní (Kubíče, Kubíčová, 1997). Inkluzivní vzdělávání tedy nepřináší význam pouze z pedagogického hlediska, ale je přínosem pro společnost jako celek, protože díky tomu, že dojde k úspěšnému fungování nastoleného vzdělávacího systému, změní se náhled nejen rodičů žáků, ale i široké veřejnosti a žáci s postižením přestanou být vyčleňováni, ale naopak budou vnímáni jako přirozená součást společnosti (Polechová et al., 2005).

4.2. Nevýhody a úskalí inkluzivní edukace

Inkluzivní forma vzdělávání s sebou nepřináší jen výhody, ale jsou to právě její nevýhody a úskalí, díky kterým je veřejností i odborníky nejčastěji diskutována a odsuzována.

Podle Hájkové a Strnadové (2010) mezi nejčastější důvody neúspěšně prováděné inkluze na základě zkušeností ze zahraničí nejčastěji patří:

- *nedostatečná osvěta a informovanost těch, kteří jsou do školní praxe bezprostředně zapojeni.*
- *postupy k dosažení fungující inkluze jsou buď příliš ambiciózní, nebo hodně limitované.*
- *změny jsou zrealizované příliš rychle, nebo příliš pomalu a ukazuje se opadávající zájem změny.*
- *zdroje k zabezpečení inkluze nejsou dostatečné, nebo nejsou dostatečně využity (asistence, doprava, apod.).*
- *do procesu nejsou zapojeny klíčové osoby ve škole.*
- *rodiče nejsou školou vnímáni jako partneři.*
- *vedení školy nepodněcuje podřízené k dosažení vyšších cílů.*
- *škola funguje v odtržení od sítě inkluzivně orientovaných škol*

Podobné problémy jako v zahraničí, spatřujeme i u nás. Jedním z nich je například příprava budoucích učitelů, kdy na českých školách chybí dostatek odborně kvalifikovaných pedagogů v oblasti speciálněpedagogických věd. Dále také je problémem nedostatek asistentů pedagoga, kteří jsou pro některé děti se speciálními vzdělávacími potřebami a jejich vzdělávání na základní škole běžného typu nezbytní. Další překážkou v rozvoji inkluze může být právě „*nepochopení dítěte učiteli pramenící z toho, že často nejsou dostatečně odborně připraveni.*“ (Bendová, Zikl, 2011).

Je velmi důležité, aby byl učitel na žáka se speciálními vzdělávacími potřebami dostatečně odborně připraven, aby věděl, jakým způsobem má s takovým žákem pracovat a aby také s myšlenkami samotné inkluze sám souhlasil. Bez všech těchto aspektů nemůže být inkluze ve školním prostředí úspěšná (Hájková, Strnadová, 2010). Polechová et al., (2005), problém vidí také v určité nejednotnosti v kolektivu samotných učitelů, která může být příčinou pomalého inkluzivního rozvoje. Učitele rozděluje do tří skupin. První skupinou jsou aktivní učitelé, kteří myšlenky inkluze plně prosazují a ztotožňují se s nimi. Na základě toho jsou ochotni se například dále vzdělávat. Druhou, asi nejpočetnější skupinu tvoří tzv. „mlčící většina“. Do této skupiny se řadí učitelé, kteří nechtějí měnit svůj způsob práce ani nic jiného. Třetí, poslední skupinu tvoří učitelé, kteří s inkluzí nesouhlasí, nejsou přístupní změnám a mají vůči ní předsudky.

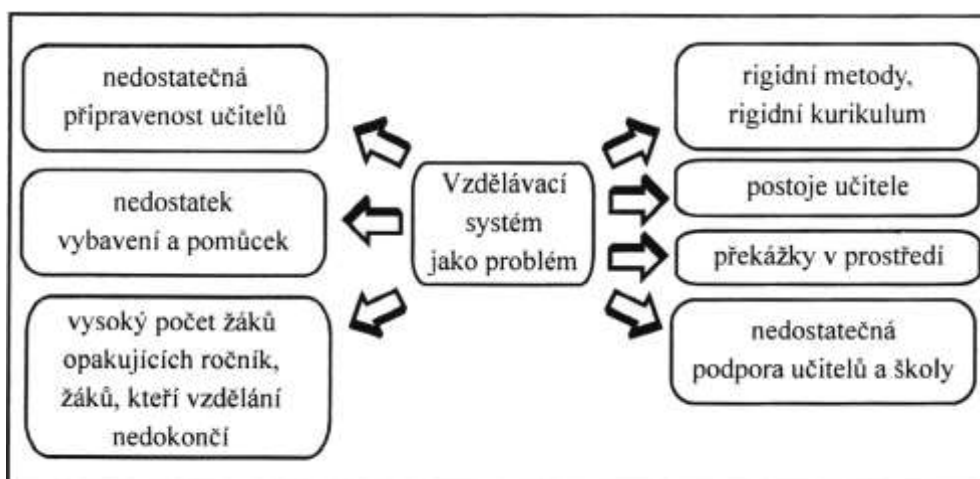
Pro úspěšný vývoj inkluze je důležité, aby všichni učitelé patřili do výše uvedené první skupiny a ti, co se protazím řadí do některé ze dvou dalších skupin, aby na základě osvěty a dalšího vzdělávání v této oblasti změnili svůj názor i pohled na celou věc.

Dalším úskalím, které inkluze může přinést je špatná nebo nedostatečná komunikace mezi rodiči žáků se speciálními vzdělávacími potřebami a školou. Pokud mezi oběma subjekty nedojde k navázání určité formy partnerského vztahu, nebude mít inkluzivní vzdělávání hladký průběh. Problémem mohou být obavy samotných rodičů. Ti mají nejčastěji strach z „*nekvalitní přípravy pedagogů a jejich schopnosti dostatečně podporovat jejich dítě a věnovat se mu, dále obavu z postojů ostatních žáků a možné šikany z jejich strany, obavu o bezpečnost dítěte a jeho začlenění a obavu z možného selhání jejich dítěte v běžné škole.*“ (Hájková, Strnadová, 2010). Problémem mohou být také negativní názory pro inkluzi ze strany rodičů intaktních žáků. Ti mohou mít obavy z toho, že kvůli inkluzivnímu vzdělávání se jejich dítě naučí málo, nebo že jej i zbytek třídy budou žáci se speciálními vzdělávacími potřebami brzdit, což bude mít za následek snížení celkové úrovně základního vzdělávání. Proto, aby byla inkluze

úspěšná, je tyto negativně smýšlející rodiče potřeba přesvědčit o přínosu inkluze pro všechny žáky, aby nedocházelo k odlivu žáků ze základních do soukromých škol.

K jednomu z velmi negativních důsledků, které inkluze může přinést, patří nepřijetí žáka se speciálními vzdělávacími potřebami vrstevníky, a jeho vylučování z kolektivu, které může mít za následek nějakou formu šikany. Pokud taková situace nastane, je na třídním učiteli, případně metodikovi prevence rizikového chování ale i škole jako takové, aby situaci urychleně a správně vyřešila (Polechová et al., 2005).

Překážkou úspěšné inkluze může být také nedostatečné materiální zajištění škol, kdy pro žáka se speciálními vzdělávacími nejsou zajištěny speciální a kompenzační pomůcky. Další překážku může představovat vysoký počet žáků ve třídě, nebo vysoké nároky na vzdělávání, kdy žák se speciálními vzdělávacími potřebami může představovat hrozbu pro dobré jméno příslušné školy (Bartoňová et al., 2010).

Obr. 1: Schéma problémů ve vzdělávacím systému (Bartoňová, 2009).

Z výše uvedeného vyplývá, že překážkou při realizaci inkluze může být přímo samotné vzdělávací prostředí, kdy klíčovou složkou pro úspěch tvoří jak kolektiv žáků, do kterého je žák se speciálními vzdělávacími potřebami začleněn, tak i kolektiv učitelů.

Překážky při zavádění inkluze do praxe ve školním prostředí se nemusí vyskytnout vždy a také velmi záleží na tom, jak se k problému v určitém případě postavíme a jak jej dokážeme řešit. Většinou se problémy a potíže objevují vždy jen začátku něčeho nového a stejně tak je to i s inkluzí. Je něčím na co si všichni musíme nejprve zvyknout. (Šmeráková, 2013)

4.3. Účastníci inkluzivní edukace

Účastníky inkluzivní edukce nejsou pouze učitel a žák jak by se na první pohled mohlo zdát, ale je třeba sem zahrnout všechny ty, kterých se inkluze nějakým způsobem dotýká, a podílejí se na ní. Mezi takové patří zřizovatel školy a její vedení, pedagogové, asistenti, dále odborní poradci v této oblasti, poradenská zařízení a v neposlední řadě se sem zařazují rodiče a samotní žáci. Vybranými účastníky se budu více zabývat v následujících podkapitolách (Hájková, Strnadová, 2010).

4.3.1. Inkluzivní učitel

Inkluzivní učitel by měl být nejen primárně zastáncem inkluzivních myšlenek, ale měl by mít i vědomosti z oboru speciální pedagogika nebo prevence rizikového chování (Lechta, 2010). Jelikož se třída skládá z heterogenní skupiny žáků, z čehož někteří potřebují individuální přístup nebo speciální metody a formy práce, měl by se inkluzivní učitel snažit hlavně o to, aby jeho znalosti z oboru speciální pedagogika byly dostačující a pokud tomu tak není, měl by vyvinout vlastní iniciativu k tomu, aby toho dosáhl a to buď prostřednictvím kurzů nebo školní zaměřených na tuto oblast nebo dalším studiem či samostudiem (Müller, 2004). Pro inkluzivního učitele je také důležité aby uměl dobře komunikovat s ostatními účastníky edukačního procesu, přičemž na základě výměny názorů, zkušeností nebo postojů dojde k obohacování, naslouchání nebo učení se respektu k druhým (Hájková, Strnadová, 2010). Velmi důležitou složkou, která je pro práci s heterogenní skupinou podstatná, jsou konzultace učitele s odborníky, kteří mu pomáhají s řešením problémů, a pomáhají mu k lepšímu zvládnutí edukace ve třídě. Role odborníků je v inkluzivním vzdělávání dle mého názoru velmi důležitá, protože pokud si učitel neví rady, měl by mít možnost nějaké metodické pomoci z jejich strany. Bohužel asi ne na všech školách je učitelů tato možnost nabídnuta a umožněna.

Lechta (2010) uvádí, že: „*inkluzivní učitel je hlavně třídní učitel, jehož úkolem je v oblasti řízení edukačního procesu plnit tyto hlavní úkoly*“

- *získávat a shromažďovat diagnostické informace o žácích se SVP, sledovat a*
- *vyhodnocovat v týmu spolupracovníků diagnostické údaje a jejich využití v edukaci.*
- *koordinovat plánování a realizaci inkluzivní výuky žáků se SVP v třídním kolektivu.*

- *v týmu vypracovat IVP pro každého žáka se SVP ve třídě, sledovat jeho úspěšné plnění a v případě potřeby činit průběžné korekce v plánu a v jeho realizaci.*
- *plánovat a realizovat cyklické společné setkávání aktérů inkluzivního procesu ve třídě.*
- *řešit potřebné problémy ve výuce a vyhodnocovat její výsledky.*
- *odpovídat za vedení pedagogické dokumentace o inkluzi, usměrňovat život v žákovském kolektivu i v době mimo vyučování, koordinovat spolupráci se všemi aktéry inkluzivního procesu (Lechta, 2010).*

K tomu, aby byli všichni učitelé inkluzivní, vede ještě dlouhá cesta a není jisté, že se to někdy zcela povede.

4.3.2. Asistent pedagoga

Asistent pedagoga má své nezastupitelné místo na poli inkluzivní edukace a je často součástí pedagogického týmu samotné školy. Představuje jednu z forem vyrovnávacího a podpůrného opatření pro žáky se speciálními vzdělávacími potřebami. Místo asistenta pedagoga zřizuje na základě doporučení školského poradenského zařízení a se souhlasem krajského úřadu ředitel školy. Jeho místo působení je ve třídě, kde je vzděláván žák nebo skupina žáků se speciálními vzdělávacími potřebami. „*Asistent pedagoga, může poskytovat podporu při vzdělávání žákovi nebo více žákům současně, nejvýše však 4 žákům ve třídě, oddělení nebo studijní skupině, a to s ohledem na povahu speciálních vzdělávacích potřeb těchto žáků.*“ [online]. 2017 [cit. 2017-04-15] . Dostupné z: http://www.msmt.cz/uploads/Vyhlaska_c._272016_Sb._o_vzdelavani_zaku_se_specialnimi_vzdelavacimi_potrebami_a_zaku_nadanych.pdf Legislativně je pak místo asistenta pedagoga vymezeno v zákoně č. 563/2004 Sb. o pedagogických pracovnících a o změně některých zákonů. Tímto zákonem jsou přesně vymezeny kvalifikační předpoklady pro výkon této pozice. [online]. 2017 [cit. 2017-04-15]. Dostupné z: <http://www.msmt.cz/dokumenty/aktualni-zneni-zakona-o-pedagogickych-pracovnicich-k-1-zari> Vítková (2010) uvádí, že: „*pedagogickým pracovníkem je ten, kdo vykonává přímou vyučovací a výchovnou, speciálně pedagogickou, pedagogicko-psychologickou činnost přímým působením na vzdělávaného. Právě přímou vyučovací činnost vykonává asistent pedagoga.*“ (Vítková, 2010).

Přesné vymezení náplně práce asistenta je stanoveno ve vyhlášce č. 27/2016 Sb. o vzdělávání žáků se speciálními vzdělávacími potřebami a žáků nadaných. Mezi hlavní činnosti asistenta pedagoga podle § 5 odst. 3 vyhlášky č. 27/2016 Sb. patří

- *pomoc při výchovné a vzdělávací činnosti a pomoc při komunikaci se žáky, zákonnými zástupci žáků a s komunitou, ze které žák pochází.*
- *pomoc žákům v adaptaci na školní prostředí.*
- *pomoc žákům při výuce a při přípravě na výuku; žák je přitom veden k nejvyšší možné míře samostatnosti.*
- *nezbytná pomoc žákům při sebeobsluze a pohybu během vyučování a při akcích pořádaných školou mimo místo, kde škola v souladu se zápisem do školského rejstříku uskutečňuje vzdělávání nebo školské služby.*
- *další činnosti uvedené v jiném právním předpise.*

[online]. 2017 [cit. 2017-04-15]. Dostupné z: http://www.msmt.cz/uploads/Vyhlaska_c._272016_Sb._o_vzdelavani_zaku_se_specialnimi_vzdelavacimi_potrebami_a_zaku_nadanych.pdf

Z výše uvedeného výčtu činností asistenta pedagoga bychom mohli získat mylný dojem, že asistent pedagoga pracuje pouze s žákem nebo skupinou žáků se speciálními vzdělávacími potřebami. To není tak úplně pravda. Dle § 5 odstavce 1 vyhlášky 27/2016 asistent pedagoga „*poskytuje podporu jinému pedagogickému pracovníkovi při vzdělávání žáka či žáků se speciálními vzdělávacími potřebami v rozsahu podpůrného opatření nebo podle § 18 odst. 1. A pomáhá jinému pedagogickému pracovníkovi při organizaci a realizaci vzdělávání.*“ [online]. 2017 [cit. 2017-04-15]. Dostupné z http://www.msmt.cz/uploads/Vyhlaska_c._272016_Sb._o_vzdelavani_zaku_se_specialnimi_vzdelavacimi_potrebami_a_zaku_nadanych.pdf. Do jaké míry je výše uvedená skutečnost na základních školách běžného typu pravdivá, by mohlo být předmětem diskuze. Úlohou asistenta pedagoga ve třídách na běžných základních školách se mimo jiné budu zabývat ve výzkumné části práce. Podíl asistentů pedagogů na inkluzivním vzdělávání velký, a proto je velmi důležité, aby dobře fungovala spolupráce mezi ním a učitelem a stejně tak, aby byl utvořen dobrý vztah mezi ním, učitelem a žákem nebo skupinou žáků se speciálními vzdělávacími potřebami (Uzlová, 2010).

4.3.3. *Žák se speciálními vzdělávacími potřebami*

Termínem žák se speciálními vzdělávacími potřebami je v souvislosti s inkluzivním vzděláváním a v souladu se školským zákonem (zákon č. 561/2004 Sb. o předškolním, základním, středním, vyšším odborném a jiném vzdělávání) označován jedinec, který pro své vzdělávání potřebuje poskytnutí určitého stupně podpůrných opatření a zároveň jsou jím označováni i žáci nadaní. Pokud bychom na pojem speciálně vzdělávací potřeby nahlédli z hlediska historického, tak se poprvé objevuje v Anglii roku 1978, kdy jej navrhl tzv. Wamockový výbor. Poté byl tento termín převzat mnohými zeměmi po celém světě, ale jeho přesná definice není zcela jednoznačně vymezena (Havel, 2014).

Z hlediska legislativního vymezení, jsou podle § 16 školského zákona (zákon č. 561/2004 Sb. o předškolním, základním, středním, vyšším odborném a jiném vzdělávání) za žáky se speciálními vzdělávacími potřebami označovány osoby:

- *se zdravotním postižením (tělesným, zrakovým, sluchovým, mentálním, autismem, vadami řeči, souběžným postižením více vadami, vývojovými poruchami učení nebo chování),*
- *se zdravotním znevýhodněním (zdravotním oslabením, dlouhodobým onemocněním a lehčími zdravotními poruchami vedoucími k poruchám učení a chování),*
- *se sociálním znevýhodněním (z rodinného prostředí s nízkým sociálně kulturním postavením, ohrožení sociálně patologickými jevy, s nařízenou ústavní výchovou nebo uloženou ochrannou výchovou a žáci v postavení azylantů a účastníků řízení o udělení azylu)* [online]. 2017 [cit. 2017-04-15]. Dostupné z: <http://www.nuov.cz/co-se-rozumi-pojmem-specialni-vzdelavaci-potreby>

Podle novely školského zákona č. 82/2015 Sb., na základě které se mění zákon 561/2004Sb., je za dítě, žáka nebo studenta se speciálními vzdělávacími potřebami považovaná *osoba, která k naplnění svých vzdělávacích možností nebo k uplatnění nebo užívání svých práv na rovnoprávném základě s ostatními potřebuje poskytnutí podpůrných opatření* (§16, 2015, odst. 1). Podpůrná opatření představují *„úpravy ve vzdělávání a školských službách, které odpovídají zdravotnímu stavu, kulturnímu prostředí nebo jiným životním podmínkám žáka, a které těmto žákům bezplatně poskytuje škola a školské zařízení“* [online]. 2017 [cit. 2017-04-15]. Dostupné z: <http://www.nuv.cz/t/specialni-vzdelavani>

Vyhláška č. 73/2005 Sb. pak u žáků se speciálními vzdělávacími potřebami stanovuje formy vzdělávání, které mohou být realizovány na základě:

- **individuální integrace** – vzdělávání žáka v běžné škole, popřípadě ve speciální škole určené pro žáky s jiným druhem postižení.
- **skupinová integrace** – žák se vzdělává ve třídě, oddělení nebo studijní skupině zřízené pro žáky se speciálními vzdělávacími potřebami v běžné škole, nebo ve speciální škole určené pro žáky s jiným druhem zdravotního postižení,
- vzdělávání ve **škole samostatně zřízené pro žáky se zdravotním postižením**.
- **kombinace** výše zmíněných forem.

K tomu, aby se žák se speciálními vzdělávacími potřebami mohl inkluzivně vzdělávat na škole běžného typu je potřeba podání žádosti zákonnými zástupci příslušného dítěte, dále pak doporučení vydané školským poradenským zařízením a rozhodnutí ředitele školy. Klíčový dokument pro školu v tomto ohledu představuje již zmíněné doporučení ke vzdělávání žáka se speciálními vzdělávacími potřebami, ve kterém jsou obsaženy závěry z psychologického vyšetření a jsou doporučena podpůrná opatření. Podpůrná opatření se rozdělují do pěti stupňů a vztahují se k:

- *úpravě metod a forem vzdělávání žáka*
- *podpoře školním poradenským pracovištěm*
- *úpravě obsahu vzdělávání a případně k úpravě výstupů ze vzdělávání u žáků, kde je tato úprava možná a nezbytná.*
- *organizaci vzdělávání (organizace výuky, volnočasových aktivit, prostorového uspořádání, práce s délkou vyučovací hodiny, délka přestávky, počet žáků ve třídě nebo skupině...)*
- *IVP (individuálnímu vzdělávacímu plánu)*
- *personální podpoře pro práci pedagoga –asistent pedagoga, další pedagogický pracovník, školní psycholog/školní speciální pedagog.*
- *podpoře pro žáka - tlumočnick do českého znakového jazyka, přepisovatel pro neslyšící, průvodce pro orientaci v prostoru, osobní asistent nebo přítomnost další osoby.*
- *metodická podpoře v intenzivní podobě ze strany ŠPZ po dobu 6 měsíců v případech, kdy škola vzdělává žáka, jehož vzdělávání a nastavení podpůrných opatření vyžaduje těsnou spolupráci s odborníky ŠPZ.*

- *hodnocení žáka –školské zařízení doporučuje přesně, jak je třeba zohlednit specifika žakových obtíží v jeho hodnocení a sebehodnocení, jak pracovat s kritérii, s motivací a s postoji žáků ke vzdělávání.* [online]. 2017 [cit. 2017-04-15]. Dostupné z: <http://www.nuv.cz/t/podpurna-opatreni>

Samotné uplatňování podpurných opatření se pak řídí vyhláškou č. 27/2016 Sb., o vzdělávání žáků se speciálními vzdělávacími potřebami a žáků nadaných.

Když hovoříme o žácích se speciálními vzdělávacími potřebami, je potřeba zmínit i žáky, kteří se z různých důvodů prozatím inkluzivně nevzdělávají ve školách hlavního vzdělávacího proudu a navštěvují školy zřízené podle § 16 odst. 9 ŠZ. Jedná se o školy zřízené pro žáky se zdravotním postižením. Zde se vzdělávají žáci s různým typem zdravotního postižení. Výhodou těchto škol jsou bezpochyby odborníci v podobě speciálních pedagogů, nízký počet žáků ve třídě, individuální přístup, pomalejší tempo, nebo vybavení speciálními a kompenzačními pomůckami. V rámci inkluze mají rodiče žáků vzdělávaných ve stávajícím systému speciálního školství možnost přesunu svých dětí do škol hlavního vzdělávacího proudu. (www.msmt.cz) Tomuto tématu se více budu věnovat v některé z níže uvedených kapitol a poté v empirické části práce.

4.3.4. Školská poradenská zařízení a jejich úloha při inkluzivní edukaci

Školská poradenská zařízení hrají v inkluzivním vzdělávání svou roli a v souvislosti se změnami, kterými v posledních letech české školství prochází, jsou zvyšovány nároky a požadavky právě na tato zařízení. Legislativně jsou vymezena novelou č. 197/2016 vyhlášky č. 72/2005 o poskytování poradenských služeb ve školách a školních poradenských zařízeních. Školská poradenská zařízení v sobě zahrnují jak pedagogicko-psychologické poradny tak speciálně pedagogická centra (Lechta, 2016).

Slowík (2007) uvádí, že: „*zatímco centra se zaměřují převážně na jedince s určitým typem postižení, například mentálním, tělesným, zrakovým, sluchovým, kombinovaným apod., poradny vykonávají komplexní diagnostickou a poradenskou činnost při výchovných a vzdělávacích obtížích u žáků se speciálními vzdělávacími potřebami.*“

Školská poradenská zařízení poskytují dětem se speciálními vzdělávacími potřebami i jejich rodičům veškeré své služby zcela bezplatně. Zajišťují jak poradenské, tak i diagnostické služby. Dále poskytují metodickou a poradenskou činnost školám a

vydávají doporučení pro vzdělávání žáka se speciálními vzdělávacími potřebami, ve kterém jsou obsaženy způsoby a formy práce s tímto žákem na základě priznaného stupně podpůrného opatření, případně stanoven individuální vzdělávací plán nebo priznán asistent pedagoga (Uzlová, 2010). Speciálně pedagogická centra nabízejí své služby školám například ve formě metodické pomoci při zpracovávání individuálního vzdělávacího plánu nebo školám potažmo i rodičům zapůjčují speciální pomůcky a materiály, popřípadě doporučují vhodné metody a postupy při práci se samotným žákem (Valenta, 2009).

Školská poradenská zařízení tedy na základě komplexní diagnostiky žáka se speciálními vzdělávacími potřebami pomáhají školám vytvářet podmínky pro jeho úspěšné inkluzivní vzdělávání. K tvorbě dobrého klimatu na školách by mohlo přispět také místo školního speciálního pedagoga nebo školního psychologa. Přesto, že je s nimi na školách počítáno a legislativou pamatováno, realita je bohužel taková, že na mnohých školách z důvodu nedostatečných finančních možností se tito pracovníci vůbec prozatím nevyskytují (Valenta, 2009). Doufejme, že do budoucna se situace na školách zlepší.

5. Současná situace inkluzivní edukace v ČR

Každý jedinec má právo na vzdělání a v rámci inkluze tak žádnému dítěti se speciálními vzdělávacími potřebami nesmí být znemožněno vzdělávání v hlavním vzdělávacím proudu. To je podstatou inkluze jako takové. *Veškeré podmínky a obsah inkluzivního vzdělávání jsou na jednotlivých stupních škol legislativně vymezeny zákonem č. 82/2015 Sb. a vyhláškou č. 27/2016 Sb. a dále příslušnými RVP.* Dostupné z: www.msmt.cz (Lechta, 2016).

Inkluzivní vzdělávání představuje nový přístup, na jehož základě budou všechny děti zařazovány do škol běžného typu, která však na tuto skutečnost musí být dostatečně po všech stránkách připravena. Principem inkluzivního vzdělávání je děti neškatulkovat a přistupovat k nim jako k heterogenní skupině, ve které je každý osobností, přičemž dohromady tvoří jeden celek. V jedné takové heterogenní třídě se spolu mohou vzdělávat intaktní žáci, žáci se zdravotním postižením, žáci nadaní, cizinci popřípadě žáci odlišné etnické skupiny. Výčet je to tedy skutečně velmi různorodý. Na inkluzivní školy jsou právě kvůli různorodé a pestré škále vzdělávaných žáků kladeny poměrně vysoké nároky. Na základě toho, transformace běžných škol na inkluzivní není jednoduchou záležitostí a je třeba, aby k tomu školy měly nejenom dostatek času, ale i

finančních prostředků a kvalifikovaných lidí. Pedagog by se měl věnovat všem stejně a nedělat žádné rozdíly. Inkluzivní vzdělávání není výsadou, ale právem a na základě toho, má každé dítě v České republice právo na vzdělávání v běžné základní škole v místě svého bydliště. Dříve, ale stále i dnes, tomu ještě bývá naopak a to v rámci integrace, kdy dítě se speciálními vzdělávacími potřebami navštěvuje speciální školu, často jinde než v místě svého bydliště, a pokud se odborníci spolu s rodiči dohodnou a uznají za vhodné, tak pak teprve dojde k přesunu dítěte do školy běžného typu. Samotné speciální školství má v České republice dlouhou tradici a síť těchto škol pro žáky se speciálními vzdělávacími potřebami funguje velmi dobře. Rodiče mají možnost volby, jaký typ školy bude jejich dítě navštěvovat. Od roku 2013 se vedou poměrně vášnivé diskuze ohledně celoplošného zařazování všech žáků se speciálními vzdělávacími potřebami do škol běžného typu, kdy tuto myšlenku vzneslo jako svůj plán Ministerstvo školství mládeže a tělovýchovy. Samotný návrh i jeho současná podoba v souvislosti s vyhláškou č. 27/2016 Sb. vzbuzuje mezi odborníky, řediteli škol, pedagogy i rodiči stále značné emoce. Argumenty jsou různé, nedostatek finančních prostředků, nekvalifikovaní učitelé, nedostatečně vybavené školy, vysoký počet žáků ve třídách, málo asistentů pedagoga atd. Samozřejmě je nezbytné, aby pro dobré fungování inkluzivního vzdělávání byly zajištěny všechny s tím související podmínky jako například, snížený počet žáků ve třídě, nebo dostatek asistentů a kvalifikovaných pedagogů, čímž dojde k vyvrácení výše zmíněných argumentů odpůrců inkluze. Je třeba říci, že inkluze není v českém školství žádnou novinkou a ani nepředstavuje novou alternativu. Jedná se pouze o přirozený vývoj v procesu transformace vzdělávacího systému České republiky. [online]. 2017 [cit. 2017-04-15]. Dostupné z: [file:///C:/Users/hp/Downloads/FS_zaverecna_zprava%20\(1\).pdf](file:///C:/Users/hp/Downloads/FS_zaverecna_zprava%20(1).pdf)

5.1. Pozice základních škol „praktických“ a jejich budoucnost v rámci inkluze.

Základní školy praktické, jinými slovy základní školy zřízené podle § 16 odst. 9 školského zákona jsou součástí systému speciálního školství České republiky. Jako takové mají svůj význam, protože jsou v nich vzdělávání žáci různého typu a stupně zdravotního postižení. Nyní jsou všichni tito žáci označováni jako žáci se speciálními vzdělávacími potřebami. V základních školách praktických jsou asi nejčastěji vzdělávání žáci s lehkým mentálním postižením (LMP), ale najdeme v nich i žáky s poruchou autistického spektra nebo s kombinovanými vadami. (Švarcová, 2011) Právě o žácích s LMP, jak už jsem se jednou zmínila, jsou v souvislosti se zaváděním inkluze do praxe vedeny dalekosáhlé a vášnivé diskuze.

Nabízí se otázka proč je transformace systému českého školství tak zásadní a nezbytná, když dosavadní systém, ve kterém dobře fungovala a stále ještě funguje i síť speciálních škol byl dobře nastavený? Na tuto otázku by asi nejlépe odpovědělo MŠMT v čele s ministryní školství Kateřinou Valachovou, která se o prosazení inkluze a současnou podobu vzdělávacího systému významnou měrou zasadila a uvedla jej do praxe. V souvislosti s tím a strachem o masivní přesouvání dětí z praktických škol do škol běžného typu k 1. 9. 2016 na základě vyhlášky č. 27/2016 o vzdělávání žáků se speciálními vzdělávacími potřebami a žáků nadaných, bylo sepsáno nemálo petic a článků hlavně proti rušení základních škol praktických. Jednu velkou petici šířila mezi pedagogy a rodiči i Asociace speciálních pedagogů, ale žádný výsledek nepřinesla, jen díky tomu i zprávám z médií, obavy ředitelů, pedagogů i rodičů žáků narůstaly. Periodikum Mladá fronta Dnes dokonce v září 2015 uveřejnilo článek nazvaný „Konec zvláštních škol“, ve kterém autor Marek Přibil uvedl, že „Do základních škol nastoupí tisíce dětí s lehkou mentální retardací či jinými poruchami. Budou se učit s ostatními žáky. Praktické školy, kam chodí dnes a jichž je zhruba šest v každém okrese, úplně skončí. [online]. 2017 [cit. 2017-04-20]. Dostupné z: <http://www.eduin.cz/tiskove-zpravy/tiskova-zprava-zpravy-o-chystanem-ruseni-zakladnich-skol-praktickych-drive-zvlastnich-jsou-zamerne-zavadejici/> To, co autor v článku uvádí, není pravda, protože k 1. 9. 2016 nemělo dojít a ani nedošlo ke zrušení praktických škol. Dále není pravda, že v každém okrese je zhruba šest škol tohoto typu. Například v okrese Český Krumlov, jsou tyto školy pouze dvě. Na portálu novinky.cz se záhy poté objevila reakce samotné ministryně školství Kateřiny Valachové, která uvádí, že: „Nechystá se žádné masové rušení zvláštních škol. Jednak proto, že neexistují od roku 2005, jednak proto, že jako

ministryně školství těžko mohu nějakou školu zrušit - to může jen zřizovatel.“ [online]. 2017 [cit. 2017-04-20]. Dostupné z: <https://www.novinky.cz/domaci/381358-valachova-ruseni-zvlastnich-skol-se-nechysta-protoze-zadne-nejsou.html>.

Na základě toho a velké mediální kampaně, která se před více jak rokem v souvislosti s inkluzí rozpoutala a rozdělila tak veřejnost na dva nepřátelené tábory, vydalo MŠMT „*Stanovisko k možnostem činnosti stávajících základních škol praktických po 1. 9. 2016*“, Tím dalo těmto školám možnost volby, jakou podobu chtějí po uvedeném datu mít. Základní školy praktické měly tedy tři možnosti:

- 1) *Stanou se základními školami běžného typu zřizované krajem nebo obcí.*
- 2) *Stanou se základními školami se zřízenými třídami pro žáky uvedené v § 16 odst. 9 (určenou pro žáky s mentálním, tělesným, zrakovým nebo sluchovým postižením, závažnými vadami řeči, závažnými vývojovými poruchami učení, závažnými vývojovými poruchami chování, souběžným postižením více vadami nebo autismem).*
- 3) *Budou dále školou zřízenou podle § 16 odst. 9 školského zákona, tj. určenou pro žáky s mentálním, tělesným, zrakovým nebo sluchovým postižením, závažnými vadami řeči, závažnými vývojovými poruchami učení, závažnými vývojovými poruchami chování, souběžným postižením více vadami nebo autismem. Ve třídách, v nichž se vzdělávají žáci s mentálním postižením, ale platí, že zde nemohou být žáci s jiným druhem postižení.* [online]. 2017 [cit. 2017-04-15]. Dostupné z: [file:///C:/Users/hp/Downloads/Z%C3%A1kladn%C3%AD%20-%C5%A1kola%20praktick%C3%A1%20po%201.9.2016%20\(1\).pdf](file:///C:/Users/hp/Downloads/Z%C3%A1kladn%C3%AD%20-%C5%A1kola%20praktick%C3%A1%20po%201.9.2016%20(1).pdf)

Na základě výše uvedeného se buď změnila, nebo zůstala zachována podoba praktických škol. K 1. 9. 2016 navíc nedošlo ke zrušení těchto škol a ani k nim prozatím nedochází. Pravdou je, že počet žáků v těchto školách vykazuje setrvalý pokles, a proto o jejich budoucnosti lze jen spekulovat. [online]. 2017 [cit. 2017-04-20]. Dostupné z: <http://www.eduin.cz/tiskove-zpravy/tiskova-zprava-zpravy-o-chystanem-ruseni-zakladnich-skol-praktickych-drive-zvlastnich-jsou-zamerne-zavadejici/>

Základním školám praktickým a názorům na ně ze stran ředitelů, pedagogů a rodičů žáků se budu věnovat v empirické části práce.

II. Empirická část

6. Cíl práce a metodologie výzkumu

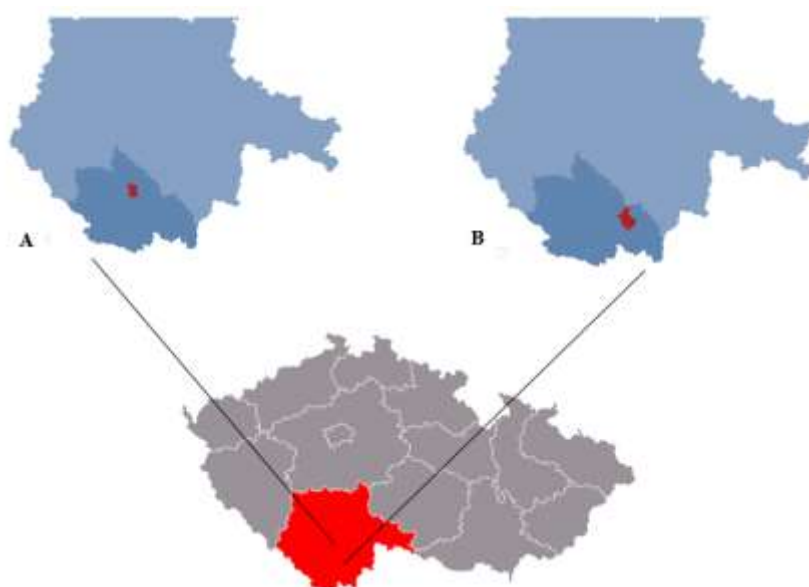
6.1. Cíle práce

Cílem teoretické části práce bylo podat náhled na současnou situaci v oblasti inkluzivního vzdělávání v České republice. V empirické části bylo cílem zjistit, jaký postoj k inkluzivnímu vzdělávání zaujímají ředitelé, pedagogové a rodiče žáků základních škol běžného typu a základních škol praktických. Dalším cílem bylo specifikovat výhody, nevýhody a případné problémy, které školy aktuálně řeší a které s sebou inkluzivní vzdělávání přináší a zároveň nastínit případný další vývoj v této oblasti.

6.2. Metodologie výzkumu

Součástí předkládané bakalářské práce bylo zpracování porovnávací studie aktuální problematiky inkluzivního vzdělávání pomocí kvalitativního výzkumu formou strukturovaného rozhovoru. Rozhovor se skládal ze souboru otázek vybraných na základě současné problematiky inkluzivního vzdělávání vyplývajícího z podrobné analýzy aktuální vyhlášky č. 27/2016 Sb. o vzdělávání žáků se speciálními vzdělávacími potřebami a žáků nadaných vydané Ministerstvem školství, mládeže a tělovýchovy a na základě prostudované literatury. Problematické úseky, které byly různou formou mediálně interpretovány, představovaly pro náš výzkum klíčovou roli. Respondenti výzkumu byli stratifikováni celkem do tří individuálních skupin zahrnující rodiče, pedagogy a ředitele. Dále byly tyto skupiny rozděleny do dvou skupin na základě typu školy (Základní škola běžného typu a Základní škola praktická). Oblast výzkumu byla specifikována pro okres Český Krumlov (viz Obr. 2). S jednotlivými typy respondentů byl proveden strukturovaný rozhovor zaznamenaný na nahrávací zařízení s různým počtem otázek. Pro skupinu rodičů byla zachována anonymita u jednotlivých rozhovorů. Součástí rozhovoru byl komplex otázek buď s primární odpovědí ano či ne a zároveň soubor otázek vyžadující rozvedení či nastínění daného názoru. Z prvního typu otázek byly pomocí statistického programu Excel (Microsoft Office) vyhodnoceny výsledky ke komparativnímu porovnání jednotlivých názorů v rámci různé úrovně vzdělávacího prostředí. Tato úroveň se především týkala rozdílů mezi pedagogy a řediteli jednotlivých typů škol. Jednotlivé počty kladných, záporných či nerozhodných odpovědí byly převedeny do grafické podoby pro přehlednější

ilustraci. U typu otázek, které vyžadovaly rozvíjející odpověď obsahující současný postoj, charakterizaci nebo názor na danou problematiku inkluzivního vzdělávání, byly tyto odpovědi přepsány do tabulkové formy rozhovoru se seznamem otázek jednotlivých osob. Tyto rozhovory jsou součástí přílohy.

Obr. 2: Mapa zkoumané oblasti kvalitativního výzkumu. A: Český Krumlov. B: Kaplice.

6.3. *Popis výzkumného vzorku*

Výzkumný vzorek tvořilo celkem 27 respondentů. Tento počet v sobě zahrnoval 4 ředitele škol, 10 pedagogů a 13 rodičů žáků se speciálními vzdělávacími potřebami. Ředitelé a pedagogové byli dále rozděleni podle typu škol, tudíž 2 ředitelé představovali základní školy běžného typu v Kaplici a další dva zástupci představovali základní školy praktické, z nichž jedna se nachází v Kaplici a druhá v Českém Krumlově. U pedagogů tomu bylo obdobně, 5 pedagogů tvořilo zástupce škol běžného typu a 5 zastupovalo školy praktické ve stejných oblastech. Rodiče žáků se speciálními vzdělávacími potřebami byli vybráni náhodně na Základní škole praktické v Kaplici.

Na počátku výzkumného šetření bylo potřeba stanovit termíny schůzek s jednotlivými respondenty, aby mohly být rozhovory uskutečněny. Schůzky probíhaly v měsíci březnu a na začátku dubna. S řediteli škol byly schůzky sjednány na základě telefonické domluvy. U pedagogů a rodičů žáků byly schůzky sjednávány na základě osobní nebo

e-mailové komunikace. U některých rodičů žáků byl rozhovor proveden v rámci návštěvy školy.

Všichni účastníci výzkumu byli předem seznámeni s tím, za jakým účelem bude rozhovor veden, jakou má struktura a časovou náročnost. Zároveň všichni vyjádřili souhlas s pořízením audiozáznamu rozhovoru.

6.4. Popis výzkumného prostředí

Místem pro realizaci šetření byly zvoleny základní školy běžného typu v Kaplici a základní škola praktická v Kaplici a Českém Krumlově. Dvě z uvedených škol běžného typu představují jediné základní školy nacházející se ve městě Kaplice. Jednou z nich je Základní škola Kaplice, Fantova a druhou Základní škola Kaplice, Školní. Obě se nacházejí blízko u sebe. Na obou zmíněných školách jsou vzděláváni žáci se speciálními vzdělávacími potřebami v rámci inkluzivního vzdělávání.

Základní škola Kaplice, Fantova

Základní škola Kaplice, Fantova	
Ředitelka školy	Mgr. Jana Drdáková
Ve školním roce 2016/17 celkem	587 žáků, 24 tříd
Pedagogů celkem	32
Asistentů pedagoga	4

Ve školním roce 2016/17 je na ZŠ Fantova vzděláváno celkem 587 žáků ve 24 třídách. Jedná se o úplnou školu s prvním až devátým ročníkem. Výuka každého ročníku probíhá paralelně ve dvou nebo třech třídách. Na škole pracuje celkem 32 pedagogů a 4 asistenti pedagoga. Samotné vedení je pak složeno z ředitelky školy a 2 jejích zástupců. Škola má jak kmenové třídy, tak i odborné učebny. Má také vlastní tělocvičnu, ale mimo budovu školy, kterou pronajímá Základní škole Kaplice, Omlenická a DDM Kaplice. Součástí školy je rovněž školní družina, kde pracuje 5 vychovatelek. Školní družina rovněž není součástí školy, ale nachází se v její blízkosti, v budově, kde se nachází i tělocvična. Co se týče inkluzivního vzdělávání a vzdělávání pedagogů v oblastech speciální pedagogiky, účastnili se pedagogové různých školení a kurzů.

Základní škola spolupracuje s Pedagogicko-psychologickou poradnou Český Krumlov a České Budějovice a se speciálně pedagogickým centrem České Budějovice.

Základní škola Kaplice Školní

Základní škola Kaplice, Školní	
Ředitel školy	Mgr. Ludvík Bartyzal
Ve školním roce 2016/17 celkem	399 žáků, 17 tříd
Pedagogů celkem	21
Asistentů pedagoga	2

Ve školním roce 2016/17 je ve škole vzděláváno celkem 399 žáků v 17 třídách. Na škole pracuje celkem 21 pedagogů a 2 asistenti pedagoga. Samotné vedení školy se skládá z ředitele a jeho zástupce. Rovněž se jedná o školu s prvním až devátým ročníkem. Výuka probíhá paralelně v jednom, dvou anebo třech třídách, záleží na počtu žáků v ročnících. Škola má vlastní tělocvičnu i přilehlý sportovní areál. Dále je její součástí školní družina V rámci inkluzivního vzdělávání a vzdělávání pedagogů v oblastech speciální pedagogiky, se stejně jako na předchozí škole pedagogové účastní různých školení a kurzů. Základní škola Kaplice, Školní spolupracuje s Pedagogicko-psychologickou poradnou Český Krumlov a České Budějovice a se speciálně pedagogickým centrem České Budějovice a Týn nad Vltavou.

Do výzkumného šetření byly zahrnuty i dvě základní školy praktické. Jedna se nachází v Kaplici v blízkosti dvou zmíněných základních škol a jedna se nachází ve městě Český Krumlov.

Základní škola Kaplice, Omlenická

Základní škola Kaplice, Omlenická	
Ředitelka školy	Mgr. Ludmila Šimová
Ve školním roce 2016/17 celkem	38 žáků, 4 třídy
Pedagogů celkem	6
Asistentů pedagoga	1

Základní škola Kaplice, Omlenická je nyní školou určenou pro žáky se speciálními vzdělávacími potřebami. V současné době má škola 4 třídy, 38 žáků a 6 pedagogických pracovníků v čele s ředitelkou školy. Ve škole jsou vzděláváni žáci s lehkým a středně těžkým mentálním postižením a žáci s poruchou autistického spektra. Škola se nachází v suterénu a 1. patře budovy města, kterou obývá společně s DDM Kaplice a Školní družinou ZŠ Fantova. Škola má školní družinu, kterou navštěvuje 12 žáků prvního stupně. Je rovněž výborně vybavena po materiální a technické stránce. V každé třídě je interaktivní tabule, stolní počítače, notebooky a tablety pro žáky a jednou z odborných učeben je i počítačová učebna. Základní škola Kaplice, Omlenická v souvislosti se vzděláváním různého typu žáků spolupracuje s Pedagogicko-psychologickou poradnou Český Krumlov a České Budějovice a se speciálně pedagogickým centrem České Budějovice a Strakonice.

Základní škola Český Krumlov, Kaplická

Základní škola Český Krumlov, Kaplická	
Ředitelka školy	Mgr. Blanka Thonová
Ve školním roce 2016/17 celkem	60 žáků, 7 tříd
Pedagogů celkem	9
Asistentů pedagoga	1

Základní škola Český Krumlov, Kaplická je základní školou pro žáky se speciálními vzdělávacími potřebami. Ve školním roce 2016/17 má škola 7 tříd, 60 žáků a 9 pedagogických pracovníků v čele s ředitelkou školy. Ve škole jsou vzděláváni žáci s mentálním postižením a poruchami autistického spektra. V areálu školy se nachází Pedagogicko-psychologická poradna, se kterou škola úzce spolupracuje. Mimo jiné spolupracuje i s PPP a SPC České Budějovice. Škola má 20 učeben a odborných pracoven je poměrně dobře vybavena po materiální i technické stránce.

6.5. Formulace výzkumných otázek

Soubor výzkumných otázek (viz Tab. 1) byl vytvořen na základě aktuální problematiky v inkluzivním vzdělávání. Jednotlivý seznam otázek byl specifikován pro danou skupinu respondentů. U ředitelů a pedagogů byl tento sled zpracován v souvislosti s jejich odbornou kvalifikací a pozicí, kterou zastávají. Pedagogové, jakožto přímí účastníci této formy edukace, mají často rovněž přímou zkušenost se vzděláváním žáků se speciálními vzdělávacími potřebami, a dokáží tedy posoudit, zda je inkluzivní vzdělávání v praxi uskutečnitelné, přínosné pro všechny typy žáků a dokáží predikovat její dopad na současný vzdělávací systém. Naopak u respondentů, zahrnující ředitele, byly otázky pokládány směrem ke zjištění obecnějších stanovisek k dané problematice. Poslední soubor respondentů tvořili samotní rodiče žáků se speciálními vzdělávacími potřebami. Rodiče těchto žáků mají předešlou zkušenost s inkluzivním vzděláváním na základních školách běžného typu a současně nyní i se základní školou praktickou. Dokáží tedy posoudit vhodnost a dopad změn týkajících se inkluzivního vzdělávání v obou zmiňovaných institucích.

ŘEDITELE ZÁKLADNÍCH ŠKOL	ŘEDITELE ZŠ PRAKTICKÝCH	PEDAGOGOVÉ	RODICE
Jaký je Váš názor na inkluzivní vzdělávání?	Jaký je Váš názor na inkluzivní vzdělávání?	Jaký je Váš názor na inkluzivní vzdělávání?	Jaký typ školy navštěvuje vaše dítě?
V čem spatřujete přínos inkluzivního vzdělávání?	V čem spatřujete přínos inkluzivního vzdělávání?	V čem vidíte výhody inkluzivního vzdělávání?	Jste spokojeni se vzděláváním Vašeho dítěte na této škole? V čem spatřujete výhody?
V čem spatřujete problém inkluzivního vzdělávání žáků na základních praktických a základních speciálních školách?	V čem spatřujete problém inkluzivního vzdělávání žáků na základních praktických a základních speciálních školách?	V čem spatřujete nevýhody inkluzivního vzdělávání žáků na základních praktických a základních speciálních školách?	Uvažovali jste v rámci inkluze o možnosti začlenění Vašeho dítěte na běžnou ZŠ? Pokud ano/ne proč?
Jaké otázky a problémy řešíte nejčastěji jako ředitelé těchto škol při realizaci inkluzivního vzdělávání?	Jaké otázky a problémy řešíte nejčastěji jako ředitelé těchto škol při realizaci inkluzivního vzdělávání?	Vybíráte žáka se speciálními vzdělávacími potřebami? Máte zkušenost s výkonem žáka s mentálním postižením?	Jaký je Váš názor na základní školy praktické a speciální? Mají podle Vás tyto školy svůj význam nebo by se žáci měli vzdělávat společně v ZŠ běžného typu?
Jsem na inkluzivní vzdělávání připravены školy (základní praktické a základní speciální) a jejich učitelé?	Jsem na inkluzivní vzdělávání připravены školy (základní praktické a základní speciální) a jejich učitelé?	Spolupracujete ve vaší třídě s asistentem pedagoga? Jakou úlohu ve třídě plní?	Jste jako rodič spokojeni s prací ŠPZ/PPP, SPC). Pokud ne, proč?
Jak inkluzivní vzdělávání svých dětí vnímají jejich rodiče a jak jí hodnotí?	Jak inkluzivní vzdělávání svých dětí vnímají jejich rodiče a jak jí hodnotí?	Jsem podle vašeho názoru učitelé na inkluzi dostatečně připraveni? Pokud ne, v čem a proč?	Myslíte si, že inkluze povede ke zrušení ZŠ praktických a ZŠ speciálních?
Zaznamenali jste od žáků ve vaší škole v rámci inkluze úbytek žáků?	Zaznamenali jste od žáků ve vaší škole v rámci inkluze úbytek žáků?	Máte možnost nějaké metodické podpory ze strany školy nebo poradenského zařízení?	Co byste dělali, kdyby došlo ke zrušení školy?
Pro jaké žáky (s jakým znevýhodněním) je podle Vás inkluzivní vzdělávání přínosné? Jak nabížíte na inkluzi žáka s LMP?	Pro jaké žáky (s jakým znevýhodněním) je podle Vás inkluzivní vzdělávání přínosné? Jak nabížíte na inkluzi žáka s LMP?	Pro jaké žáky (s jakým znevýhodněním) je podle Vás inkluzivní vzdělávání nejvhodnější? Jak nabížíte na inkluzi žáka s LMP?	
Jak hodnotíte spolupráci vaší školy s ŠPZ (PPP, SPC), jak jste s ní spokojeni? V čem spatřujete pomoc škole, kde nacházíte nedostatky?	Jak hodnotíte spolupráci vaší školy s ŠPZ (PPP, SPC), jak jste s ní spokojeni? V čem spatřujete pomoc škole, kde nacházíte nedostatky?	Jste jako učitel spokojeni se spoluprací se ŠPZ/PPP, SPC)	
Myslíte si, že inkluze povede ke zrušení ZŠ praktických a ZŠ speciálních?	Myslíte si, že inkluze povede ke zrušení ZŠ praktických a ZŠ speciálních?	Myslíte si, že inkluze povede ke zrušení ZŠ praktických a ZŠ speciálních?	
Myslíte si, že inkluze povede ke snížení úrovně základního školství a nástupu soukromých škol?	Myslíte si, že inkluze povede ke snížení úrovně základního školství a nástupu soukromých škol?	Myslíte si, že inkluze povede ke snížení úrovně základního školství a nástupu soukromých škol?	
Jaký bude podle Vás další vývoj inkluze?	Jaký bude podle Vás další vývoj inkluze?	Jaký bude podle Vás další vývoj inkluze?	

Tab. 1 Seznam otázek rozhovorů s respondenty

7. Popis a interpretace výsledků

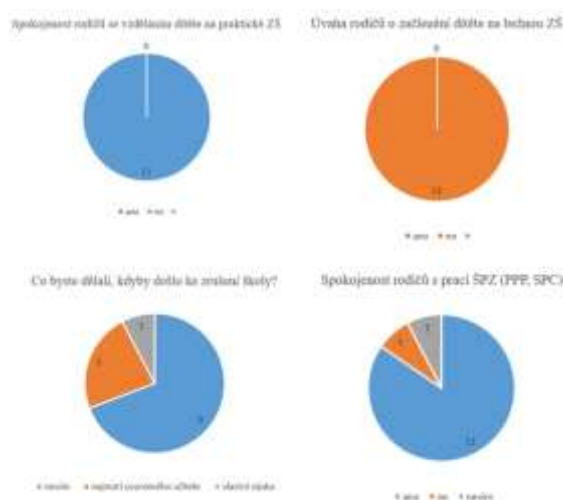
7.1. Statistické analýzy kvalitativního výzkumu

Vstupní data

Součástí analýzy získaných rozhovorů s určenými skupinami respondentů byly provedeny statistické analýzy poukazující na rozdílná stanoviska či postoje k jednotlivým otázkám vyžadující primární odpověď ano či ne. Z celkem 13 rodičů dětí z praktické školy, 10 pedagogů z běžných i praktických škol a 4 ředitelů téže skupiny škol byla empiricky vyhodnocena statistická data (viz Obr. 3, 4, 5, 6, 7). V rámci skupiny Rodiče byly vybrány celkem 4 otázky, u skupin Pedagogové celkem 6 otázek a u skupiny Ředitelé pouze 4 otázky. V rámci porovnání stanovisek pedagogů a ředitelů byly analyzovány 2 otázky pro nalezení statistické odchylky či shody mezi těmito skupinami (viz Kapitola Diskuze).

Rodiče

Na základě zúženého výběru dotazů u rodičů byly provedeny statistické analýzy převedené do formy koláčových grafů (viz Obr. 3). Výsledky poukazují na většinovou názorovou shodu rodičů dětí na praktických a speciálních školách. První dva dotazy, kde rodiče vyjadřují spokojenost se vzděláním dítěte a dále myšlenku začlenění dítěte na běžnou ZŠ, ukazují jednotnou shodu rodičů v rámci odpovědí. U druhé sady otázek řešící spokojenost rodičů s prací ŠPZ a případné zrušení školy, ukazují výsledky téměř shodná stanoviska s menšími výjimkami.

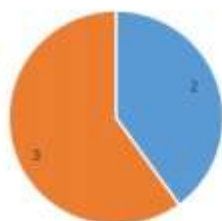

Obr. 3: Statistické analýzy 4 otázek u skupiny Rodiče.

Pedagogové

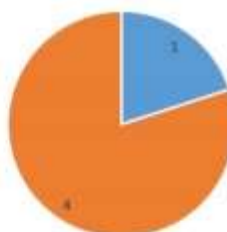
Provedené statistické analýzy poukázaly na nulové a zároveň signifikantní rozdíly mezi sledovanými skupinami pedagogů na základě různých typů škol. Vybrané dotazy respondentů (viz Obr. 4, 5) ilustrují tyto rozdíly ve formě koláčových grafů s jednotlivými stanovisky či otázkami. Podle zkušenosti pedagogů s výukou žáků se speciálními požadavky či mentálním postižením je pozitivní zkušenost markantní u pedagogů speciálních škol. U pedagogů základních škol běžného typu převládá méně zkušeností, kde pouze 2 pedagogové z 5 tuto zkušenost mají či měli. Získaná data zároveň poukazují na ekvivalentní zkušenost spolupráce pedagogů obou typů škol s jejich asistenty. Z hlediska metodické podpory se možnosti speciálních a běžných základních škol ukázaly jako stejné, kdy 5 z 5 pedagogů tuto možnost mají. Analýza získaných dat také ukázala, že spokojenost spolupráce pedagogů obou vzdělávacích institucí je kladná. Nicméně v rámci jednotlivých typů ŠPZ je zkušenost pedagogů signifikantně rozdílná (viz rozbor otázky: Jste jako učitel spokojen se spoluprací s ŠPZ (PPP, SPC)). Zásadní rozdíly přináší statistické výsledky posledních zvolených otázek. První dotaz, který směřuje k souhlasu či nesouhlasu možnosti budoucího zrušení speciálních a praktických škol z důvodu inkluze, vychází podle výsledků analýz postoj pedagogů protikladný v rámci obou sledovaných skupin pedagogů. U posledního analyzovaného dotazu zjišťujícího postoj pedagogů k pravděpodobnému snížení úrovně školství a nárůstu soukromých škol, zaujímá většina pedagogů běžné ZŠ spíše negativní postoj. Oproti tomu většinová pozitivní reakce byla zaznamenána u pedagogů škol speciálních.

Zkušenost učitelů s výukou žáků se spec. vzdělávacími potřebami a ment. postižením

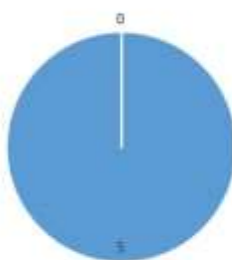
■ ano mám ■ ne nemám ■

Spolupráce učitelů s asistentem pedagoga

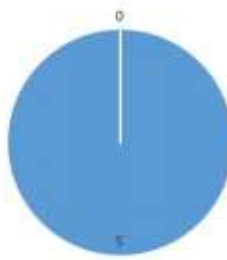
■ ano ■ ne ■

Možnost metodické podpory učitelů ze strany školy

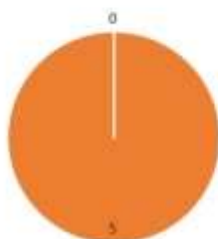
■ ano ■ ne

Spokojenost učitelů se spoluprací se ŠPZ (PPP, SPC)

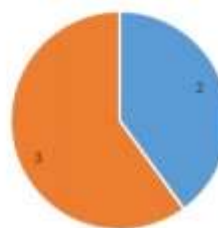
■ ano ■ ne

Myslíte si, že inkluze povede ke zrušení ZŠ praktických a ZŠ speciálních?

■ ano ■ ne

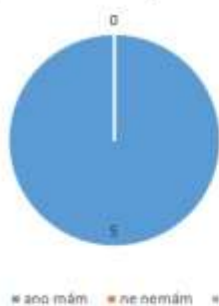
Myslíte si, že inkluze povede ke snížení úrovně základního školství a nárůstu soukromých škol?

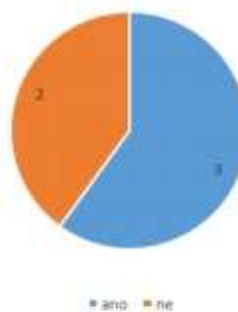
■ ano ■ ne

Obr. 4: Statistické analýzy 6 otázek u skupiny Pedagogové Základní školy běžného typu.

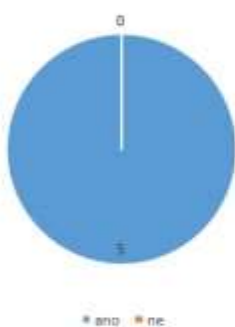
Zkušenost učitelů s výukou žáků se spec. vzdělávacími potřebami a ment. postižením

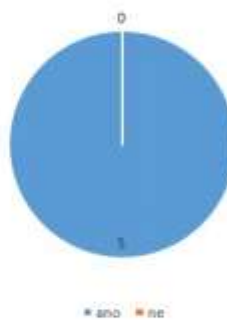
Spolupráce učitelů s asistentem pedagoga

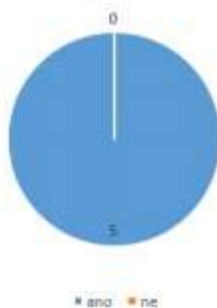
Možnost metodické podpory učitelů ze strany školy

Spokojenost učitelů se spoluprací se ŠPZ (PPP, SPC)

Myslíte si, že inkluze povede ke zrušení ZŠ praktických a ZŠ speciálních?

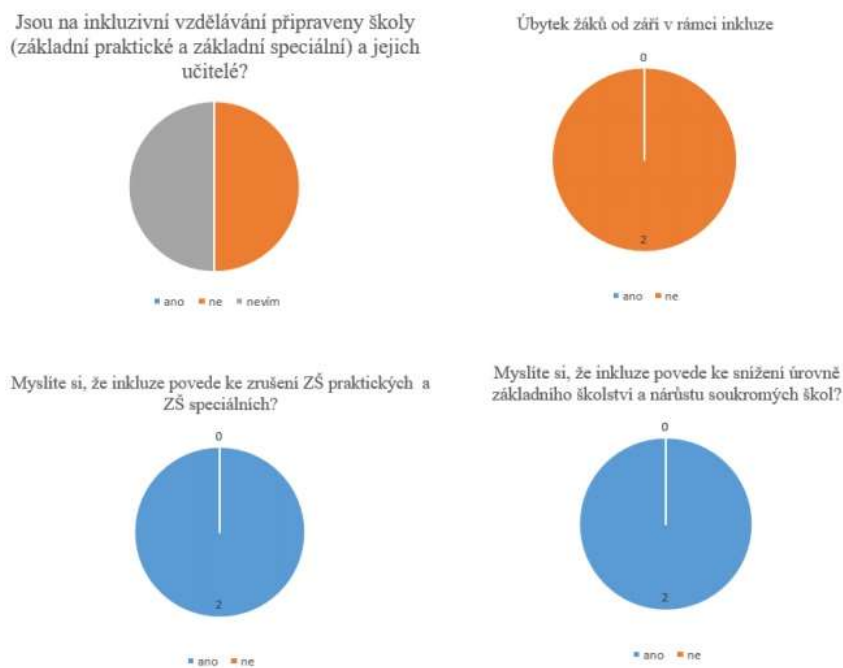
Myslíte si, že inkluze povede ke snížení úrovně základního školství a nárůstu soukromých škol?

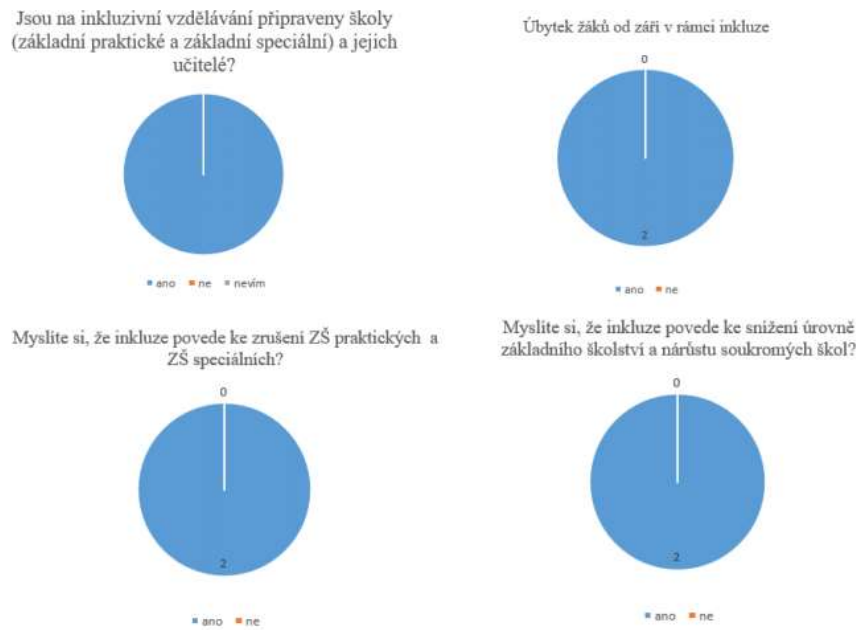
Obr. 5: Statistické analýzy 6 otázek u skupiny Pedagogové Základní školy praktické.

Ředitelé

V rámci ředitelů obou typů škol ukazují analyzovaná data statistické rozdíly v první polovině ze 4 vybraných otázek (viz Obr. 6, 7). Podle výsledků prvního dotazu je polovina dotazovaných ředitelů nejistá současnou situací a nepredikují žádnou hypotézu přípravy škol na inkluzivní vzdělávání. Druhá polovina dotazovaných ředitelů zaujala negativní stanovisko predikce. Druhý dotaz zabývající se úbytkem žáků od září po zavedení inkluzivního vzdělávání, byl podle analýz zaznamenán pouze u skupiny ředitelů speciálních škol. V druhé polovině otázek nebyly zaznamenány žádné rozdíly a respondenti obou sledovaných skupin ředitelů odpověděli stejně.

Obr. 6: Statistické analýzy 4 otázek u skupiny Ředitelé Základní školy běžného typu.

Obr. 7: Statistické analýzy 4 otázek u skupiny Ředitelé Základní školy praktické.

7.2. Rozbor vybraných výzkumných otázek

Rozbor zbylých otázek, které se netýkaly předešlých statistických analýz, byly vyhodnoceny jejich detailním rozbohem a vzájemnou komparací mezi jednotlivými respondenty. Z jednotlivých otázek bylo deduktivní metodou vyhodnoceno souhrnné tvrzení shodující či odlišující se v rámci zkoumané skupiny. Pro doplnění byly extrahovány jednotlivé názory respondentů v podobě přímých citací.

7.2.1. Pohled na inkluzi očima rodičů

Rodiče žáků se speciálními vzdělávacími potřebami představují významnou skupinu respondentů, protože již mají zkušenost s inkluzivním vzděláváním na ZŠ běžného typu a zároveň i se vzděláváním na ZŠ praktické. Tudíž dokáží posoudit výhody a nevýhody obou typů škol. Analyzované dotazy u skupiny Rodiče poukázaly na téměř kompletní shodu v podrobnějších dotazech. Tyto shody se týkaly především spokojenosti se vzděláváním jejich dítěte v ZŠ praktické a na jejich individuální spolupráci se ŠPZ. Zároveň se také shodli na tom, že neuvažovali a ani neuvažují o přeřazení svého dítěte zpět na ZŠ běžného typu.

Rodiče:

Jaký je Váš názor na základní školy praktické a speciální? Mají podle Vás tyto školy svůj význam nebo by se žáci měli vzdělávat společně v ZŠ běžného typu?

Většina rodičů se názorově shoduje v tom, že by se žáci se speciálními vzdělávacími potřebami neměli vzdělávat ve školách běžného typu a zároveň zdůraznili význam základních škol praktických a speciálních.

„Běžný vzdělávací program některé děti nezvládnou, a proto tyto školy svůj význam mají. Společně by se vzdělávat neměli.“

„Svůj význam rozhodně mají a můj názor na ně je velmi kladný. Myslím si, že by se děti, pokud mají mentální postižení, v ZŠ vzdělávat neměly.“

„Tyto školy svůj význam určitě mají. Dokáží se žákovi věnovat více a dokáží žákovi umožnit v něčem vynikat a zvýšit si sebevědomí. Běžná ZŠ je náročná.“

Myslíte si, že inkluze povede ke zrušení ZŠ praktických a ZŠ speciálních?

3 z 13 rodičů se domnívá, že ke zrušení těchto škol může dojít nebo dojde, zbylý počet se domnívá, že k tomuto v rámci inkluze nedojde.

„Ano myslím, že to povede ke zrušení praktických a speciálních škol. Nebude dost dětí pro udržení praktických a speciálních škol.“

„Pevně věřím, že k tomu nedojde.“

„Doufám, že ne. Bohužel je to zase o tom, že se chce u nás rušit něco, co fungovalo.“

7.2.2. Pohled na inkluzi očima pedagogů

Pedagogové představují důležitou skupinu respondentů, protože mají přímou zkušenost s výukou žáků. Pro lepší přehlednost byla skupina pedagogů rozdělena do dvou skupin podle typu školy, ve kterém pracují.

Pedagogové ZŠ běžného typu

Většina pedagogů běžné ZŠ se shoduje v tom, že nevidí žádné nevýhody v inkluzivním vzdělávání žáků na ZŠ praktických a speciálních a zároveň, že inkluzivní vzdělávání není vhodné pro žáky s LMP. Všichni také konstatovali, že mají možnost podpory v

rámci školy nebo poradenského zařízení. Shodně se také vyjadřují k tomu, že podle nich nedojde v rámci inkluze ke zrušení praktických a speciálních škol.

Jaký je Váš názor na inkluzivní vzdělávání?

3 z 5 pedagogů se domnívají, že samotná myšlenka je dobrá, ale její realizace nikoli. Zbytek pedagogů se domnívá, že toto vzdělávání není realizovatelné na běžných základních školách.

„Myslím si, že se zase zavádí něco, co fungovat nebude. Na inkluzivním vzdělávání mám asi takový názor, že je velmi obtížné pro učitele.“

„Řeknu Vám to velmi stručně. Dobrá myšlenka, rozhodně špatné zpracování.“

„Momentálně není běžná základní škola připravena na inkluzi, která by skutečně splnila všechna očekávání. Brání tomu vysoký počet žáků ve třídě, nepřipravenost učitelů, nedostatek zkušených a schopných asistentů, vybavení škol pomůckami i samotné financování škol a bídné platy pedagogických pracovníků.“

V čem vidíte výhody inkluzivního vzdělávání?

4 z 5 pedagogů vidí v inkluzivním vzdělávání pro žáky se speciálními vzdělávacími potřebami nějaké výhody, s výjimkou jednoho, který žádné nevidí. Výhody spatřují v socializaci těchto žáků nebo v lepší komunikaci s intaktními žáky.

„Výhody nevidím žádné.“

„Možný dobrý psychologický posun pro žáky se speciálními odlišnými potřebami v učení a jejich lepší zařazení do společnosti.“

„Největší výhodou je socializace dětí, komunikace a spolupráce s dítětem s postižením.“

V čem spatřujete nevýhody inkluzivního vzdělávání žáků na základních praktických a základních speciálních školách?

4 z 5 pedagogů žádné zásadní nevýhody ve vzdělávání žáků na zmíněných typech škol nevidí. Pouze uvádějí, že je zde možnost posměchu ze strany dětí z běžných ZŠ. Jeden pedagog vidí jako nevýhodu velkou náročnost třídního učitele.

„Nevýhody ve vzdělávání v těchto školách nevidím, mají svůj smysl a dětem se tam věnují.“

„Nevýhody nevidím v ničem, pouze asi v nálepkování těchto dětí a předsudkům, které jsou k těmto školám vytvořeny. Rozhodně mají smysl a pro určité typy dětí je to tam skvělé.“

„Nevidím žádné zásadní nevýhody. Možná možnost případného posměchu mezi dětmi.“

„Méně času na individualizaci vzdělávání. Velká náročnost na třídního učitele - nutnost cílené práce s třídním kolektivem.“

Jsou podle Vašeho názoru učitelé na inkluzi dostatečně připraveni? Pokud ne, v čem a proč?

4 z 5 pedagogů se názorově shodují, že pedagogové nejsou zcela připraveni na inkluzi. Problém vidí v nedostatku odborné kvalifikace a přímých zkušeností s různými typy žáků. 1 z 5 pedagogů připouští, že pedagogové připraveni jsou ovšem chybí jim dostatek zkušeností.

„Myslím si, že nejsou, proto v dnešní době by k případné inkluzi mohlo dojít velmi těžko. Na školách nejsou dostatečně zajištěné pomůcky. Někteří nejsou připraveny na speciální potřeby např. postižených žáků. Chybí kvalitní asistenti pedagogů nebo osobní asistenti.“

„Myslím si, že víceméně nejsou a ani být nemohou. Chybí jim zkušenosti a asi i studium speciální pedagogiky, které si myslím, že je pro výuku těchto žáků důležité.“

„Učitelé jsou většinou připraveni na práci s dětmi se speciálními vzdělávacími pomůckami, nemají však dostatečné zkušenosti s prací s dětmi s postižením či LMP.“

Pro jaké žáky (s jakým znevýhodněním) je podle Vás inkluzivní vzdělávání nejvhodnější? Jak nahlížíte na inkluzi žáků s LMP?

3 z 5 pedagogů se shodují na tom, že inkluze je nejvhodnější pro žáky se smyslovým nebo tělesným postižením.

K inkluzi žáků s LMP se 3 z 5 pedagogů vyjádřili kladně, ale zdůraznili, že se jedná pouze o vzdělávání možné na 1. stupni a navíc s pomocí asistenta pedagoga. 1 z 5 pedagogů se domnívá, že inkluze je pro tyto žáky přínosem a 1 z 5, že pro tyto žáky smysl nemá.

„Myslím si, že pokud inkluze ano tak asi pro žáky s tělesným postižením v jiném typu už smysl takového vzdělávání nevidím. Inkluze žáků s LMP je velmi obtížná a reálná spíše na 1. Stupni. Rozhodně ale asistentem.“

„Nejvhodněji bych to viděla pro žáky s lehkými formami zdravotního postižení, s autismem, se zdravotním nebo sociálním znevýhodněním. Myslím si, že pro žáky s LMP, může být začlenění do kolektivu normální třídy spíše přínosem. „

„Má smysl pro smyslově nebo motoricky postižené děti, ne pro děti sociálně nevyzrálé či dokonce s mentálním postižením.“

Jaký bude podle Vás další vývoj inkluze?

Na tuto otázku se každý s pedagogů vyjádřil víceméně velmi subjektivně. 2 z 5 si myslí, že žádný vývoj nenastane. 1 z 5 se domnívá, že se postupně vše vrátí zpět kvůli nedostatku financí. A 1 z 5 vidí vývoj v postupném začleňování některých skupin žáků do škol běžného typu.

„Podle mě další vývoj nebude. Buď to zůstane stejné, nebo to někdo shora zruší.“

„Doufám že žádný. Nejlepší by bylo, aby to někdo celé zrušil, protože se stejně přijde za čas na to že to nefunguje.“

„Dojdou peníze, nebo se vzbouří rodiče "normálních" žáků. Vše se v tichosti vrátí k předchozímu modelu.“

„Nastane postupné začleňování některých skupin inkluzivních žáků do výuky na klasických základních školách. Možná dojde k přehodnocení dalšího postupu při inkluzi, v souvislosti s aktuálními reakcemi na vzniklou situaci na základních školách a školách praktických nebo speciálních.“

Pedagogové ZŠ praktická

Většina pedagogů obou ZŠ praktických je velmi skeptická k inkluzivnímu vzdělávání a nevidí v něm žádný přínos. Všichni se rovněž shodují v tom, že nevidí žádné nevýhody v inkluzivním vzdělávání žáků na ZŠ praktických a speciálních. Stejně tak se domnívají, že inkluzivní vzdělávání není pro žáky s LMP vhodné. Souhlasně také konstatovali, že mají možnost podpory v rámci školy nebo poradenského zařízení. Shodně se také vyjadřují k tomu, že podle nich nedojde v rámci inkluze ke zrušení praktických a speciálních škol.

Jaký je Váš názor na inkluzivní vzdělávání?

5 z 5 pedagogů je k této otázce pesimistická a v inkluzivním vzdělávání nevidí přínos a hodnotí jej jako nepromyšlené.

„Inkluzivní vzdělávání není podle mě dobře vymyšlené ani nastavené. Bude obtížné pro běžné základní školy a nemyslím si, že bude mít nějaký velký přínos.“

„Je to celé hloupost, která by se měla okamžitě zrušit.“

„Velký přínos v ní nevidím, pro některé děti přínosem nebude, spíše naopak. Děti s LMP budou neúspěšné, vysmívané, nešťastné. A co jejich budoucnost? Další vzdělávání, pracovní zařazení? O tom raději nemluvit.“

V čem vidíte výhody inkluzivního vzdělávání?

3 z 5 pedagogů žádné výhody nespatřují. Další 2 z 5 jej hodnotí jako přínos pro ostatní žáky.

„Nějaké zásadní výhody mě nenapadají.“

„V ničem, nemyslím si, že by to mohlo přinést něco pozitivního.“

„Především žáci intaktní budou brát žáky s postižením jako něco normálního a běžného., nejen ve škole, ale i v běžném životě.“

„Výhody možná takové, že u citlivějších žáků by mohla přítomnost žáka s postižením být přínosem.“

V čem spatřujete nevýhody inkluzivního vzdělávání žáků na základních praktických a základních speciálních školách?

4 z 5 respondentů na tuto otázku odpovědělo, že žádné nevýhody nevidí, naopak. 1 z 5 označil za nevýhodu ŠVP, pro běžné ZŠ, které je pro určité žáky obtížné.

„Nevýhody nevidím žádné, žákům se na těchto typech škol maximálně věnují a děti jsou tam úspěšné oproti klasickým základním školám, odkud většinou chodí.“

„Nevýhody? Rozhodně žádné.“

„Nevýhody nevidím, žáci se v těchto školách vzdělávají dle svých možností a jsou na ně kladeny mnohem nižší nároky.“

„ŠVP pro běžné ZŠ je pro tyto žáky náročný, není příliš prostoru pro spirálovité učení, tedy pro upevnění znalostí, žáci nezažívají příliš mnoho školních úspěchů. Pak následuje IVP... Proč? Také bych zmínila nízkou hodinovou dotaci pracovních činností.“

Jsou podle Vašeho názoru učitelé na inkluzi dostatečně připraveni? Pokud ne, v čem a proč?

5 z 5 pedagogů se jednotně shodují, že pedagogové ZŠ nejsou připraveni na inkluzi. Podle jejich názoru jim chybí především znalosti a praktické dovednosti. Zároveň také nezkušenost v přístupu k žákům se speciálními vzdělávacími potřebami.

„Myslím si, že ne. Učitel na běžné ZŠ je zvyklý na zcela jiný přístup a výuku žáků bez postižení.“

„Nejsou. Chybí jim jak teorie ze speciální pedagogiky, tak hlavně praxe. Na základce se s dětmi s postižením nesetkávají nebo pokud ano tak výjimečně a na chvíli.“

„Na inkluzi učitelé dostatečně připraveni nejsou, jsou určeni především pro žáky intaktní a potřebné „speciální“ znalosti a informace jsou neúplné a útržkovité.“

Pro jaké žáky (s jakým znevýhodněním) je podle Vás inkluzivní vzdělávání nejvhodnější? Jak nahlížíte na inkluzi žáků s LMP?

5 z 5 pedagogů vyjádřilo shodný názor, že inkluzivní vzdělávání je vhodné pro žáky s tělesným či smyslovým postižením. Dále 3 z 5 pedagogů zcela odmítají vzdělávání žáků

s LMP na ZŠ běžného typu a 2 z 5 tuto skutečnost připouští ale pouze v rámci 1. stupně nebo na menší vesnické škole.

„Inkluzivní vzdělávání je vhodné z mého pohledu pro děti s tělesným nebo smyslovým postižením. S lehkým mentálním spíše ne.“

„Nevhodnější asi pro žáky bez LMP například pro žáky s tělesným postižením, nebo se smyslovým ale s mentálním postižením na základě svých zkušeností rozhodně říkám ne.“

„Inkluzivní vzdělávání je především vhodné pro žáky se somatickým postižením i pro žáky s poruchami chování či autistického spektra bez LMP, pochopitelně s asistentem pedagoga. Inkluze žáků s LMP je naprosto nevhodná!“

„Nejvhodnější je podle mě pro žáky s tělesným popřípadě zrakovým či sluchovým postižením. Inkluze žáka s LMP ano, ale na menší vesnické škole, kde se všichni znají. Dítě s LMP je s těmi dětmi v častém kontaktu i mimo školní prostředí. Tudiž je dobré takovéto dítě ponechat ve známém prostředí, ale samozřejmě za poskytnutí veškeré možné pomoci a podpory žákovi s LMP.“

„Pokud už pro nějaké žáky ano tak asi pro vozíčkáře, tedy žáky s tělesným postižením, kde není mentální postižení. Inkluzivní vzdělávání žáka s mentálním postižením není dobrý nápad. Reálné je možná na 1. Stupni ZŠ ale na druhém už absolutně ne. Tito žáci do naší školy ze základek přicházejí a neumí často skoro nic, navíc jsou psychicky na dně a to nejen oni, ale i jejich rodiče. Na Zš jsou také často obětí posměchu nebo i šikany, to se jim tady nestane.“

Jaký bude podle Vás další vývoj inkluze?

V tomto ohledu vyjadřují pedagogové odlišné názory. Celkově ale doufají v návrat k předchozímu nebo úpravu podmínek pro žáky s LMP.

„V praxi se ukáže, že některé druhy postižení budou vyžadovat školy speciální. Takže se to snad celé zruší.“

„Bud' se to mu všechny školy podřídí a naše, praktické školy zaniknou. Nebo se za rok nebo dva přijde na to, že to nefunguje a vrátí se to zpět, což si myslím, že by bylo nejlepší.“

„Přála bych si, aby nebyl žádný, myslím si, že paní ministryně už toho napáchala dost. Snad přijde po ní někdo, kdo to vrátí zase zpátky.“

„Doufám, že se její nastavení pozmění, hlavně pro děti s LMP. Ale nevím, jestli je to ještě možné vzhledem k financím, které do ní MŠMT vložilo.“

7.2.3. Pohled na inkluzi očima ředitelů škol

Ředitelé škol představují podstatnou skupinu respondentů, protože jsou taktéž přímými účastníky inkluze. Jejich názory jsou klíčové, protože oni, jakožto vedení školy, pomáhají utvářet inkluzivní prostředí. Pro lepší přehlednost byli ředitelé stejně jako pedagogové rozděleni do dvou skupin podle školy, kterou řídí pedagogové rozděleni do dvou skupin podle školy, kterou řídí.

Ředitelé ZŠ běžného typu

Ředitelé inkluzi hodnotí kladně, ale shodují se na tom, že je přínosná především pro žáky s tělesným nebo smyslovým postižením. U žáků s LMP to vnímají jako problém a náročný úkol pro pedagoga. Ve společném vzdělávání vidí přínos, hlavně v socializaci dětí samotných, naopak problém inkluzivního vzdělávání na ŽŠ praktických a speciálních nevidí, tyto školy jim připadají potřebné. Sami se pak potýkají nejčastěji s nedostatkem asistentů pedagoga nebo naráží na problém v obtížném přeřazování žáků do ŽŠ praktických.

Jaký je Váš názor na inkluzivní vzdělávání?

2 ze 2 dotazovaných inkluzi vnímají pozitivně.

„Můj názor je velmi kladný. Naše škola byla navíc inkluzivní už před zavedením inkluze. V současné době se díky nastavenému systému (vyšetření v PPP, SPC) nemůže stát, že by byl žák pouze sociálně znevýhodněný tzv. převeden do školy praktické či speciální.“

„Pokud má dítě fyzický problém a intelektově v pořádku, je inkluze namístě. Pokud má výrazné problémy učení nebo chování, vidím v tom omezování všech ostatních, včetně učitele.“

V čem spatřujete přínos inkluzivního vzdělávání?

2 ze 2 respondentů se shodli na tom, že přínos vidí hlavně ve společném vzdělávání všech žáků v přirozeném prostředí.

„Přínosné je v tom že žáci se vzdělávají společně, tudíž se toho od sebe hodně mohou naučit a může to mít přínos i pro učitele. Hlavně ho to obohacuje o zkušenost s různým typem žáků.“

„Velký přínos spatřuji hlavně v tom, že děti vyrůstají v přirozeném sociokulturním prostředí.“

V čem spatřujete problém inkluzivního vzdělávání žáků na základních praktických a základních speciálních školách?

2 ze 2 respondentů se shodli že žádné výhody vzdělávání na těchto typech škol nevidí.

„Problém tam nevidím, myslím si, že tyto školy jsou dobře materiálně i technicky vybavené, alespoň pokud jsem mohl vidět. Také tam pracují odborníci, kteří mají zkušenosti a vědí jak přesně u určitými žáky pracovat.“

„Problém tam nevidím, tyto školy jsou jak materiálně tak odborně připravené ke vzdělávání žáků se speciálními vzdělávacími potřebami.“

Jaké otázky a problémy řešíte nejčastěji jako ředitelé těchto škol při realizaci inkluzivního vzdělávání?

2 ze 2 dotazovaných se potýkají se stejným problémem, kterým je nedostatek asistentů pedagoga. 1 ze 2 také vidí problém v nárůstu administrativy a v obtížném přerazování žáků do ŽŠ praktické.

„Problém máme hlavně s asistenty pedagoga, protože asistent často dlouhodobě u dítěte nevydrží a sehnat nového je velmi obtížné. Řešíme také obrovský nárůst administrativy spojenou s inkluzí což je pro učitele také dost náročné. Objevují se i problémy v přerazení žáka například do ŽŠ praktické tady v Kaplici. Když souhlasí rodiče i pedagog, poradenské zařízení takové doporučení nevydá. Bohužel v tomto máme svázané ruce.“

„Potýkáme se s nedostatkem asistentů pedagoga.“

Jak inkluzivní vzdělávání svých dětí vnímají jejich rodiče žáků a jak ji hodnotí?

1 ze 2 se domnívá, že rodiče inkluzi vnímají kladně. 2 ze 2, se pak shodují na tom, že někteří rodiče by své dítě raději umístili do ŽŠ praktické.

„Domnívám se, že inkluzivní vzdělávání vnímají pozitivně, někteří (a je jich méně) by radši své dítě umístili do ZŠ praktické, neboť s ní mají dobré zkušenosti, zvláště v případě, že se v ní vzdělává nebo vzdělávalo jejich dítě – sourozenec stávajícího žáka.“

„V současné situaci zatím neumím objektivně posoudit, ale záleží na jednotlivém případě. V případě chlapce s vadou zraku byla inkluze jediným možným řešením, aby nemusel do speciální školy mimo bydliště. Ale někdy rodiče chtějí přerazení žáka do zš praktické a není jim to umožněno poradenským zařízením.“

Pro jaké žáky (s jakým znevýhodněním) je podle Vás inkluzivní vzdělávání přínosné? Jak nahlížíte na inkluzi žáků s LMP?

2 ze 2 vidí inkluzivní vzdělávání přínosné pro žáky s tělesným či smyslovým postižením bez intelektového problému. Na vzdělávání žáků s LMP nahlízejí skepticky.

„Jak už jsem řekl na začátku našeho rozhovoru, přínos vidím u dětí, kteří nemají intelektový problém. Takže na inkluzi žáků s LMP jak jste se ptala, nahlížím velmi skepticky. Tito žáci mají výrazné problémy, proto si nemyslím, že je pro ně vzdělávání ne běžné ZŠ nejvhodnější.“

„Přínos vidím ve vzdělávání žáků tělesně postižených, autistů a dalších. Inkluze žáků s LMP je velmi náročná, protože ve třídě nemá vyučující jen žáka s LMP, ale dalších 3 až 5 „DYS“, žáky nadané, cizince apod., takže při průměrném počtu 25 žáků na třídu již nelze zajistit potřebnou péči všem žákům bez asistenta pedagoga, logicky a ze zkušenosti to vede k snižování úrovně vzdělávání. Dovedla bych si představit inkluzi žáka s LMP ve třídě s maximálně 20 žáky a s asistentem pedagoga.“

Jak hodnotíte spolupráci vaší školy s ŠPZ (PPP, SPC), jak jste s ní spokojeni? V čem spatřujete pomoc škole, kde nacházíte nedostatky?

2 ze 2 hodnotí spolupráci velmi pozitivně, ale zároveň shodně uvádějí, že by uvítali více „terénní práce“ ze strany ŠPZ.

„Spolupráci je dobrá, komunikace s nimi také. Domnívám se ale, že by pokulhávala „terénní práce“, kdy by bylo dobré, aby pracovníci těchto zařízení jezdili více žáky posuzovat do škol, aby je viděli při práci ve škole.“

„Spolupráci hodnotím kladně, paní psychologky z PPP i SPC s námi komunikují i telefonicky, výchovná poradkyně i preventistka se pravidelně účastní setkání v PPP. Chybí ale práce v terénu, tzn. paní psychologky by měly vidět posuzovaného žáka i při práci ve třídě, v přirozeném prostředí, nemají na to však čas.“

Jaký bude podle Vás další vývoj inkluze?

V tomto směru se oba respondenti názorově liší.

„Snad se přijde včas na to, že to není nejšťastnější řešení. V praktických a speciálních školách jsou učitelé, kteří s těmito dětmi umí pracovat, mají na to příslušné vzdělání a malý počet dětí. Dříve, než se tyto školy nevratně zruší.“

„Myslím, že na tuhle otázku je těžká odpověď. Český učitel už je v současné době neskutečně přetížený – má své žáky vybavit potřebnými kompetencemi, nezapomínat na průřezová témata, připravit žáky na testování popř. přijímací zkoušky, řešit prevenci sociálně patologických jevů, spolupracovat s rodiči, připravovat projekty, tematické vyučování, vést kroužek, připravovat prezentace, výukové programy, vzdělávat se, spolupracovat s kolegy, vést školní administrativu, dohlížet na chodbě atd., přitom má ve třídě (i díky inkluzi) 28 žáků, z toho 2 dyslektiky, 1 dysgrafika, 2 žáky s prvky dys, 1 žáka s ADHD a medikací, 2 cizince – jeden rozumí (Ukrajinec), druhý nerozumí (Vietnamec, který přišel do 5. třídy) a k tomu „inkluzivně 1 žáka s LMP“. V průměru učí 4-5 h denně, dovedete si jistě představit, jak je „inkluzivní“. Dovedu si inkluzi představit při menším počtu žáků, tzn. 20 ve třídě. Myslím, že povolání učitele je čím dál náročnější, narůstají povinnosti a odpovědnost, mizí práva.“

Ředitelé ZŠ Praktická

Obě dotazované ředitelky inkluzi hodnotí negativně a skepticky, ale shodují se na tom, že může být přínosem pro žáky s tělesným nebo smyslovým postižením. U žáků s LMP to vnímají jako špatný nápad. Ve inkluzivním vzdělávání přínos nevidí. Kladně hodnotí vzdělávání na jejich typu školy a zdůrazňují výhody, které to přináší. Stejně tak hodnotí spolupráci s ŠPZ, pouze postrádají častější „terénní práci“ Nejčastěji se pak potýkají s problémy příchozích žáků ze ZŠ běžného typu, jejichž znalosti jsou podprůměrné a neodpovídají určenému vzdělávacímu ročníku žáka.

Jaký je Váš názor na inkluzivní vzdělávání?

2 ze 2 dotazovaných odpověděly souhlasně proti inkluzivnímu vzdělávání.

„V současně nastavených podmínkách neplní inkluze svůj účel. Žáci jsou vyčleňováni z třídních kolektivů (odchod, asistent).“

„Upřímně je to jeden z důvodů proč končím ve funkci ředitelky školy. Žáků ubývá za posledních 10 let – ze 160 jsme na 60. Takže si myslím, že inkluze je jeden velký omyl a nesmysl, který navíc v nynějších podmínkách nebude fungovat.“

V čem spatřujete přínos inkluzivního vzdělávání?

1 ze 2 se domnívá, že inkluze přínos nemá a 1 ze 2, že si školy tyto žáky mohou vykazovat.

„Osobně žádný přínos nevidím.“

„Jen v tom, že si to ZŠ vykazují.“

V čem spatřujete problém inkluzivního vzdělávání žáků na základních praktických a základních speciálních školách?

1 ze 2 respondentek problém nevidí a 1 z 2 jej vidí právě v rušení ZŠ praktických a speciálních.

„V tomhle ohledu problém není, žáci jsou na těchto školách úspěšní a spokojeni.“

„Postupné rušení těchto škol, které poskytují žákům vzdělání a respektují jejich postižení.“

Jaké otázky a problémy řešíte nejčastěji jako ředitelé těchto škol při realizaci inkluzivního vzdělávání?

2 ze 2 respondentek se potýkají s problémem v přerazování žáků z běžných ZŠ a s nízkou úrovní znalostí, se kterou tito žáci přicházejí.

„Řešíme to, že když k nám přijde dítě ze základní školy, nedosahuje většinou vůbec znalostem našich dětí ve stejném ročníku.“

„Řeším už samotné přerazení žáků k nám do ZŠ praktické, což je problém. Poradny odmítají děti posílat k nám a trápí je na základní škole i přesto že rodiče chtějí. Dále řeším nevyhovující návyky žáků se ZŠ a jejich znalosti, které neodpovídají tomu, co by umět měli.“

Jak inkluzivní vzdělávání svých dětí vnímají jejich rodiče žáků a jak ji hodnotí?

2 ze 2 se shodují v tom, že rodiče žáků nechtějí své děti přerazovat zpět do ŽŠ nebo předchozí vzdělávání na tomto typu školy nehodnotí kladně.

„Rodiče žáků, kteří k nám přicházejí a jejich děti se takto vzdělávaly na běžných ZŠ, to kladně nehodnotí.“

„Rodiče žáků, kteří se inkluzivně vzdělávali na běžné ZŠ, to dobře nehodnotí. Rodiče žáků vzdělávaných u nás o tom, aby se jejich dítě vrátilo na ZŠ nechtějí slyšet. Většina si tam zažila své.“

Pro jaké žáky (s jakým znevýhodněním) je podle Vás inkluzivní vzdělávání přínosné? Jak nahlížíte na inkluzi žáků s LMP?

2 ze 2 se shodují na tom, že inkluzivní vzdělávání je vhodné pro žáky s tělesným nebo smyslovým postižením ale ne pro žáky s LMP.

„Pokud už by přínosné být mělo i když si to nemyslím tak asi pro děti s tělesným postižením. Inkluze žáků s LMP je nesmysl.“

„Rozhodně bez mentálního postižení. Přínosné? Napadá mě, že by to svůj přínos mohlo mít pro žáky s tělesným postižením a s méně závažnými vývojovými poruchami učení.“

Jak hodnotíte spolupráci vaší školy s ŠPZ (PPP, SPC), jak jste s ní spokojeni? V čem spatřujete pomoc škole, kde nacházíte nedostatky?

2 ze 2 hodnotí spolupráci jako pozitivní, pouze jim chybí více „terénní práce“.

„Spolupráce je dobrá, pomáhají tím, že komunikují s jednotlivými pedagogy a v případě potřeby jim poradí. Nedostatek v tom že školu navštíví velmi zřídka.“

„V rámci naší školy je spolupráce dobrá. Pomoc asi v tom, že doporučí nebo poradí postup jak s žákem pracovat pokud pedagog neví a nedostatek asi v tom, že málo jezdí do terénu, takže děti, kteří jsou jejich klienty přímo ve škole moc nevidí.“

Jaký bude podle Vás další vývoj inkluze?

V tomto ohledu každá vyjadřuje odlišný názor.

„Kéž by žádný nebyl, pořád doufám, že to někdo zruší. Snad se přijde na to, že to celé nefunguje.“

„Nevím, asi dojde na základních školách k vytvoření tříd pro žáky s mentálním postižením. V podstatě dojde k včlenění základních škol praktických do běžných ZŠ. Pokud toto nastane, již nebude cesty zpět.“

8. Diskuze

Výzkumné šetření na dvou výše zmíněných typech škol prokázalo jak názorové shody, tak odlišnosti a to v určitých oblastech. Všechny tři výzkumné skupiny, kladně hodnotí spolupráci se ŠPZ, přičemž ředitelé a pedagogové spatřují úskalí v nedostatečné „terénní práci“, tudíž pracovníci těchto zařízení nemohou posuzovat žáka v jeho školním prostředí, což může být zavádějící při objektivním posouzení žáka. Názorová shoda také panuje u ředitelů a pedagogů obou typů škol, kteří inkluzivní vzdělávání vidí jako nejvhodnější pro žáky s tělesným nebo smyslovým postižením. U žáků s mentálním postižením tuto skutečnost hodnotí jako problematickou, obtížnou a realizovatelnou pouze na 1. stupni za podpory asistenta pedagoga. Jak uvádí Květňová et al. (2009), že: *„obavy pedagogů jsou většinou spojené s pocitem nedostatečné připravenosti pro práci s heterogenním třídním kolektivem“* tak s tím souvisí i shodný postoj ředitelů a pedagogů, že obecně pedagogové spíše nejsou připraveni na práci s různými typy žáků, chybí jim jak odbornost, tak také zkušenosti. Sice mají možnost, jak shodně uvádějí metodické podpory ze strany školy nebo poradenských zařízení, ale nemají dostatek přímých zkušeností a to hlavně s žáky s LMP.

Co se týče výhod inkluzivního vzdělávání tak se poměrně shodují pedagogové na obou typech škol, kteří je buď vůbec nespátřují, nebo připouštějí, že by to mohlo mít pozitivní vliv na socializaci dětí, uvědomění si odlišností nebo v lepší komunikaci mezi oběma skupinami žáků. Podobný názor mají také Ředitelé ZŠ, kteří přínos vidí hlavně v tom, že žáci jsou v podnětném sociokulturním prostředí. Pedagogové obou typů škol včetně ředitelů běžných ZŠ se tímto zároveň shodují s již publikovanými názory odborníků, kupříkladu Lechta (2010) či Lang a Barberichová (1998). S tímto zcela nesouhlasí Ředitelky ZŠ praktických, kteří žádné výhody inkluze nevidí, pouze uvádějí, že si školy tyto žáky mohou vykázat, tudíž získat více finančních prostředků. Proti tomuto tvrzení stojí Kubíče a Kubíčková (1997), kteří uvádějí opačný názor.

Nevýhody inkluzivního vzdělávání žáků na základních školách praktických a speciálních byly na základě našeho šetření shodné u ředitelů i pedagogů. Jak ředitelé, tak pedagogové se vzájemně shodují také na tom, že nevidí žádné nevýhody inkluzivního vzdělávání žáků na základních školách praktických a speciálních. Shodně uvádějí, že tyto školy jsou potřebné, dobře vybavené a že v nich pracují odborníci. Zároveň pedagogové z běžné ZŠ se nedomnívají, že inkluze povede ke zrušení těchto typů škol. V tomto se názorově rozcházejí s pedagogy a řediteli praktických škol i

běžných ZŠ, kteří se domnívají, že právě z důvodu inkluze k tomuto dojde kvůli stále se snižujícímu počtu žáků. Klesající počet žáků s LMP potvrzuje i ČOSIV, který uvádí, že „počet žáků s diagnózou LMP neustále klesá. V roce 2005 jich bylo 25 377, tedy více než dvojnásobek loňského počtu. V roce 2010 mělo tuto diagnózu přes 17 tisíc školáků. Ve srovnání s rokem 2015 jejich počet loni klesl o 771.“ [online]. 2017 [cit. 2017-04-15]. Dostupné z: <https://www.novinky.cz/veda-skoly/427322-do-beznych-skol-chodim-dal-vice-deti-s-lmp.html>. Obě ředitelky praktických škol se shodly také na tom, že od září zaznamenaly úbytek žáků, ředitelka ZŠ praktické Český Krumlov zároveň uvedla, že počet žáků za posledních deset let klesl ze 160 na 60. Dá se tedy jen spekulovat o budoucnosti těchto škol, zda dojde k jejich postupnému vyprazdňování a zaniknou, když se počet žáků v nich stále snižuje, nebo se ukáží jako potřebné a budou dále existovat. Rodiče žáků se speciálními vzdělávacími potřebami si zánik těchto škol neumějí vůbec představit, jak vyplynulo z výzkumného šetření a v souvislosti s tím shodně uvádějí, že neuvažovali a neuvažují o přesunu svých dětí na běžné ZŠ. V rámci námi získaných výsledků ovšem není vhodná literatura či předešlé studie, které by poukázaly na kongruenci či naopak odlišné postoje.

Rodiče žáků zároveň shodně uvedli, že výhodami těchto škol, je především nízký počet žáků ve třídě, individuální přístup, pomalejší tempo výuky, trpělivost a samotný přístup učitelů. Na základních školách běžného typu jsou těmto žákům většinou přiděleni asistenti pedagoga. Asistent má podle vyhlášky 27/2016 Sb. být nápomocen pedagogickému pracovníkovi i žákovi. 6 z 10 pedagogů odpovědělo, že nyní nemá ve třídě asistenta pedagoga. 4 z 10 uvedli, že jej mají. Na asistenta se názory pedagogů různí, z běžné ZŠ a ze ZŠ praktické. Pedagog z běžné ZŠ uvedl, že asistent plní ve třídě úlohu spíše kontrolní, dbá, aby si žáci psali poznámky a úkoly nebo řeší spory se spolužáky, nicméně odmítá dělat něco navíc. Naopak pedagožka ze ZŠ praktické uvedla spolupráci s asistentem pedagoga jako velmi kvalitní, kdy asistent pomáhá nejen více žákům, ale i jí samotné a přípravou materiálů. Porovnáním zkušeností pedagoga ZŠ s asistentem pedagoga se rozchází s vyhláškou č. 27/2016 Sb. o vzdělávání žáků se speciálními vzdělávacími potřebami a žáků nadaných, kde je funkce asistenta pedagoga přímo vymezena. Ředitelé v souvislosti s asistenty řeší převážně jejich nedostatky. Jak uvádí ředitel ZŠ běžného typu, problém bývá v tom, že asistent dlouhodobě u dítěte nevydrží. Ředitelé běžných ZŠ se mimo to potýkají také s nárůstem administrativy nebo jak shodně uvádějí v problému přerazování žáků ze ZŠ běžného typu do ZŠ praktické, ačkoli o to usilují například i rodiče samotného žáka. Ředitelky na ZŠ praktické se

potýkají s tím, že přichozí žáci z běžných ZŠ nemají potřebné znalosti a návyky jako žáci vzdělávání na jejich školách. Vystává tedy otázka, do jaké míry je vzdělávání na ZŠ běžného typu pro tyto žáky kvalitní, když se ředitelky ZŠ praktické potýkají se zmíněnými problémy. Podle názorů ředitelů běžných základních škol je nedostatek asistentů pedagoga v rozporu s dlouhodobým záměrem vzdělávání a rozvoje vzdělávací soustavy v Jihočeském kraji, vydaného Jihočeským krajem v roce 2016, kde je uvedeno, že počet asistentů pedagoga se každoročně zvyšuje. [online]. 2017 [cit. 2017-04-22]. Dostupné z: http://www.kraj-jihocesky.cz/iusneseni_files/Zastupitelstvo/20160225/Navrhy/30ZK16_ZK160225_30_Pr_DZ_2016_Jihocesky_kraj.doc

Samotný názor na inkluzivní vzdělávání je odlišný, pedagogové běžné ZŠ jej vnímají jako dobrou myšlenku, která však není promyšlená. Stejně tak pedagogové ze ZŠ praktických, kteří vidí problém ve vzdělávání žáků s LMP, kteří budou na ZŠ běžného typu snadným terčem posměchu ze strany spolužáků. Toto tvrzení je v rozporu s tím, co uvádí Hájková a Strnadová (2010), kdy: *„právě díky každodennímu vzájemnému kontaktu žáků, dochází k tomu, že intaktní žáci postupně přestávají vidět a vnímat rozdíly mezi sebou a žáky se speciálními vzdělávacími potřebami.“* Oproti tomu ředitelé běžných ZŠ inkluzi hodnotí kladně, dokonce 1 ze 2 svou školu označuje za inkluzivní již v minulosti. V tomto se názorově rozcházejí s ředitelkami ze ZŠ praktických, které k otázce inkluze zastávají negativní postoj a nevidí v ní pro žáky přínos.

V souvislosti s inkluzí se také nabízí otázka, zda bude mít za následek snížení úrovně základního školství a povede k nárůstu soukromých škol. 7 z 10 dotazovaných pedagogů odpovědělo, že inkluze ke snížení úrovně i nárůstu soukromých škol určitě povede, protože rodiče, kteří se nebudou ohlížet na finance nebo budou mít nadané dítě, se k tomuto začnou postupně uchýlovat, jelikož výuka na běžných ZŠ se bude čím dál tím víc podřizovat žákům se speciálními vzdělávacími potřebami. Do jaké míry toto bude pravdou, se uvidí až časem. I ředitelé obou typů škol však tuto skutečnost shodně uvádějí. Nicméně z důvodu nízkého počtu data a omezené oblasti sběru dat nelze jednoznačně vyvodit či predikovat korelaci mezi úrovní škoství a inkluzí.

Na další vývoj inkluze, každý z respondentů odpověděl odlišným způsobem. Lze ale obecně shrnout fakt, že většina buď doufá, nebo předpokládá, že dojde k jejímu zrušení, ostatní připouští možnost, že se žáci z praktických a speciálních škol budou postupně začleňovat do ZŠ běžného typu a učitelé se s nimi postupně naučí pracovat. Prozatím všichni doufají, že nedojde k rušení základních škol praktických a speciálních, protože jsou to školy plné odborníků, kteří vědí a umí s různými typy žáků pracovat.

Dnes více jak půl roku po zavedení inkluze do praxe lze konstatovat, že k 1. 9. 2016 k žádné dramatické změně nedošlo a základní školy praktické se nezrušily ani zatím k jejich rušení nedochází. Toto tvrzení potvrzuje i tisková zpráva obecně prospěšné společnosti EDUin, kterou uveřejnila na svém portálu. [online]. 2017 [cit. 2017-04-23]. Dostupné z: <http://www.eduin.cz/beduin/prakticke-skoly-se-nerusi/>

Nicméně o jejich dalším budoucím vývoji však můžeme pouze spekulovat. V souvislosti s veškerými výsledky výzkumného šetření se nabízí otázka, proč je transformace českého školství tak podstatná, když zavedený předchozí systém fungoval a funguje i dnes dobře?

9. Závěr

Snahou předložené bakalářské práce bylo nahlédnout do problematiky inkluzivního vzdělávání, které představuje nový edukační směr vzdělávací politiky České republiky. Byl proveden obecný nástin aktuální situace v oblasti inkluzivního vzdělávání v souvislosti s platnou novelou školského zákona realizovanou na základních školách hlavního vzdělávacího proudu. Na základě kvalitativního výzkumu formou strukturovaných rozhovorů se podařilo specifikovat výhody, nevýhody a problémy, které školy v souvislosti s inkluzí řeší. Pomocí kvalitativního výzkumu v rámci třech výzkumných skupin byl také zjištěn postoj jak ředitelů, tak i pedagogů a rodičů k inkluzivnímu vzdělávání. Získané výsledky se ve velké většině shodují s dostupnou literaturou a s již publikovanými daty. Minimální rozpor byl zaznamenán podrobnými rozbory jednotlivých výsledků šetření. Nejzásadnější zjištění od doby zavedení inkluze přináší analýza připravenosti pedagogů k inkluzivní formě výuky, kde největší nedostatky jsou v odborné nezpůsobilosti a nedostatku zkušeností. Z toho vyplývá, že je zapotřebí dostatek času a možností k tomu, aby se pedagogové v tomto směru mohli dále vzdělávat nebo různými způsoby získávat zkušenosti. Dalším důležitým zjištěním této práce je fakt, že pedagogové i ředitelé ZŠ běžného typu vnímají ZŠ praktické a speciální jako potřebné, vidí v nich smysl, i velký význam. Oproti tomu z důvodu nízkého počtu respondentů a nízké statistické podpory nelze průkazně odvodit následující vývoj inkluze, který všichni z dotazovaných vidí zcela odlišným způsobem. Tudíž bude zapotřebí rozšíření výzkumu navýšením jak zkoumané oblasti, tak počtu respondentů. Zároveň i delší časová osa pro kvalitnější statistické zhodnocení. Nicméně tato práce je pilotní studií poukazující na negativní postoj škol i rodičů a jako taková by se mohla stát podnětem pro další a rozsáhlejší výzkum v této oblasti a tím poskytnout nezvratný důkaz impaktu a případných následků inkluze na vzdělávací systém.

10. Seznam literatury

AINSCOW, M.; CÉSAR, M. 2006., *Inclusive education ten years after Salamanca: Setting the agenda*. European Journal of Psychology of Education – ESPE.. s.231 – 238.

AINSCOW, M. (2002). *Using research to encourage the development of inclusive practices*. In: P. Farrell & M. Ainscow (Eds.), *Making special education inclusive* (s. 25–37). London: Fulton.

ANDERLIKOVÁ, L., 2014. *Cesta k inkluzi: úvahy z praxe a pro praxi*. Praha: Triton. 210 s. ISBN 978-80-7387-765-1. 2.

BARTOŇOVÁ, M., 2013. *Intervence v inkluzivní edukaci dětí, žáků a studentů se zdravotním postižením a jejich pracovní uplatnění*. Brno: Masarykova univerzita.

BARTOŇOVÁ, M., 2013. *Inkluzivní didaktika v základní škole se zřetelem na edukaci žáků s lehkým mentálním postižením*. Brno: Masarykova univerzita. 224 s. ISBN 978-80-210-6560-4.

BARTOŇOVÁ, M., OPATŘILOVÁ, D., VÍTKOVÁ, M., 2015. *Inkluze ve škole a ve společnosti jako interdisciplinární téma*. Brno: MU.

BARTOŇOVÁ, M., VÍTKOVÁ, M. 2010. *Vzdělávání žáků se speciálními vzdělávacími potřebami*. Brno: Paido. ISBN 978-80-7315-201-7.

BARTOŇOVÁ, M.; VÍTKOVÁ, M. 2010. *Inkluzivní vzdělávání v podmínkách současné české školy*. 1. vyd. Brno: Masarykova univerzita, 409 s. ISBN 978-80-210-3971-X.

BARTOŇOVÁ, M., VÍTKOVÁ, M. [ed.]. 2009. *Vzdělávání žáků se speciálními vzdělávacími potřebami III: Education of pupils with special educational Leeds III*. 1. vyd. Brno: Masarykova univerzita, 443 s. ISBN 978-807-3151-898.

BENDO VÁ, P. a P. ZIKL, 2011. *Dítě s mentálním postižením ve škole*. 1. vyd. Praha: Grada. 144 s. ISBN 978-80-247-3854-3

BOOTH, Tony.; AINSCOW, Mel. *Ukazatel inkluze. Rozvoj učení a zapojení ve školách*. Praha: Rytmus, 2007. ISBN 80-903598-5-X

BÜRLI, A. 1997., *Sonderpädagogik international. Vergleiche, Tendenzen, Perspektiven*. Luzern: Edition SZH., ISBN 3-908263-49-9.

FELCMANOVÁ, L. 2010. *Národní akční plán inkluzivního vzdělávání*. In KVĚTOŇOVÁ, L.; PROUZOVÁ, R. (eds.). *Speciální pedagogika v podmínkách inkluzivního vzdělávání*. Praha: PedF UK. ISBN 978-80-7290-472-3.

GAZIZOVICH, N., HAMZIEVNA N, 2015. *Humanistic Foundations of Inclusive Pedagogy. Social Sciences*. 10(4), 426-431. DOI: 10.3923/sscience.2015.426.431

HÁJKOVÁ, V. 2010. *Inkluzivní vzdělávání*. Praha: Grada, 2011, 224 s. ISBN 978-80-247-3070-7.

HÁJKOVÁ, V. a I. STRNADOVÁ, 2010. *Inkluzivní vzdělávání*. 1. vyd. Praha: Grada. 224 s. ISBN 978-80-247-3070-7.

HÁJKOVÁ, I., STRNADOVÁ, V., 2010. *Připravenost pedagogů pro inkluzivní vzdělávání*, článek, Metodický portál RVP, Dostupné: <http://rvp.cz/>

HÁJKOVÁ, V., 2010. *Inkluzivní vzdělávání. Teorie a praxe*. Praha: Grada Publishing, a.s. ISBN 978-80-247-3070-7

HAVEL, J. 2014., *Vzdělávání žáků se speciálními vzdělávacími potřebami na 1. stupni základní školy jako východisko inkluzivní didaktiky*. Brno: Masarykova univerzita.

HENDL, J. 2005. *Kvalitativní výzkum: základní metody a aplikace*. 1. vyd. Praha: Portál. 408 s. ISBN 80-7367-040-2.

JESENSKÝ, J. 2000. *Základy komprehenzivní speciální pedagogiky*. Hradec Králové: Gaudeamus. ISBN 80-7041-196-1.

JESENSKÝ, J., 2003. *Jinakost a integrace*. In: VALENTA, M. et al. *Přehled speciální pedagogiky a školská integrace*. Olomouc: Univerzita Palackého, s. 6-11. ISBN 80-244-0698-5.

KALÁŠKOVÁ, M., STRNADOVÁ, I., 2012. *Zdroje inkluzivních postojů v základním školství. Postoje žáků druhého stupně k vrstevníkům s mentálním postižením*. In: KVĚTOŇOVÁ-ŠVECOVÁ, L. et al. *Cesty k inkluzi*. Praha: Univerzita Karlova v Praze, s. 94-107. ISBN 978-80-246-2086-2.

KLENKOVÁ, Jiřina a Marie VÍTKOVÁ [ed.]. 2011. *Inkluzivní vzdělávání se zřetelem na věkové skupiny a druhy postižení: Inclusive education - provisions for different age groups and disabilities*. 1. vyd. Brno: Masarykova univerzita, 386 s. ISBN 978-802-1057-319.

KUBÍČE, J. a Z. KUBÍČOVÁ, 1997. *Máme mnoho společného. Integrace tělesně a mentálně postižených žáků, příležitost a odpovědnost*. 1. vyd. Praha: TECH-MARKET. 40 s. ISBN 80-86114-08-2.

KVĚTOŇOVÁ, L., STRNADOVÁ, I., HÁJKOVÁ, V. *Metodické přístupy uplatňované pedagogy při práci s žáky s potřebou podpůrných opatření v procesu vzdělávací inkluze na základních školách*. Analýza pro MŠMT, 2009.

LANG, G. a BERBERICH, Ch. 1998. *Každé dítě potřebuje speciální přístup: vytváření integrovaných a inkluzivních tříd*. 1. vyd. Praha: Portál, 150 s. ISBN 80-7178-144-4.

LECHTA, V. (ed), 2010. *Základy inkluzivní pedagogiky: dítě s postižením, narušením a ohrožením ve škole*. Praha: Portál. 435 s. ISBN 978-80-7367-679-7.

LECHTA, V. 2016. *Inkluzivní pedagogika*. Praha, Portál, 463 stran. ISBN 978-80-262-1123-5.

MICHALÍK, J. 2004 *Obecné podmínky školské integrace v České republice*. In MÜLLER, O. et al. 2004. *Dítě se speciálními vzdělávacími potřebami v běžné škole*. Dotisk 1. vyd. Olomouc: UP. 289 s. ISBN 80-244-0231-9.

MICHALÍK, J. 2005. *Školská integrace žáků s postižením na základních školách České republiky (výzkumná zpráva)*. Olomouc: UP. ISBN 80-244-1045-1.

MICHALÍK, J., 2001. *Školská integrace dětí s postižením*. 2. vyd. Olomouc: Univerzita Palackého. 135 s. ISBN 80-244-0077-4.

MICHALÍK, J., 2003. *Historické a právní předpoklady školské integrace*. In: VALENTA, M. et al. *Přehled speciální pedagogiky a školská integrace*. Olomouc: Univerzita Palackého, s. 12-59. ISBN 80-244-0698-5.

MICHALÍK, J., 2005. *Školská integrace dětí se zdravotním postižením na základních školách v České republice: výzkumná zpráva*. Olomouc: Univerzita Palackého. 297 s. ISBN 80-244-1045-1.

MICHALÍK, J., BASLEROVÁ P., FELCMANOVÁ L., 2015. *Podpůrná opatření ve vzdělávání*. Praha: Člověk v tísní. 37 s. ISBN 978-80-87456-57-6.

MÜHLPACHR, P. (ed.)2001., *Speciální pedagogika na prahu třetího tisíciletí - vývoj, realita, perspektivy*. Sborník ze studentské vědecké konference. Brno: MU.

MÜLLER, O. et al. 2004. *Dítě se speciálními vzdělávacími potřebami v běžné škole*. Dotisk 1. vyd. Olomouc: UP. 289 s. ISBN 80-244-0231-9

MÜLLER, O. et al., 2004. *Dítě se speciálními vzdělávacími potřebami v běžné škole*. Olomouc: Univerzita Palackého. 289 s. ISBN 80-244-0231-9

NĚMEC, Z., ŠÍMÁČKOVÁ-LAURENČÍKOVÁ, K., HÁJKOVÁ, V., 2014. *Asistent pedagoga v inkluzivní škole*. Praha: Karolinum ISBN 978-80-7290-712-0.

OECD. (1999). *Inclusive Education at Work: Students with Disabilities in Mainstream Schools*. Paris: OECD

PANČOCHA, K. (ed.) 2010. *Životní dráha jedince v inkluzivním prostředí*. Brno: Masarykova univerzita. ISBN 978-80-210-5340-3

PIPEKOVÁ, J. (ed), 2010. *Kapitoly ze speciální pedagogiky*. 3. přeprac. a rozš. vyd. Brno: Paido. 401 s. ISBN 978-80-7315-198-0.

POLÁKOVÁ, H. 2013. *Integrace a inkluze ve světle stěžejních právních předpisů. Integrace a inkluze ve školní praxi*. Praha: FORUM 1(1), 3-23. ISSN 2336-1212.

POLECHOVÁ, P., ed. et al. 2005. *Jak se dělá „Škola pro všechny“*. 1. vyd. Kladno: AISIS. 101 s. ISBN 80-239-4667-6.
potřebami Brno: Paido. ISBN 978-80-7315-201-7.

POWELL, J., 2011. *Barriers to Inclusion: Special Education in the United States and Germany*. Boulder, CO: Paradigm Publishers. 327 s. ISBN 15-945- 1208-6.

PROVAZNÍKOVÁ, P. 2014. *Pohled rodičů na inkluzivní vzdělávání*. Bakalářská práce. Zlín:UTB

PRŮCHA, J. 2013. *Moderní pedagogika*. 5., aktualiz. a dopl. vyd. Praha: Portál, 483 s. ISBN 978-80-262-0456-5

PRŮCHA, J. 2015. *Srovnávací pedagogika: mezinárodní komparace vzdělávacích systémů*. 3., aktualizované vydání. Praha: Portál, 333 stran. ISBN 978-80-262-0870-9.

PRŮCHA, J., E. WALTEROVÁ a J. MAREŠ, 2009. *Pedagogický slovník*. 6. aktualiz. a rozš. vyd. Praha: Portál. 400 s. ISBN 978-80-7367-647-6.

PRŮCHA, J., 2002., *Moderní pedagogika*. Praha: Portál, s. 87

PRŮCHA, J. 2009. *Moderní pedagogika*. 4., aktualiz. a dopl. vyd. Praha : Portál, 481 s. ISBN 978-80-7367-503-5.

RENOTIÉROVÁ, M., L. LUDÍKOVÁ et al. 2006. *Speciální pedagogika*. 4. vyd. Olomouc: UP. 313 s. ISBN 80-244-1475-9.

SLOWÍK, J. 2007. *Speciální pedagogika: prevence a diagnostika, terapie a poradenství, vzdělávání osob s různým postižením, člověk s handicapem a společnost*. 1. vyd. Praha: Grada, 160 s. Pedagogika (Grada). ISBN 978-802-4717-333
Speciální pedagogika v podmínkách inkluzivního vzdělávání. Editor Lea Kvētoňová, Švecová, Regina Prouzová-Kvētoňová. 2010. Praha: Univerzita Karlova v Praze, Pedagogická fakulta, 155 s. ISBN 978-807-2904-723.

ŠMELOVÁ, Eva. 2014., *Bezvýhradná akceptace ve výchově dítěte*. 1. vyd. Olomouc : Univerzita Palackého v Olomouci., 165 s. Monografie. ISBN 978-80-244-4217-4.

ŠVARCOVÁ-SLABINOVÁ, I. 2011. *Mentální retardace : vzdělávání, výchova, sociální péče*. Vyd. 4., přeprac. Praha : Portál., 221 s. Speciální pedagogika. ISBN 978-80-7367-889-0.

ŠMERÁKOVÁ, I. 2013. *Inkluze ve vzdělávání*, Bakalářská práce, Zlín, UTB

UZLOVÁ, I., 2010. *Asistence lidem s postižením a znevýhodněním: praktický průvodce pro osobní a pedagogické asistenty*. Praha: Portál. 135 s. ISBN 978- 80-7367-764-0

VAĐUROVÁ, H. a PANČOCHA, K. 2010., *Připravenost na inkluzivní vzdělávání z pohledu pedagogických pracovníků*. In BARTOŇOVÁ, Miroslava a Marie VÍTKOVÁ et al. *Vzdělávání žáků se speciálními vzdělávacími potřebami IV*. 1. vyd. Brno: Masarykova univerzita, . s 53-63. ISBN 80-210-5331-1.

VAĐUROVÁ, H.; PANČOCHA, K. 2010. *Předpoklady inkluzivního vzdělávání na úrovni pedagogických pracovníků*. In: Bartoňová, M.; Vítková, M. a kol. *Inkluzivní vzdělávání v podmínkách současné české školy*. Brno: MUNI. ISBN 978-80-210- 5383-0.

VALENTA, M. 2003 *Přehled speciální pedagogiky a školská integrace*. 1. vyd. Olomouc: Univerzita Palackého. ISBN 80-244-0698-5.

VALENTA, M. a J. MICHALÍK, 2012. *Diagnostika speciálních vzdělávacích potřeb u dětí, žáků a studentů se zdravotním postižením*. 1. vyd. Olomouc: UP. 95 s. ISBN 978-80-244-3161-1.

VALENTA, M., 2015 Slovník speciální pedagogiky. Vydání první. Praha: Portál. ISBN 978-80-262-0937-9

VÍTKOVÁ, M HAVEL, J.2010..*Inkluzivní vzdělávání v primární škole. Inclusive Education in Primary School*. Brno: Paido.

VÍTKOVÁ, M. 2004. Integrativní speciální pedagogika: integrace školní a speciální. 2. rozšíř. a přeprac. vyd. Brno: Paido, 2004. 463 s. Edice pedagogické literatury. ISBN 80-7315-071-9.

VÍTKOVÁ, M., VÍTEK, J. 2010 *Teorie a praxe v edukaci, intervenci, terapii a psychosociální podpoře jedinců se zdravotním postižením se zaměřením na neurologická onemocnění*. Brno: Paido. 250 s. ISBN 978-80-7315-210-9.

WINZER, M. 2008 *Children With Exceptionalities in Canadian Classrooms*. Toronto: Pearson Prentice Hall, 8. vyd. ISBN 978-0-13-222394-2

WINZER, M. A. 2002. *The history of special education: From isolation to integration*. Washington: Gallaudet University Press.

Časopisy, novinové články

FROUZOVÁ, K. 2013. *Obrat: zvláštní školy nekončí*. Mladá fronta Dnes, č. XXIV/55, s. 4A. ISSN 1210-1168.

HAVEL, J., KRATOCHVÍLOVÁ, J. (2012). *Cooperation as one of the characteristic features of inclusion*. E-Pedagogium, 4(4), 44–58. Dostupné z <http://www.upol.cz/fakulty/pdf/e-pedagogium>

Integrace a inkluze ve školní praxi: speciální vzdělávací potřeby dětí, žáků a studentů. 2013. Praha: Forum, ISSN 2336-1212.

KVĚTOŇOVÁ, L. 2013. Dítě s handicapem je pro učitele výzva. Informatorium, Praha: Portál, s. 8-10. ISSN 1210-7506

MICHALÍK, J. (1996). Integrace, inkluze a deinstitucionalizace – co je skutečně základní? Speciální pedagogika, (16)1.

MICHALÍK, J., 2014 *Podpůrné opatření není jen nový termín*. Učitelské noviny: týdeník pro učitele a přátele školy, Praha: GNOSIS. ISSN 0139-5718.

STÁREK, J. 2013. *Potřeby každého dítěte a žáka je nezbytné posuzovat individuálně ... Integrace a inkluze ve školní praxi*. Praha: Forum, s. 12 – 14. ISSN 2336- 1212

ŠTECH, S. (2011). *PISA – nástroj vzdělávací politiky nebo výzkumná metoda?* Orbis Scholae, 5(1), 123–133.

TĚTHALOVÁ, M. 2010. *Kvalitní společné vzdělávání přináší užitek všem*. Informatorium. Praha: Portál, 2010, č. 9, s. 12 – 13. ISSN 1210-7506

UZLOVÁ, I. 2012., *Odpůrcům inkluze je dobrý jakýkoli argument*. Informatorium, Praha, Portál, s. 18. ISSN 1210-7506

Internetové zdroje:

Akční plán inkluzivního vzdělávání na období 2016-2018. [online] 2017 [cit. 2017-04-15]. Dostupné z:

http://www.vzdelavani2020.cz/images_obsah/dokumenty/apiv_2016_2018.pdf

UNESCO. (1994). *The Salamanca Statement and Framework for Action on Special Needs Education*. UNESCO. [online] 2017 [cit. 2017-04-12]. Dostupné z: http://www.unesco.org/education/pdf/SALAMA_E.PDF

Úmluva o právech osob se zdravotním postižením [online]. 2017 [cit. 2017-04-15]. Dostupné z: <http://www.mpsv.cz/cs/28419>

Úmluva o právech dítěte [online]. 2017 [cit. 2017-04-16]. Dostupné z: <http://www.mvcr.cz/soubor/dokumenty-kriminalita-umluva-o-pravech-ditete-pdf>.

Vyhláška č. 72/2005Sb. o poskytování poradenských služeb ve školách a školských poradenských zařízeních ve znění pozdějších předpisů [online]. 2017 [cit. 2017-04-15]. Dostupné z: <https://www.msmt.cz>

Vyhláška č. 27/2016Sb. o vzdělávání žáků se speciálními vzdělávacími potřebami a žáků nadaných [online]. 2017 [cit. 2017-04-15]. Dostupné z: http://www.msmt.cz/uploads/Vyhlaska_c._272016_Sb._o_vzdelavani_zaku_se_specialnimi_vzdelavacimi_potrebami_a_zaku_nadanych.pdf

Zákon č. 561/2004 Sb. o předškolním, základním, středním, vyšším odborném a jiném vzdělávání (školský zákon). Dostupné z <http://www.msmt.cz/dokumenty/uplne-zneni-zakona-c-561-2004-sb> [online]. 2017 [cit. 2017-04-15]. Dostupné z: <http://www.nuov.cz/co-se-rozumi-pojmem-specialni-vzdelavaci-potreby>

Zákon č. 563/2004 Sb. o pedagogických pracovnících a o změně některých zákonů. [online]. 2017 [cit. 2017-04-15]. Dostupné z: <http://www.msmt.cz/dokumenty/aktualni-zneni-zakona-o-pedagogickych-pracovnicich>

Zákona č. 82/2015Sb [online]. 2017 [cit. 2017-04-15]. Dostupné z: <http://www.nuv.cz/t/specialni-vzdelavani> Podpůrná opatření [online]. 2017 [cit. 2017-04-15]. Dostupné z: <http://www.nuv.cz/t/podpurna-opatreni>

Liga lidských práv, závěrečná zpráva [online]. 2017 [cit. 2017-04-15]. Dostupné z: [file:///C:/Users/hp/Downloads/FS_zaverecna_zprava%20\(1\).pdf](file:///C:/Users/hp/Downloads/FS_zaverecna_zprava%20(1).pdf)

Aktuální znění školského zákona účinného od 1. 1. 2017 do 31. 08. 2017 [online]. 2017 [cit. 2017-04-15]. Dostupné z: <http://www.msmt.cz/dokumenty-3/skolsky-zakon-ve-zneni-ucinnem-od-1-1-2017-do-31-8-2017>

MF Dnes., Konec zvláštních škol“ [online]. 2017 [cit. 2017-04-20]. Dostupné z: <http://www.eduin.cz/tiskove-zpravy/tiskova-zprava-zpravy-o-chystanem-ruseni-zakladnich-skol-praktickydrive-zvlastnich-jsou-zamerne-zavadejici/>

Valachová: Rušení zvláštních škol se nechystá.“ [online]. 2017 [cit. 2017-04-20]. Dostupné z: <https://www.novinky.cz/domaci/381358-valachova-ruseni-zvlastnich-skol-se-nechysta-protoze-zadne-nejsou.html>.

Asistent pedagoga. [online]. 2017 [cit. 2017-04-15]. Dostupné z: http://www.msmt.cz/uploads/Vyhlaska_c._272016_Sb._o_vzdelavani_zaku_se_specialnimi_vzdelavacimi_potrebami_a_zaku_nadanych.pdf

Klesající počet žáků s LMP ,ČOSIV, [online]. 2017 [cit. 2017-04-15]. <https://www.novinky.cz/veda-skoly/427322-do-beznych-skol-chodi-cim-dal-vice-deti-s-lmp.html>

Počet asistentů pedagoga se každoročně zvyšuje, Jihočeský kraj. [online]. 2017 [cit. 2017-04-22]. Dostupné z: http://www.kraj-jihocesky.cz/iusneseni_files/Zastupitelstvo/2016-02-25/Navrhy/30-ZK16_ZK160225_30_Pr_DZ_2016_Jihocesky_kraj.doc

Rámcový vzdělávací program pro základní vzdělávání,[online]. 2017 [cit. 2017-04-15]. Dostupné z: <http://www.inkluzivniskola.cz/content/ramcovy-vzdelavaci-program-pro-zakladni-vzdelavani>

Liga lidských práv. (2009). Férová škola. Dostupné z: <http://www.ferovaskola.cz/>

Národní program rozvoje vzdělávání v České republice - Bílá kniha. (2001). Praha: MŠMT. Národní akční plán inkluzivního vzdělávání. (2010). Praha: MŠMT ČR.

Národní akční plán inkluzivního vzdělávání. (2010). Praha: MŠMT ČR. Dostupné z: <http://www.msmt.cz/socialni-programy/narodni-akcni-plan-inkluzivniho-vzdelavani>

Dlouhodobý záměr rozvoje vzdělávání a rozvoje vzdělávací soustavy ČR. (2007). Praha: MŠMT. Dostupné z <http://www.msmt.cz/ministerstvo/dlouhodoby-zamer-vzdelavani-a-rozvoje-vzdelavaci-soustavy-cr>

Dlouhodobý záměr rozvoje vzdělávání a rozvoje vzdělávací soustavy České republiky. Na období 2011–2015. (2011). Praha: MŠMT. Dostupné z: <http://www.msmt.cz/file/27370>

Dlouhodobý záměr vzdělávání a rozvoje vzdělávací soustavy České republiky na období 2015-2020,. Dostupné z: <http://www.msmt.cz/vzdelavani/skolstvi-v-cr/strategicke-a-koncepcni-dokumenty-cerven-2009>

Všeobecná deklaráce lidských práv. (1948). Dostupné z: [http://www.mzv.cz/jnp/cz/vyhledavani/index\\$219343.html?text=V%C5%A1eobecn%C3%A1+deklarace+lidsk%C3%BDch+pr%C3%A1v](http://www.mzv.cz/jnp/cz/vyhledavani/index$219343.html?text=V%C5%A1eobecn%C3%A1+deklarace+lidsk%C3%BDch+pr%C3%A1v)

Strategie vzdělávací politiky 2020. Dostupné z: <http://www.msmt.cz/ministerstvo/strategie-vzdelavaci-politiky-2020>

Nálepkování dětí s diagnózou mentální postižení v České republice velký, ale řešitelný problém. 2014, ČOSIV. Dostupné z: https://cosiv.cz/wpcontent/uploads/2016/07/analyza_COSIV_nalepkovani_deti.pdf

AINSCOW, M. BOOTH, T. *Ukazatel inkluze. Rozvoj učení a zapojení ve školách*. Překlad revidovaného vydání SCIE 2002. Praha: Rytmus, o. s. Dostupné z: http://www.inkluzie.cz/_upload/ukazatel-inkluzie.pdf

Připravenost pedagogů na inkluzivní vzdělávání. Dostupné z: <http://clanky.rvp.cz/clanek/c/JU/9235/PRIIPRAVENOST-PEDAGOGU-PRO-INKLUZIVNI-VZDELAVANI.html/>

Praktické školy se neruší, EDUin, [online]. 2017 [cit. 2017-04-23]. <http://www.eduin.cz/beduin/prakticke-skoly-se-nerusi/>

11. Seznam příloh a obrázků

RODIČE
Jaký typ školy navštěvuje vaše dítě?
<i>ZŠ Praktická zde na Omlenická v Kaplice.</i>
Jste spokojeni se vzděláváním Vašeho dítěte na této škole? V čem spatřujete výhody?
<i>Ano, jsme spokojeni. Mezi výhody patří například pomalejší učení a přístup učitelů.</i>
Uvažovali jste v rámci inkluze o možnosti začlenění Vašeho dítěte na běžnou ZŠ? Pokud ano/ne proč?
<i>Neuvažovali, protože jsme spokojeni tam, kde je.</i>
Jaký je Váš názor na základní školy praktické a speciální? Mají podle Vás tyto školy svůj význam nebo by se žáci měli vzdělávat společně v ZŠ běžného typu?
<i>Na první otázku vám odpovím, že můj názor je takový, že tyto školy svůj význam rozhodně mají. Neumím si představit, co bychom s manželem dělali, kdybychom možnost dám sem dceru neměli.</i>
<i>Společně ne. Podle mě proberou vše stejně, ale pomaleji a to je pro tyto děti lepší a jsem ráda, že tato škola je a bude.</i>
Jste jako rodič spokojen/a s prací ŠPZ (PPP, SPC)? Pokud ne, proč?
<i>Ano, jsme spokojeni s manželem.</i>
Myslíte si, že inkluze povede ke zrušení ZŠ praktických a ZŠ speciálních?
<i>Ne, nezruší se.</i>
Co byste dělali, kdyby došlo ke zrušení školy?
<i>Doufám, že se to nestane. Co bychom dělali? Opravdu nevíme.</i>

RODIČE
Jaký typ školy navštěvuje vaše dítě?
<i>ZŠ Praktická, Omlenická, Kaplice</i>
Jste spokojeni se vzděláváním Vašeho dítěte na této škole? V čem spatřujete výhody?
<i>Ano jsem velice. Výhody spatřuji v přístupu pedagogů k dětem. Více se jim věnují a mají individuální přístup.</i>
Uvažovali jste v rámci inkluze o možnosti začlenění Vašeho dítěte na běžnou ZŠ? Pokud ano/ne proč?
<i>Ne! Právě pro ten přístup k dítěti a také k výuce včetně délky výuky. Postižené dítě neudrží dlouho pozornost.</i>
Jaký je Váš názor na základní školy praktické a speciální? Mají podle Vás tyto školy svůj význam nebo by se žáci měli vzdělávat společně v ZŠ běžného typu?
<i>Můj názor na tyto školy je velice kladný. Postižené dítě se nemůže vzdělávat na ZŠ. Pedagog by neměl čas se mu věnovat. Dítě by potom mohlo být znepokojené, že se mu nedaří plnit zadané úkoly. A také si myslím, že na to u nás nejsou učitelé dostatečně připraveni.</i>
Jste jako rodič spokojen/a s prací ŠPZ (PPP, SPC)? Pokud ne, proč?
<i>Ano, ale jen s některými. Je to o lidech.</i>
Myslíte si, že inkluze povede ke zrušení ZŠ praktických a ZŠ speciálních?
<i>Doufám, že ne. Bohužel je to zase o tom, že se chce u nás rušit něco, co fungovalo.</i>
Co byste dělali, kdyby došlo ke zrušení školy?
<i>To opravdu nevím. Hodně by mě to naštvalo.</i>

RODIČE
Jaký typ školy navštěvuje vaše dítě?
<i>ZŠ Praktická, Omlenická tady v Kaplici.</i>
Jste spokojeni se vzděláváním Vašeho dítěte na této škole? V čem spatřujete výhody?
<i>Ano, jsme spokojeni. V individuálním přístupu, možnosti komunikace, co je pro dítě nejlepší.</i>
Uvažovali jste v rámci inkluze o možnosti začlenění Vašeho dítěte na běžnou ZŠ? Pokud ano/ne proč?
<i>Ne. Naše dítě patří tam, kde je. Je to špatný nápad vlády.</i>
Jaký je Váš názor na základní školy praktické a speciální? Mají podle Vás tyto školy svůj význam nebo by se žáci měli vzdělávat společně v ZŠ běžného typu?
<i>Praktické a speciální školy mají veliký význam pro dobro dětí i rodičů. Žáci tady s těmi na ZŠ by se společně vzdělávat neměli.</i>
Jste jako rodič spokojen/a s prací ŠPZ (PPP, SPC)?. Pokud ne, proč?
<i>Ano.</i>
Myslíte si, že inkluze povede ke zrušení ZŠ praktických a ZŠ speciálních?
<i>Pevně věřím, že k tomu nedojde.</i>
Co byste dělali, kdyby došlo ke zrušení školy?
<i>Vzdělávala bych dítě doma a sama.</i>

RODIČE
Jaký typ školy navštěvuje vaše dítě?
<i>ZŠ Praktická, Omlenická, Kaplice</i>
Jste spokojeni se vzděláváním Vašeho dítěte na této škole? V čem spatřujete výhody?
<i>Se vzděláním jsme spokojeni. Výhodou je přístup učitelů k rodičům i dětem a málo žáků ve třídě.</i>
Uvažovali jste v rámci inkluze o možnosti začlenění Vašeho dítěte na běžnou ZŠ? Pokud ano/ne proč?
<i>V žádném případě jsme neuvažovali. Po našich zkušenostech v ZŠ Fantova (Kaplice). Nebyla s nimi žádná domluva.</i>
Jaký je Váš názor na základní školy praktické a speciální? Mají podle Vás tyto školy svůj význam nebo by se žáci měli vzdělávat společně v ZŠ běžného typu?
<i>Shlučování praktických a speciálních škol je podle nás nesmysl. Nedovedeme si představit, jak by naše dcera s její nemocí mohla existovat v takové škole.</i>
Jste jako rodič spokojen/a s prací ŠPZ (PPP, SPC)?. Pokud ne, proč?
<i>Jsmo spokojeni.</i>
Myslíte si, že inkluze povede ke zrušení ZŠ praktických a ZŠ speciálních?
<i>Pevně doufáme, že ne.</i>
Co byste dělali, kdyby došlo ke zrušení školy?
<i>Nedovedeme si to představit.</i>

RODIČE
Jaký typ školy navštěvuje vaše dítě?
<i>ZŠ praktická tady v Kaplici.</i>
Jste spokojeni se vzděláváním Vašeho dítěte na této škole? V čem spatřujete výhody?
<i>Ano, to tedy jsme. Výhody? Těch je určitě přístup vás učitelů, který je skvělý, pak to že se jim tady věnujete a je jich ve třídě málo. A hlavně učivo, které zvládají, protože ho hodně procvičují.</i>
Uvažovali jste v rámci inkluze o možnosti začlenění Vašeho dítěte na běžnou ZŠ? Pokud ano/ne proč?
<i>Ne. Už to znovu absolvovat opravdu nechceme. Jednou stačilo. Bylo to tam hrozné. Syn nestíhat a nevládal učivo, chodil s nechutí do školy a spolužáci se mu posmívali.</i>
Jaký je Váš názor na základní školy praktické a speciální? Mají podle Vás tyto školy svůj význam nebo by se žáci měli vzdělávat společně v ZŠ běžného typu?
<i>Názor na praktické a speciální ZŠ mám velmi kladný. Spatřuji v něm hodně výhod pro dítě i rodiče.</i>
Jste jako rodič spokojen/a s prací ŠPZ (PPP, SPC)?. Pokud ne, proč?
<i>Ano.</i>
Myslíte si, že inkluze povede ke zrušení ZŠ praktických a ZŠ speciálních?
<i>Snad ne.</i>
Co byste dělali, kdyby došlo ke zrušení školy?
<i>Nevím, ale určitě bych byla proti začlenění syna do běžné ZŠ.</i>

RODIČE
Jaký typ školy navštěvuje vaše dítě?
<i>ZŠ Praktická, Omlenická, Kaplice</i>
Jste spokojeni se vzděláváním Vašeho dítěte na této škole? V čem spatřujete výhody?
<i>Dcera má individuální plán, který upravují podle toho, jak učivo zvládá. Na běžné ZŠ na to ohled nebrali. Navíc je mentálně mezi sobě rovnými, je tam spokojená. Po 2 letech na běžné ZŠ se přechodem na tuto školu zlepšila jak v učení, tak i psychicky.</i>
Uvažovali jste v rámci inkluze o možnosti začlenění Vašeho dítěte na běžnou ZŠ? Pokud ano/ne proč?
<i>Rozhodně ne. Po 2 letech se přechodem z psychické „trosky“, léčení na psychologii a psychiatrii, stalo z dcery šťastné a spokojené dítě.</i>
Jaký je Váš názor na základní školy praktické a speciální? Mají podle Vás tyto školy svůj význam nebo by se žáci měli vzdělávat společně v ZŠ běžného typu?
<i>Z mého pohledu by se všechny děti společně vzdělávat neměly, ať už ty mentálně omezenější nebo i naopak ty nadprůměrně inteligentní.</i>
Jste jako rodič spokojen/a s prací ŠPZ (PPP, SPC)?. Pokud ne, proč?
<i>To je asi složitější. Pracovníci poraden jsou limitováni legislativou, nejspíše proto je s nimi boj. Odborně je hodnotit nemohu.</i>
Myslíte si, že inkluze povede ke zrušení ZŠ praktických a ZŠ speciálních?
<i>Obávám se, že by se to mohlo stát.</i>
Co byste dělali, kdyby došlo ke zrušení školy?
<i>V tuto chvíli nejsem schopná odpovědět. Prozatím doufám, že k tomu nedojde.</i>

RODIČE
Jaký typ školy navštěvuje vaše dítě?
<i>ZŠ Praktická, Omlenická, Kaplice</i>
Jste spokojeni se vzděláváním Vašeho dítěte na této škole? V čem spatřujete výhody?
<i>Jsem spokojená ve všem. Ve třídě je méně žáků a učitelé mají více času na děti. Pomaleji s nimi spolupracují a vysvětlují látku, aby ji snáze děti pochopily.</i>
Uvažovali jste v rámci inkluze o možnosti začlenění Vašeho dítěte na běžnou ZŠ? Pokud ano/ne proč?
<i>Ne, protože spokojena tam, kde je. Učitelé se dětem věnují více, když tomu nerozumí. Snáze jim to vysvětlí, aby to pochopili.</i>
Jaký je Váš názor na základní školy praktické a speciální? Mají podle Vás tyto školy svůj význam nebo by se žáci měli vzdělávat společně v ZŠ běžného typu?
<i>Ano, mají svůj význam. Děti se učí pomaleji než na běžné ZŠ.</i>
Jste jako rodič spokojen/a s prací ŠPZ (PPP, SPC)? Pokud ne, proč?
<i>Ano jsem.</i>
Myslíte si, že inkluze povede ke zrušení ZŠ praktických a ZŠ speciálních?
<i>Doufám, že ne.</i>
Co byste dělali, kdyby došlo ke zrušení školy?
<i>Nevím. Doufám, že škola zůstane. Byla by to velká škoda.</i>

RODIČE
Jaký typ školy navštěvuje vaše dítě?
<i>ZŠ Praktická, Omlenická, Kaplice</i>
Jste spokojeni se vzděláváním Vašeho dítěte na této škole? V čem spatřujete výhody?
<i>Ano. Trpělivost a pomalé učení je výhodou této školy.</i>
Uvažovali jste v rámci inkluze o možnosti začlenění Vašeho dítěte na běžnou ZŠ? Pokud ano/ne proč?
<i>Má dcera běžnou ZŠ navštěvovala. Učivo nezvládala, dvakrát propadla na prvním stupni.</i>
Jaký je Váš názor na základní školy praktické a speciální? Mají podle Vás tyto školy svůj význam nebo by se žáci měli vzdělávat společně v ZŠ běžného typu?
<i>Určitě by se děti z praktických škol neměly vzdělávat společně s dětmi ze ZŠ běžného typu. Učitelé nemají dost trpělivosti na pomalejší děti a často se normální děti smějí dětem, kterým učivo moc nejde.</i>
Jste jako rodič spokojen/a s prací ŠPZ (PPP, SPC)? Pokud ne, proč?
<i>Ano.</i>
Myslíte si, že inkluze povede ke zrušení ZŠ praktických a ZŠ speciálních?
<i>Doufáme, že ne.</i>
Co byste dělali, kdyby došlo ke zrušení školy?
<i>Žádala bych pro své dítě asistenta na pomoc při učení.</i>

RODIČE
Jaký typ školy navštěvuje vaše dítě?
<i>ZŠ Praktická, Omlenická, Kaplice</i>
Jste spokojeni se vzděláváním Vašeho dítěte na této škole? V čem spatřujete výhody?
<i>Jsmo velmi spokojeni. Výhodou je přístup učitelů, málo žáků ve třídě, pomalejší tempo a pomůcky.</i>
Uvažovali jste v rámci inkluze o možnosti začlenění Vašeho dítěte na běžnou ZŠ? Pokud ano/ne proč?
<i>Ne, nedokážeme si po zkušenostech ze ZŠ představit, že by se tam naše dítě mělo vrátit.</i>
Jaký je Váš názor na základní školy praktické a speciální? Mají podle Vás tyto školy svůj význam nebo by se žáci měli vzdělávat společně v ZŠ běžného typu?
<i>Svůj význam rozhodně mají a můj názor na ně je velmi kladný. Myslím si, že by se děti, pokud mají mentální postižení, v ZŠ vzdělávat neměly.</i>
Jste jako rodič spokojen/a s prací ŠPZ (PPP, SPC)? Pokud ne, proč?
<i>Ano jsme, ale měli by jezdit do škol, aby viděli děti, jak pracují a chovají se při hodinách.</i>
Myslíte si, že inkluze povede ke zrušení ZŠ praktických a ZŠ speciálních?
<i>Doufáme, že ne.</i>
Co byste dělali, kdyby došlo ke zrušení školy?
<i>Uvažovali bychom o soukromém učiteli nebo bychom dítě raději učili sami.</i>

RODIČE
Jaký typ školy navštěvuje vaše dítě?
<i>ZŠ Praktická, Omlenická, Kaplice</i>
Jste spokojeni se vzděláváním Vašeho dítěte na této škole? V čem spatřujete výhody?
<i>Ano, jsme spokojeni. Výhody jsou v tom, že učí pomalejším tempem a náročnými příklady. Učí se dokud to zcela nepochopí. Na ZŠ na tyto děti nemají čas (vlastní příklad).</i>
Uvažovali jste v rámci inkluze o možnosti začlenění Vašeho dítěte na běžnou ZŠ? Pokud ano/ne proč?
<i>Ne.</i>
Jaký je Váš názor na základní školy praktické a speciální? Mají podle Vás tyto školy svůj význam nebo by se žáci měli vzdělávat společně v ZŠ běžného typu?
<i>Speciální a praktické školy mají svůj význam v tom, že pomáhají vzdělávat děti s malým i větším handicapem ve vzdělávání. A děti to baví. Na ZŠ by byly terčem posměchu a věřím v to, že i psychoteroru a šikany.</i>
Jste jako rodič spokojen/a s prací ŠPZ (PPP, SPC)? Pokud ne, proč?
<i>Ano, jsme spokojeni. Dcera ráda chodí do školy.</i>
Myslíte si, že inkluze povede ke zrušení ZŠ praktických a ZŠ speciálních?
<i>Určitě by je zrušili. Ale po několika letech by je znovu zaváděli z důvodu nefunkčnosti inkluze.</i>
Co byste dělali, kdyby došlo ke zrušení školy?
<i>Nevím.</i>

RODIČE
Jaký typ školy navštěvuje vaše dítě?
<i>ZŠ Praktická, Omlenická tady v Kaplici.</i>
Jste spokojeni se vzděláváním Vašeho dítěte na této škole? V čem spatřujete výhody?
<i>Ano, jsme spokojeni se vzděláváním našeho dítěte. Výhodou je nízký počet dětí ve třídě a přístup učitelů.</i>
Uvažovali jste v rámci inkluze o možnosti začlenění Vašeho dítěte na běžnou ZŠ? Pokud ano/ne proč?
<i>Ne. Neuvažovali jsme o přeřazení, jelikož by naše dítě učivo na běžné ZŠ nezvládlo</i>
Jaký je Váš názor na základní školy praktické a speciální? Mají podle Vás tyto školy svůj význam nebo by se žáci měli vzdělávat společně v ZŠ běžného typu?
<i>Běžný vzdělávací program některé děti nezvládnou, a proto tyto školy svůj význam mají. Společně by se vzdělávat neměli.</i>
Jste jako rodič spokojen/a s prací ŠPZ (PPP, SPC)?. Pokud ne, proč?
<i>Ano, jsem spokojena s jejich prací.</i>
Myslíte si, že inkluze povede ke zrušení ZŠ praktických a ZŠ speciálních?
<i>To by byla hloupost. Myslím, že tolik času na běžných školách by asi nebylo. Jsou děti, které mají různé problémy, což by nikdo neřešil.</i>
Co byste dělali, kdyby došlo ke zrušení školy?
<i>To vážně nevím. Asi by měl soukromého učitele. Nicméně, toto si zase každý dovolit nemůže.</i>

RODIČE
Jaký typ školy navštěvuje vaše dítě?
<i>ZŠ Praktická, Omlenická tady v Kaplici.</i>
Jste spokojeni se vzděláváním Vašeho dítěte na této škole? V čem spatřujete výhody?
<i>Ano. Škola je v místě bydliště. Výhodu vidím v začlenění dětí (pochopení jeden druhého) a učební plán, který dítě zvládá.</i>
Uvažovali jste v rámci inkluze o možnosti začlenění Vašeho dítěte na běžnou ZŠ? Pokud ano/ne proč?
<i>Ne., kvůli rychlému tempu a nedostatečnému pochopení učiva. Pro našeho syna byla základní škola psychickou zátěží a frustrací z nezvládnutého učiva.</i>
Jaký je Váš názor na základní školy praktické a speciální? Mají podle Vás tyto školy svůj význam nebo by se žáci měli vzdělávat společně v ZŠ běžného typu?
<i>Tyto školy svůj význam určitě mají. Dokáží se žákovi věnovat více a dokáží žákovi umožnit v něčem vynikat a zvýšit si sebevědomí. Běžná ZŠ je náročná.</i>
Jste jako rodič spokojen/a s prací ŠPZ (PPP, SPC)?. Pokud ne, proč?
<i>Ano.</i>
Myslíte si, že inkluze povede ke zrušení ZŠ praktických a ZŠ speciálních?
<i>Ne. Tyto školy jsou potřebné.</i>
Co byste dělali, kdyby došlo ke zrušení školy?
<i>Popravdě řečeno nevíme. Byla by to pro syna velká psychická zátěž i pro nás. Doufáme, že ke zrušení školy nedojde</i>

RODIČE

Jaký typ školy navštěvuje vaše dítě?

ZŠ Praktická, Omlenická, Kaplice

Jste spokojeni se vzděláváním Vašeho dítěte na této škole? V čem spatřujete výhody?

Jsem spokojená se vzděláním na této škole. Vidím na své dceři velké pokroky, které by jsme na běžné ZŠ nedosáhli ani dodnes., kdyby tam byla. Jiné metody, přístup k žákům ve vyučování. Daleko více praktických činností, které jsou pro děti důležité.

Uvažovali jste v rámci inkluze o možnosti začlenění Vašeho dítěte na běžnou ZŠ? Pokud ano/ne proč?

Dle mého názoru jsme už vyzkoušeli jaké to je být spolu s dětmi v běžné ZŠ a mohu říci pouze za sebe, že už bych takovou chybu nikdy neudělala. Čím jsou děti starší tím jsou handicapové rozdíly větší a více děti rozdělují a nepřináší to nic dobrého.

Jaký je Váš názor na základní školy praktické a speciální? Mají podle Vás tyto školy svůj význam nebo by se žáci měli vzdělávat společně v ZŠ běžného typu?

Děti na praktické a speciální ZŠ se více sami rozvíjí, když mohou, ta pracují a připravují se více pro život v této společnosti. V běžné ZŠ na toto není čas, děti nerozumějí a nestíhají, nepochopí, co se po nich chce a většinou to za ně dělají asistenti.

Jste jako rodič spokojen/a s prací ŠPZ (PPP, SPC)? Pokud ne, proč?

Jsem spokojena s prací těchto zařízení, ale ne úplně. Měli by více jezdit do škol a myslím i více komunikovat s rodiči.

Myslíte si, že inkluze povede ke zrušení ZŠ praktických a ZŠ speciálních?

Ano myslím, že to povede ke zrušení praktických a speciálních škol. Nebude dost dětí pro udržení praktických a speciálních škol.

Co byste dělali, kdyby došlo ke zrušení školy?

Asi bych si najala nějakého individuálního učitele, ale rozhodně bych dítě nedala zpět do běžné ZŠ. Raději by měl někdo přemýšlet o tom, co tyto děti budou moci dělat po ZŠ, a kde by se mohly ještě něco naučit než budou schopny nějaké práce, než přemýšlet o inkluzi.

PEDAGOGOVÉ-ZŠ BĚŽNÉHO TYPU- učitelka Jaroslava- praxe 29 let
Jaký je Váš názor na inkluzivní vzdělávání?
<i>Myslím si, že se zase zavádí něco do fungovat nebude. Na inkluzivním vzdělávání mám asi takový názor, že je velmi obtížné pro učitele</i>
V čem vidíte výhody inkluzivního vzdělávání?
<i>Výhody nevidím žádné.</i>
V čem spatřujete nevýhody inkluzivního vzdělávání žáků na základních praktických a základních speciálních školách?
<i>Nevýhody nevidím v ničem, pouze asi v nálepkování těchto dětí a předsudkům, které jsou k těmto školám vytvořeny. Rozhodně mají smysl a pro určité typy dětí je to tam skvělé.</i>
Vyučujete žáka se speciálními vzdělávacími potřebami? Máte zkušenost s výukou žáků s mentálním postižením?
<i>Ne, momentálně žádného takového žáka nevyučuji. Zkušenost mám za svou učitelskou praxi jsem několik těchto žáků vyučovala.</i>
Spolupracujete ve vaší třídě s asistentem pedagoga? Jakou úlohu ve třídě plní?
<i>Asistenta ve třídě nemám.</i>
Jsou podle vašeho názoru učitelé na inkluzi dostatečně připraveni? Pokud ne, v čem a proč?
<i>Myslím si, že víceméně nejsou a ani být nemohou. Chybí jim zkušenosti a asi i studium speciální pedagogiky, které si myslím, že je pro výuku těchto žáků důležité.</i>
Máte možnost nějaké metodické podpory ze strany školy nebo poradenského zařízení?
<i>Ano mám, absolvovala jsem dvě školení.</i>
Pro jaké žáky (s jakým znevýhodněním) je podle Vás inkluzivní vzdělávání nejvhodnější? Jak nahlížíte na inkluzi žáků s LMP?
<i>Myslím si, že pokud inkluze ano tak asi pro žáky s tělesným postižením v jiném typu už smysl takového vzdělávání nevidím. Inkluze žáků s LMP je velmi obtížná a reálná spíš na 1. Stupni. Rozhodně ale asistentem.</i>
Jste jako učitel spokojen se spoluprací se ŠPZ?(PPP, SPC)
<i>Ano, jsem.</i>
Myslíte si, že inkluze povede ke zrušení ZŠ praktických a ZŠ speciálních?
<i>K tomu doufám nedojde, takže si to nemyslím. Upřímně si to asi nedovedu ani představit.</i>
Myslíte si, že inkluze povede ke snížení úrovně základního školství a nárůstu soukromých škol?
<i>Stát se to může protože žáci třeba nadaní pokud rodiče na to budou mít finanční prostředky budou chodit do soukromých škol.</i>
Jaký bude podle Vás další vývoj inkluze?
<i>Doufám že žádný. Nejlepší by bylo, aby to někdo celé zrušil, protože se stejně přijde za čas na to že to nefunguje.</i>

PEDAGOGOVÉ ZŠ BĚŽNÉHO TYPU-učitelka Jitka-praxe 6 let
Jaký je Váš názor na inkluzivní vzdělávání?
<i>Řeknu Vám to velmi stručně. Dobrá myšlenka, rozhodně špatné zpracování.</i>
V čem vidíte výhody inkluzivního vzdělávání?
<i>Možný dobrý psychologický posun pro žáky se speciálními odlišnými potřebami v učení a jejich lepší zařazení do společnosti.</i>
V čem spatřujete nevýhody inkluzivního vzdělávání žáků na základních praktických a základních speciálních školách?
<i>Nevýhody ve vzdělávání v těchto školách nevidím, mají svůj smysl a dětem se tam věnují.</i>
Vyučujete žáka se speciálními vzdělávacími potřebami? Máte zkušenost s výukou žáků s mentálním postižením?
<i>Ne, nemám žádnou zkušenost.</i>
Spolupracujete ve vaší třídě s asistentem pedagoga? Jakou úlohu ve třídě plní?
<i>Ne, nespolupracuji.</i>
Jsou podle vašeho názoru učitelé na inkluzi dostatečně připraveni? Pokud ne, v čem a proč?
<i>Tak to tedy rozhodně nejsou. Pro výuku žáků se mentálním postižením či speciálními potřebami je nutná i jistá odbornost a tu učitelé nemají.</i>
Máte možnost nějaké metodické podpory ze strany školy nebo poradenského zařízení?
<i>Ano, mám možnost účasti na speciálních školeních na téma inkluze.</i>
Pro jaké žáky (s jakým znevýhodněním) je podle Vás inkluzivní vzdělávání nejvhodnější? Jak nahlížíte na inkluzi žáků s LMP?
<i>Vhodná je zajisté pro žáky s tělesným postižením – vozíčkáře, nebo pro žáky s poškozením zraku či sluchu. Žáci s LMP se do kolektivu budou začleňovat velmi obtížně. A nevidím v tom moc velké úspěchy.</i>
Jste jako učitel spokojen se spoluprací se ŠPZ?(PPP, SPC)
<i>V rámci možností ano. Zatím jsem neřešila velké problematické situace.</i>
Myslíte si, že inkluze povede ke zrušení ZŠ praktických a ZŠ speciálních?
<i>Myslím si, že ne, protože se stejně časem zjistí, že bez těchto škol se neobejdeme.</i>
Myslíte si, že inkluze povede ke snížení úrovně základního školství a nárůstu soukromých škol?
<i>Ano, již v současné době jsou velmi málo podporováni nadaní žáci a pozornost se velice často upírá k těm „pomalejším“. V případě inkluze toto povede ještě k dalšímu snížení úrovně a ještě menší podpoře nadaných žáků.</i>
Jaký bude podle Vás další vývoj inkluze?
<i>Bude to pokus. Učitelé to přijmou a naučí se postupně s tím pracovat.</i>

PEDAGOGOVÉ- ZŠ BĚŽNÉHO TYPU- učitel Michal- praxe 11 let
Jaký je Váš názor na inkluzivní vzdělávání?
<i>Inkluzivní vzdělávání je něco co přišlo moc rychle a učitelé na základkách se vše učí . Myslím si že samotná myšlenka je asi dobrá, ale realizace už ne.</i>
V čem vidíte výhody inkluzivního vzdělávání?
<i>Majorita žáků si uvědomí a více prožije koexistenci se zdravotně postiženými a braním ohledů k nim.</i>
V čem spatřujete nevýhody inkluzivního vzdělávání žáků na základních praktických a základních speciálních školách?
<i>Nespatřuji žádné nevýhody, pokud se nemíchají žáci mentálně a sociálně vyzrálí s mentálně postiženými.</i>
Vyučujete žáka se speciálními vzdělávacími potřebami? Máte zkušenost s výukou žáků s mentálním postižením?
<i>Ano vyučuji a s žáky s mentálním postižením mám malou zkušenost.</i>
Spolupracujete ve vaší třídě s asistentem pedagoga? Jakou úlohu ve třídě plní?
<i>Dříve ano, ale nyní ne. Moje zkušenost s asistentkami pedagoga je následující. První asistentka připravovala materiály pro zrakově postiženého a byla skvělá. Druhá asistentka pracovala jako dozorce, aby její svěřenec pracoval a nekoukal okolo, případně nerušil ostatní. Nedařilo se jí to.</i>
Jsou podle vašeho názoru učitelé na inkluzi dostatečně připraveni? Pokud ne, v čem a proč?
<i>Absolutně nejsou, ale naši učitelé jsou připraveni na vše, je už téměř asi nic nepřekvapí.(smích). Myslím si, že jim chybí jak odbornost, tak zkušenosti s prací s různými typy žáků. Práce například s mentálně postiženými si myslím, že přísluší spíš speciálním pedagogům, tedy učitelům na ZŠ praktických.</i>
Máte možnost nějaké metodické podpory ze strany školy nebo poradenského zařízení?
<i>Ano, mám.</i>
Pro jaké žáky (s jakým znevýhodněním) je podle Vás inkluzivní vzdělávání nejvhodnější? Jak nahlížíte na inkluzi žáků s LMP?
<i>Má smysl pro smyslově nebo motoricky postižené děti, ne pro děti sociálně nevyzrálé či dokonce s mentálním postižením.</i>
Jste jako učitel spokojen se spoluprací se ŠPZ?(PPP, SPC)
<i>Ano, jsem.</i>
Myslíte si, že inkluze povede ke zrušení ZŠ praktických a ZŠ speciálních?
<i>Doufám, že ne, nechal bych to tak jak to je.</i>
Myslíte si, že inkluze povede ke snížení úrovně základního školství a nárůstu soukromých škol?
<i>To si nemyslím. Povede to spíš k vytvoření antipatií mezi standartními žáky a "žáky s výhodami". Podle mne povede ke zhoršení klimatu ve třídách a vyšší frustraci učitelského sboru.</i>
Jaký bude podle Vás další vývoj inkluze?
<i>Dojdou peníze, nebo se vzbouří rodiče "normálních" žáků. Vše se v tichosti vrátí k předchozímu modelu.</i>

PEDAGOGOVÉ ZŠ BĚŽNÉHO TYPU- učitelka Petra- praxe 3 roky
Jaký je Váš názor na inkluzivní vzdělávání?
<i>Nemyslím si, že toto vzdělávání je vhodné pro všechny školy a hlavně pro všechny typy žáků. I na naší základní škole se řeší speciální vzdělávací potřeby žáků a popravdě si nedovedu představit začlenit do výuky dítě s výraznými speciálními potřebami, aniž by to nenarušilo výuku.</i>
V čem vidíte výhody inkluzivního vzdělávání?
<i>Výhody vidím v uvědomění si odlišností dětí a společnosti, v lepším navazování kamarádství a zlepšení komunikace mezi dětmi.</i>
V čem spatřujete nevýhody inkluzivního vzdělávání žáků na základních praktických a základních speciálních školách?
<i>Nevidím žádné zásadní nevýhody. Možná možnost případného posměchu mezi dětmi.</i>
Vyučujete žáka se speciálními vzdělávacími potřebami? Máte zkušenost s výukou žáků s mentálním postižením?
<i>Ne žádného takového žáka nevyučuji, a jsem ráda, že zatím ani vyučovat nemusím. A na druhou otázku Vám odpovím stejně, protože zkušenost s takovým typem žáků nemám.</i>
Spolupracujete ve vaší třídě s asistentem pedagoga? Jakou úlohu ve třídě plní?
<i>Nespolupracuji, asistenta ve třídě nemám.</i>
Jsou podle vašeho názoru učitelé na inkluzi dostatečně připraveni? Pokud ne, v čem a proč?
<i>Myslím si, že nejsou, proto v dnešní době by k případné inkluzi mohlo dojít velmi těžko. Na školách nejsou dostatečně zajištěné pomůcky. Někteří nejsou připraveny na speciální potřeby např. postižených žáků. Chybí kvalitní asistenti pedagogů nebo osobní asistenti.</i>
Máte možnost nějaké metodické podpory ze strany školy nebo poradenského zařízení?
<i>Ano, proběhlo několik školení a máme kontakty na poradny.</i>
Pro jaké žáky (s jakým znevýhodněním) je podle Vás inkluzivní vzdělávání nejvhodnější? Jak nahlížíte na inkluzi žáků s LMP?
<i>Nejvhodněji bych to viděla pro žáky s lehkými formami zdravotního postižení, s autismem, se zdravotním nebo sociálním znevýhodněním. Myslím si že pro žáky s LMP, může být začlenění do kolektivu normální třídy spíše přínosem.</i>
Jste jako učitel spokojen se spoluprací se ŠPZ?(PPP, SPC)
<i>Ano, veškerá komunikace je bez problémů.</i>
Myslíte si, že inkluze povede ke zrušení ZŠ praktických a ZŠ speciálních?
<i>Nemyslím si to. Tyto školy by měly zůstat právě s ohledem na jejich zkušenosti a odbornost v daném oboru.</i>
Myslíte si, že inkluze povede ke snížení úrovně základního školství a nárůstu soukromých škol?
<i>Nemyslím si, respektive doufám, že se tak nestane, protože by ubývali žáci na základních školách.</i>
Jaký bude podle Vás další vývoj inkluze?
<i>Nastane postupné začleňování některých skupin inkluzivních žáků do výuky na klasických základních školách. Možná dojde k přehodnocení dalšího postupu při inkluzi, v souvislosti s aktuálními reakcemi na vzniklou situaci na základních školách a školách praktických nebo speciálních.</i>

PEDAGOGOVÉ- ZŠ BĚŽNÉHO TYPU- učitelka Jana- praxe 18 let
Jaký je Váš názor na inkluzivní vzdělávání?
<i>Momentálně není běžná základní škola připravena na inkluzi, která by skutečně splnila všechna očekávání. Brání tomu vysoký počet žáků ve třídě, nepřipravenost učitelů, nedostatek zkušených a schopných asistentů, vybavení škol pomůckami i samotné financování škol a bídné platy</i>
V čem vidíte výhody inkluzivního vzdělávání?
<i>Největší výhodou je socializace dětí, komunikace a spolupráce s dítětem s postižením.</i>
V čem spatřujete nevýhody inkluzivního vzdělávání žáků na základních praktických a základních speciálních školách?
<i>Méně času na individualizaci vzdělávání. Velká náročnost na třídního učitele - nutnost cílené práce s třídním kolektivem</i>
Vyučujete žáka se speciálními vzdělávacími potřebami? Máte zkušenost s výukou žáků s mentálním postižením?
<i>Ano, ve třídě mám 3 děti se zprávou z PPP a z toho 2 děti s IVP. Zkušenost s mentálně postiženým žákem mám a musím říct, že pro mě jako učitele to bylo poměrně náročné a to měl asistentku. Neumím si představit více takových žáků v jedné třídě.</i>
Spolupracujete ve vaší třídě s asistentem pedagoga? Jakou úlohu ve třídě plní?
<i>Ano, mám asistenta pedagoga. Dohlíží na to, aby si dva žáci psali poznámky a zapisovali úkoly. Někdy řeší spory těchto dvou žáků. Přála bych si od něj větší aktivitu a pomoc s dalšími žáky a s hodnocením, ale odmítá zodpovědnost a trávit nad prací jiný čas než je vyučovací hodina.</i>
Jsou podle vašeho názoru učitelé na inkluzi dostatečně připraveni? Pokud ne, v čem a proč?
<i>Učitelé jsou většinou připraveni na práci s dětmi se speciálními vzdělávacími pomůckami, nemají však dostatečné zkušenosti s prací s dětmi s postižením či LMP.</i>
Máte možnost nějaké metodické podpory ze strany školy nebo poradenského zařízení?
<i>Ano, mám, ale je to velmi časově náročné pro obě strany.</i>
Pro jaké žáky (s jakým znevýhodněním) je podle Vás inkluzivní vzdělávání nejvhodnější? Jak nahlížíte na inkluzi žáků s LMP?
<i>Nedokážu odpovědět paušálně. Záleží hodně na rodičích, škole a možnostech žáka, je to individuální. LMP na prvním stupni lze, druhý již ne, dítě neudrží krok ve vzdělávání s ostatními, nemá ani společné zájmy.</i>
Jste jako učitel spokojen se spoluprací se ŠPZ?(PPP, SPC)
<i>S PPP většinou ano, i když jsou situace, kdy se mé zkušenosti s dítětem rozcházejí se zprávou, kterou dostanu z PPP.</i>
Myslíte si, že inkluze povede ke zrušení ZŠ praktických a ZŠ speciálních?
<i>Ne. A pokud ano, tak na úkor vzdělávání dětí v daných třídách.</i>
Myslíte si, že inkluze povede ke snížení úrovně základního školství a nárůstu soukromých škol?
<i>Ne.</i>
Jaký bude podle Vás další vývoj inkluze?
<i>Podle mě další vývoj nebude. Buď to zůstane stejné, nebo to někdo shora zruší.</i>

PEDAGOGOVÉ- základní škola praktická- učitelka Jana- praxe 25 let
Jaký je Váš názor na inkluzivní vzdělávání?
<i>Inkluzivní vzdělání rozhodně není pro všechny žáky, může být realizovatelné na běžných ZŠ ale jen s odborným posouzením dítěte a nastavením všeho potřebného.</i>
V čem vidíte výhody inkluzivního vzdělávání?
<i>Především žáci intaktní budou brát žáky s postižením jako něco normálního a běžného., nejen ve škole, ale i v běžném životě.</i>
V čem spatřujete nevýhody inkluzivního vzdělávání žáků na základních praktických a základních speciálních školách?
<i>Žádné nevýhody nepozoruji.</i>
Vyučujete žáka se speciálními vzdělávacími potřebami? Máte zkušenost s výukou žáků s mentálním postižením?
<i>Ano mám. S mentálním postižením ne.</i>
Spolupracujete ve vaší třídě s asistentem pedagoga? Jakou úlohu ve třídě plní?
<i>Ano asistenta ve třídě mám. Asistent ve třídě především pomáhá určenému žákovi při výuce, ale když je potřeba, pomůže i dalším žákům. Spolupráci hodnotím kladně.</i>
Jsou podle vašeho názoru učitelé na inkluzi dostatečně připraveni? Pokud ne, v čem a proč?
<i>Na inkluzi učitelé dostatečně připraveni nejsou, jsou určeni především pro žáky intaktní a potřebné „speciální“ znalosti a informace jsou neúplné a útržkovité.</i>
Máte možnost nějaké metodické podpory ze strany školy nebo poradenského zařízení?
<i>Ano mám.</i>
Pro jaké žáky (s jakým znevýhodněním) je podle Vás inkluzivní vzdělávání nejvhodnější? Jak nahlížíte na inkluzi žáků s LMP?
<i>Inkluzivní vzdělávání je vhodné z mého pohledu pro děti s tělesným nebo smyslovým postižením. S lehkým mentálním spíše ne.</i>
Jste jako učitel spokojen se spoluprací se ŠPZ?(PPP, SPC)
<i>Ano.</i>
Myslíte si, že inkluze povede ke zrušení ZŠ praktických a ZŠ speciálních?
<i>Myslím si, že určitě vzhledem k tomu že žáci ubývají.</i>
Myslíte si, že inkluze povede ke snížení úrovně základního školství a nárůstu soukromých škol?
<i>Inkluze podle mého názoru povede ke snížení úrovně školství a jestli bude nárůst soukromých škol, to si nemyslím.</i>
Jaký bude podle Vás další vývoj inkluze?
<i>V praxi se ukáže, že některé druhy postižení budou vyžadovat školy speciální. Takže se to snad celé zruší.</i>

PEDAGOGOVÉ- základní škola praktická- učitelka Lenka- praxe 15 let.
Jaký je Váš názor na inkluzivní vzdělávání?
<i>Inkluzivní vzdělávání není podle mě dobře vymyšlené ani nastavené. Bude obtížné pro běžné základní školy a nemyslím si, že bude mít nějaký velký přínos.</i>
V čem vidíte výhody inkluzivního vzdělávání?
<i>Nějaké zásadní výhody mě nenapadají.</i>
V čem spatřujete nevýhody inkluzivního vzdělávání žáků na základních praktických a základních speciálních školách?
<i>Nevýhody nevidím žádné, žákům se na těchto typech škol maximálně věnují a děti jsou tam úspěšné oproti klasickým základním školám odkud většinou chodí.</i>
Vyučujete žáka se speciálními vzdělávacími potřebami? Máte zkušenost s výukou žáků s mentálním postižením?
<i>Ano vyučuji a ano mám, už mnohaletou.</i>
Spolupracujete ve vaší třídě s asistentem pedagoga? Jakou úlohu ve třídě plní?
<i>Ano spolupracuji, asistenta mám a žákům pomáhá, připravuje materiály a je i pro mě velkou pomocí.</i>
Jsou podle vašeho názoru učitelé na inkluzi dostatečně připraveni? Pokud ne, v čem a proč?
<i>Nejsou, protože žáky například i s LMP třeba nikdy neučili. Rozhodně jim to nezávidím, bude to pro ně dost náročné a to i z hlediska nárůstu administrativy.</i>
Máte možnost nějaké metodické podpory ze strany školy nebo poradenského zařízení?
<i>Ano, mám.</i>
Pro jaké žáky (s jakým znevýhodněním) je podle Vás inkluzivní vzdělávání nejvhodnější? Jak nahlížíte na inkluzi žáků s LMP?
<i>Nevhodnější asi pro žáky bez LMP například pro žáky s tělesným postižením, nebo se smyslovým ale s mentálním postižením na základě svých zkušeností rozhodně říkám ne.</i>
Jste jako učitel spokojen se spoluprací se ŠPZ?(PPP, SPC)
<i>S prací SPC ano, tak je spolupráce dobrá. U PPP to tak slavné není.</i>
Myslíte si, že inkluze povede ke zrušení ZŠ praktických a ZŠ speciálních?
<i>Povede, bohužel, i když asi ne hned.</i>
Myslíte si, že inkluze povede ke snížení úrovně základního školství a nárůstu soukromých škol?
<i>To rozhodně povede, protože úroveň se s nárůstem žáků se speciálními vzdělávacími potřebami snížit musí, protože se jim bude výuka přizpůsobovat.</i>
Jaký bude podle Vás další vývoj inkluze?
<i>Bud' se to mu všechny školy podřídí a naše, praktické školy zaniknou. Nebo se za rok nebo dva přijde na to že to nefunguje a vrátí se to zpět, což si myslím že by bylo nejlepší.</i>

PEDAGOGOVÉ- základní škola praktická- učitelka Milada - praxe 18 let.
Jaký je Váš názor na inkluzivní vzdělávání?
<i>Je to celé hloupost, která by se měla okamžitě zrušit.</i>
V čem vidíte výhody inkluzivního vzdělávání?
<i>V ničem, nemyslím si, že by to mohlo přinést něco pozitivního.</i>
V čem spatřujete nevýhody inkluzivního vzdělávání žáků na základních praktických a základních speciálních školách?
<i>Nevýhody nevidím, žáci se v těchto školách vzdělávají dle svých možností a jsou na ně kladeny mnohem nižší nároky.</i>
Vyučujete žáka se speciálními vzdělávacími potřebami? Máte zkušenost s výukou žáků s mentálním postižením?
<i>Ano vyučuji. Zkušenost mám také.</i>
Spolupracujete ve vaší třídě s asistentem pedagoga? Jakou úlohu ve třídě plní?
<i>Ne, nyní asistenta ve třídě nemám.</i>
Jsou podle vašeho názoru učitelé na inkluzi dostatečně připraveni? Pokud ne, v čem a proč?
<i>Nejsou. Chybí jim jak teorie ze speciální pedagogiky, tak hlavně praxe. Na základce se s dětmi s postižením nesečkáávají nebo pokud ano tak výjimečně a na chvíli.</i>
Máte možnost nějaké metodické podpory ze strany školy nebo poradenského zařízení?
<i>Ano, mám.</i>
Pro jaké žáky (s jakým znevýhodněním) je podle Vás inkluzivní vzdělávání nejvhodnější? Jak nahlížíte na inkluzi žáků s LMP?
<i>Pokud už pro nějaké žáky ano tak asi pro vozíčkáře, tedy žáky s tělesným postižením, kde není mentální postižení. Inkluzivní vzdělávání žáka s mentálním postižením není dobrý nápad. Réálné je možné na 1. Stupni ZŠ ale na druhém už absolutně ne. Tito žáci do naší školy ze základek přicházejí a neumí často skoro nic, navíc jsou psychicky na dně a to nejen oni, ale i jejich rodiče. Na Zš jsou také často obětí posměchu nebo i šikany, to se jim tady nestane.</i>
Jste jako učitel spokojen se spoluprací se ŠPZ?(PPP, SPC)
<i>Ano jsem. I když by mohli jezdit více do školy aby děti viděli a neposuzovali je tzv „od stolu“.</i>
Myslíte si, že inkluze povede ke zrušení ZŠ praktických a ZŠ speciálních?
<i>Asi ano ale přála bych si aby k tomu nestihlo dojít.</i>
Myslíte si, že inkluze povede ke snížení úrovně základního školství a nárůstu soukromých škol?
<i>Ano, dojde k tomu. Ti rodiče, kteří na to budou mít peníze začnou děti raději dávat do soukromých škol, kde jim bude poskytnuto kvalitní vzdělání.</i>
Jaký bude podle Vás další vývoj inkluze?
<i>Přála bych si aby nebyl žádný, myslím si že paní ministryně už toho napáchala dost. Snad přijde po ní někdo kdo to vrátí zase zpátky.</i>

PEDAGOGOVÉ- ZŠ praktická-učitelka Dagmar- praxe 33 let

Jaký je Váš názor na inkluzivní vzdělávání?

Velký přínos v ní nevidím, pro některé děti přínosem nebude, spíše naopak. Děti s LMP budou neúspěšné, vysmívané, nešťastné. A co jejich budoucnost? Další vzdělávání, pracovní zařazení? O tom raději nemluvit.

V čem vidíte výhody inkluzivního vzdělávání?

Z otázky jsem trochu rozpačitá... Snad setkávání se žáků s různým druhem postižení či nadanými dětmi? Ale zdůrazňuji termín setkávání se. Jinak výhody žádné nevidím.

V čem spatřujete nevýhody inkluzivního vzdělávání žáků na základních praktických a základních speciálních školách?

ŠVP pro běžné ZŠ je pro tyto žáky náročný, není příliš prostoru pro spirálovité učení, tedy pro upevnění znalostí, žáci nezažívají příliš mnoho školních úspěchů. Pak následuje IVP... Proč? Také bych zmínila nízkou hodinovou dotaci pracovních činností.

Vyučujete žáka se speciálními vzdělávacími potřebami? Máte zkušenost s výukou žáků s mentálním postižením?

Ano vyučuji. Zkušenosti mám bohaté už přes 30 let učím.

Spolupracujete ve vaší třídě s asistentem pedagoga? Jakou úlohu ve třídě plní?

V současné době ne.

Jsou podle vašeho názoru učitelé na inkluzi dostatečně připraveni? Pokud ne, v čem a proč?

Nejsou, neboť většina z nich nejsou speciálními pedagogy, s poruchami nově zařazených žáků se dříve nesetkávali. Také se neorientují v legislativě; PPP nařizuje, ale moc neporadí...

Máte možnost nějaké metodické podpory ze strany školy nebo poradenského zařízení?

Ano, mám.

Pro jaké žáky (s jakým znevýhodněním) je podle Vás inkluzivní vzdělávání nejvhodnější? Jak nahlížíte na inkluzi žáků s LMP?

Inkluzivní vzdělávání je především vhodné pro žáky se somatickým postižením i pro žáky s poruchami chování či autistického spektra bez LMP, pochopitelně s asistentem pedagoga. Inkluze žáků s LMP je naprosto nevhodná!

Jste jako učitel spokojen se spoluprací se ŠPZ?(PPP, SPC)

S SPC ano, s PPP ne.

Myslíte si, že inkluze povede ke zrušení ZŠ praktických a ZŠ speciálních?

Bohužel se toho obávám, takže ano povede.

Myslíte si, že inkluze povede ke snížení úrovně základního školství a nárůstu soukromých škol?

Ano, rodiče nadaných dětí budou hledat jiné možnosti vzdělávání, neboť úroveň výuky v běžných školách se sníží díky nedostatku času pedagogů věnovat se dostatečně všem.

Jaký bude podle Vás další vývoj inkluze?

Doufám, že se její nastavení pozmění, hlavně pro děti s LMP. Ale nevím, jestli je to ještě možné vzhledem k financím, které do ní MŠMT vložilo.

PEDAGOGOVÉ- základní škola praktická- učitelka Zuzana-praxe 4 roky
Jaký je Váš názor na inkluzivní vzdělávání?
<i>Dle mého názoru myšlenka inkluzivního vzdělávání není do detailů promyšlena. Inkluzivní vzdělávání nebude možné, pokud nebudou všechny zúčastněné strany maximálně spolupracovat (žák s postižením, žáci v běžné ZŠ, maximálně připravení pedagogové, rodiče žáků, širší</i>
V čem vidíte výhody inkluzivního vzdělávání?
<i>Výhody možná takové, že u citlivějších žáků by mohla přítomnost žáka s postižením být přínosem.</i>
V čem spatřujete nevýhody inkluzivního vzdělávání žáků na základních praktických a základních speciálních školách?
<i>Nevýhody? Rozhodně žádné.</i>
Vyučujete žáka se speciálními vzdělávacími potřebami? Máte zkušenost s výukou žáků s mentálním postižením?
<i>Ano, vyučuji celou takovou třídu. Zkušenosti mám 4 roky.</i>
Spolupracujete ve vaší třídě s asistentem pedagoga? Jakou úlohu ve třídě plní?
<i>Ano. Asistent pedagoga pomáhá žákům, kteří jeho pomoc potřebují. Usnadňuje komunikaci mezi žáky ve třídě a spolupráci mezi školou a rodiči.</i>
Jsou podle vašeho názoru učitelé na inkluzi dostatečně připraveni? Pokud ne, v čem a proč?
<i>Myslím si, že ne. Učitel na běžné ZŠ je zvyklý na zcela jiný přístup a výuku žáků bez postižení.</i>
Máte možnost nějaké metodické podpory ze strany školy nebo poradenského zařízení?
<i>Ano, určitě.</i>
Pro jaké žáky (s jakým znevýhodněním) je podle Vás inkluzivní vzdělávání nejvhodnější? Jak nahlížíte na inkluzi žáků s LMP?
<i>Nejvhodnější je podle mě pro žáky s tělesným popřípadě zrakovým či sluchovým postižením. Inkluze žáka s LMP ano, ale na menší vesnické škole, kde se všichni znají. Dítě s LMP je s těmi dětmi v častém kontaktu i mimo školní prostředí. Tudiž je dobré takovéto dítě ponechat ve známém prostředí, ale samozřejmě za poskytnutí veškeré možné pomoci a podpory žákovi s LMP.</i>
Jste jako učitel spokojen se spoluprací se ŠPZ?(PPP, SPC)
<i>Jsem spokojena s prací SPC, protože do školy i jezdí a žáky vidí ve školním prostředí. Nejsem spokojena s PPP. Dle mého názoru vyšetření některých žáků neodpovídá skutečnosti. Ale bohužel jako učitelka, tuto skutečnost nemůžu nijak více ovlivnit.</i>
Myslíte si, že inkluze povede ke zrušení ZŠ praktických a ZŠ speciálních?
<i>Ano, postupně bohužel určitě.</i>
Myslíte si, že inkluze povede ke snížení úrovně základního školství a nárůstu soukromých škol?
<i>Ano.</i>
Jaký bude podle Vás další vývoj inkluze?
<i>Myslím si, že postupně dojde ke zničení dosud výborně fungujícího českého školství na daleko nižší úroveň. Rodiče nadaných žáků budou své děti přihlašovat raději do soukromých škol, aby je slabší žáci nebrzdili. A opět dojde k jakési selekci žáků.</i>

ŘEDITELÉ ZÁKLADNÍCH ŠKOL-ZŠ ŠKOLNÍ Bartyzal**Jaký je Váš názor na inkluzivní vzdělávání?**

Pokud má dítě fyzický problém a intelektově v pořádku, je inkluze namístě. Pokud má výrazné problémy učení nebo chování, vidím v tom omezování všech ostatních, včetně učitele.

V čem spatřujete přínos inkluzivního vzdělávání?

Přínosné je v tom že žáci se vzdělávají společně, tudíž se toho od sebe hodně mohou naučit a může to mít přínos i pro učitele. Hlavně ho to obohacuje o zkušenost s různým typem žáků.

V čem spatřujete problém inkluzivního vzdělávání žáků na základních praktických a základních speciálních školách?

Problém tam nevidím, myslím si, že tyto školy jsou dobře materiálně i technicky vybavené, alespoň pokud jsem mohl vidět. Také tam pracují odborníci, kteří mají zkušenosti a vědí jak přesně u určitými žáky pracovat.

Jaké otázky a problémy řešíte nejčastěji jako ředitelé těchto škol při realizaci inkluzivního vzdělávání?

Problém máme hlavně s asistenty pedagoga, protože asistent často dlouhodobě u dítěte nevydrží a sehnat nového je velmi obtížné. Řešíme také obrovský nárůst administrativy spojenou s inkluzí což je pro učitele také dost náročné. Objevují se i problémy v přeřazení žáka například do ZŠ praktické tady v Kaplici. Když souhlasí rodiče i pedagog, poradenské zařízení takové doporučení nevydá. Bohužel v tomto máme svázané ruce.

Jsou na inkluzivní vzdělávání připraveny školy (základní praktické a základní speciální) a jejich učitelé?

Nevím, jak jsou na tom ZŠ praktické a speciální, běžné ZŠ se s tím asi budou potýkat.

Jak inkluzivní vzdělávání svých dětí vnímají jejich rodiče a jak ji hodnotí?

V současné situaci zatím neumím objektivně posoudit, ale záleží na jednotlivém případě. V případě chlapce s vadou zraku byla inkluze jediným možným řešením, aby nemusel do speciální školy mimo bydliště. Ale někdy rodiče chtějí přeřazení žáka do zš praktické a není jim to umožněno poradenským zařízením.

Zaznamenali jste od září ve vaší škole v rámci inkluze úbytek žáků?

Ne.

Pro jaké žáky (s jakým znevýhodněním) je podle Vás inkluzivní vzdělávání přínosné? Jak nahlížíte na inkluzi žáků s LMP?

Jak už jsem řekl na začátku našeho rozhovoru, přínos vidím u dětí, kteří nemají intelektový problém. Takže na inkluzi žáků s LMP jak jste se ptala, nahlížím velmi skepticky. Tito žáci mají výrazné problémy, proto si nemyslím že je pro ně vzdělávání ne běžné ZŠ nejvhodnější.

Jak hodnotíte spolupráci vaší školy s ŠPZ (PPP, SPC), jak jste s ní spokojeni? V čem spatřujete pomoc škole, kde nacházíte nedostatky?

Spolupráci je dobrá, komunikace s nimi také. Domnívám se ale, že by pokulhává „terénní, práce, kdy by bylo dobré, aby pracovníci těchto zařízení jezdili více žáky posuzovat do škol, aby je viděli při práci ve škole.

Myslíte si, že inkluze povede ke zrušení ZŠ praktických a ZŠ speciálních?

Je to pravděpodobné, pokud děti budou zůstávat na základních školách, musí chybět jinde.

Myslíte si, že inkluze povede ke snížení úrovně základního školství a nárůstu soukromých škol?

Je to pravděpodobné, předpokládám, že vzroste zájem o víceletá gymnázia, potom ve větší míře odejdou nejlepší děti, přibudou děti s výukovými problémy. Dále se sníží nároky, celková úroveň půjde ještě více dolů. A to může být prostor pro soukromé školy.

Jaký bude podle Vás další vývoj inkluze?

Snad se přijde včas na to, že to není nejšťastnější řešení. V praktických a speciálních školách jsou učitelé, kteří s těmito dětmi umí pracovat, mají na to příslušné vzdělání a malý počet dětí. Dříve, než se tyto školy nevratně zruší.

ŘEDITELÉ ZÁKLADNÍCH ŠKOL-ZŠ FANTOVA Drdáková

Jaký je Váš názor na inkluzivní vzdělávání?

Můj názor je velmi kladný. Naše škola byla navíc inkluzivní už před zavedením inkluze. V současné době se díky nastavenému systému (vyšetření v PPP, SPC) nemůže stát, že by byl žák pouze sociálně znevýhodněný tzv. převeden do školy praktické či speciální.

V čem spatřujete přínos inkluzivního vzdělávání?

Velký přínos spatřuji hlavně v tom, že děti vyrůstají v přirozeném sociokulturním prostředí.

V čem spatřujete problém inkluzivního vzdělávání žáků na základních praktických a základních speciálních školách?

Problém tam nevidím, tyto školy jsou jak materiálně tak odborně připravené ke vzdělávání žáků se speciálními vzdělávacími potřebami.

Jaké otázky a problémy řešíte nejčastěji jako ředitelé těchto škol při realizaci inkluzivního vzdělávání?

Potýkáme se s nedostatkem asistentů pedagoga.

Jsou na inkluzivní vzdělávání připraveny školy (základní praktické a základní speciální) a jejich učitelé?

Tato otázka je pro mě nejednoznačná, domnívám se, že inkluzivní jsou právě ve své práci s dětmi s širokým spektrem různých znevýhodnění, zároveň je ani nás na inkluzi zaváděnou v posledních dvou letech nikdo nepřipravil.

Jak inkluzivní vzdělávání svých dětí vnímají jejich rodiče a jak ji hodnotí?

Domnívám se, že inkluzivní vzdělávání vnímají pozitivně, někteří (a je jich méně) by radši své dítě umístili do ZŠ praktické, neboť s ní mají dobré zkušenosti, zvláště v případě, že se v ní vzdělává nebo vzdělávalo jejich dítě – sourozenec stávajícího žáka.

Zaznamenali jste od září ve vaší škole v rámci inkluze úbytek žáků?

Ne.

Pro jaké žáky (s jakým znevýhodněním) je podle Vás inkluzivní vzdělávání přínosné? Jak nahlížíte na inkluzi žáků s LMP?

Přínos vidím ve vzdělávání žáků tělesně postižených, autistů a dalších. Inkluze žáků s LMP je velmi náročná, protože ve třídě nemá vyučující jen žáka s LMP, ale dalších 3 až 5 „DYS“, žáky nadané, cizince apod., takže při průměrném počtu 25 žáků na třídu již nelze zajistit potřebnou péči všem žákům bez asistenta pedagoga, logicky a ze zkušenosti to vede k snižování úrovně vzdělávání. Dovedla bych si představit inkluzi žáka s LMP ve třídě s maximálně 20 žáky a s asistentem pedagoga.

Jak hodnotíte spolupráci vaší školy s ŠPZ (PPP, SPC), jak jste s ní spokojeni? V čem spatřujete pomoc škole, kde nacházíte nedostatky?

Spolupráci hodnotím kladně, paní psychologky z PPP i SPC s námi komunikují i telefonicky, výchovná poradkyně i preventistka se pravidelně účastní setkání v PPP. Chybí ale práce v terénu, tzn. paní psychologky by měly vidět posuzovaného žáka i při práci ve třídě, v přirozeném prostředí, nemají na to však čas.

Myslíte si, že inkluze povede ke zrušení ZŠ praktických a ZŠ speciálních?

Bohužel ano, protože tendencí v souvislosti s inkluzí je zařazovat žáky do běžných škol.

Myslíte si, že inkluze povede ke snížení úrovně základního školství a nárůstu soukromých škol?

Tak, jak je v současné době nastavená, ke snižování úrovně povede. Logicky tak „vženeme“ nadané žáky do soukromých a výběrových (jazykových, sportovních, uměleckých...) škol.

Jaký bude podle Vás další vývoj inkluze?

Myslím, že na tuhle otázku je těžká odpověď. Český učitel už je v současné době neskutečně přetížený – má své žáky vybavit potřebnými kompetencemi, nezapomínat na průřezová témata, připravit žáky na testování popř. přijímací zkoušky, řešit prevenci sociálně patologických jevů, spolupracovat s rodiči, připravovat projekty, tematické vyučování, vést kroužek, připravovat prezentace, výukové programy, vzdělávat se, spolupracovat s kolegy, vést školní administrativu, dohlížet na chodbě atd., přitom má ve třídě (i díky inkluzi) 28 žáků, z toho 2 dyslektiky, 1 dysgrafika, 2 žáky s prvky dys, 1 žáka s ADHD a medikací, 2 cizince – jeden rozumí (Ukrajinec), druhý nerozumí (Vietnamec, který přišel do 5. třídy) a k tomu „inkluzivně 1 žáka s LMP“. V průměru učí 4-5 h denně, dovedete si jistě představit, jak je „inkluzivní“. Dovedu si inkluzi představit při menším počtu žáků, tzn. 20 ve třídě. Myslím, že povolání učitele je čím dál náročnější, narůstají povinnosti a odpovědnost, mizí práva.

ŘEDITELÉ ZŠ PRAKTICKÝCH- Základní škola praktická Český Krumlov
Jaký je Váš názor na inkluzivní vzdělávání?
<i>Upřímně je to jeden z důvodů proč končím ve funkci ředitelky školy. Žáků ubývá za posledních 10 let – ze 160 jsme na 60. Takže si myslím, že inkluze je jeden velký omyl a nesmysl, který navíc v nynějších podmínkách nebude fungovat.</i>
V čem spatřujete přínos inkluzivního vzdělávání?
<i>Osobně žádný přínos nevidím.</i>
V čem spatřujete problém inkluzivního vzdělávání žáků na základních praktických a základních speciálních školách?
<i>V tomhle ohledu problém není, žáci jsou na těchto školách úspěšní a spokojeni.</i>
Jaké otázky a problémy řešíte nejčastěji jako ředitelé těchto škol při realizaci inkluzivního vzdělávání?
<i>Řešíme to, že když k nám přijde dítě ze základní školy, nedosahuje většinou vůbec znalostem našich dětí ve stejném ročníku.</i>
Jsou na inkluzivní vzdělávání připraveny školy (základní praktické a základní speciální) a jejich učitelé?
<i>Ty ano, dokáží s žáky správně pracovat, jsou vybavené a mají i dobré pedagogy, kteří vědí ,co s žáky mají dělat.</i>
Jak inkluzivní vzdělávání svých dětí vnímají jejich rodiče a jak ji hodnotí?
<i>Rodiče žáků, kteří se inkluzivně vzdělávali na běžné ZŠ, to dobře nehodnotí. Rodiče žáků vzdělávaných u nás o tom, aby se jejich dítě vrátilo na Zš nechtějí slyšet. Většina si tam zažila své</i>
Zaznamenali jste od září ve vaší škole v rámci inkluze úbytek žáků?
<i>Od září ano ale hlavně jak už jsem vám řekla za posledních deset let . Měli jsme plnou školu, chodilo sem 160 dětí teď jich máme sotva šedesát a počet stále klesá.</i>
Pro jaké žáky (s jakým znevýhodněním) je podle Vás inkluzivní vzdělávání přínosné? Jak nahlížíte na inkluzi žáků s LMP?
<i>Pokud už by přínosné být mělo i když si to nemyslím tak asi pro děti s tělesným postižením. Inkluze žáků s LMP je nesmysl.</i>
Jak hodnotíte spolupráci vaší školy s ŠPZ (PPP, SPC), jak jste s ní spokojeni? V čem spatřujete pomoc škole, kde nacházíte nedostatky?
<i>Spolupráce je dobrá, pomáhají tím že komunikují s jednotlivými pedagogy a v případě potřeby jim poradí. Nedostatek v tom že školu navštíví velmi zřídka.</i>
Myslíte si, že inkluze povede ke zrušení ZŠ praktických a ZŠ speciálních?
<i>Ano to si tedy rozhodně myslím, a nehodlám jako ředitelka školy na to čekat.</i>
Myslíte si, že inkluze povede ke snížení úrovně základního školství a nárůstu soukromých škol?
<i>Je to logické takže ano povede. Pro rodiče s dostatkem finančních prostředků bude soukromá škola řešením.</i>
Jaký bude podle Vás další vývoj inkluze?
<i>Kéž by žádný nebyl, pořád doufám, že to někdo zruší. Snad se přijde na to, že to celé nefunguje.</i>

ŘEDITELÉ ZŠ PRAKTICKÝCH- Základní škola praktická Kaplice
Jaký je Váš názor na inkluzivní vzdělávání?
<i>V současné nastavených podmínkách neplní inkluze svůj účel. Žáci jsou vyčleňováni z třídních kolektivů (odchod, asistent).</i>
V čem spatřujete přínos inkluzivního vzdělávání?
<i>Jen v tom, že si to ZŠ vykazují.</i>
V čem spatřujete problém inkluzivního vzdělávání žáků na základních praktických a základních speciálních školách?
<i>Postupné rušení těchto škol, které poskytují žákům vzdělání a respektují jejich postižení.</i>
Jaké otázky a problémy řešíte nejčastěji jako ředitelé těchto škol při realizaci inkluzivního vzdělávání?
<i>Řeším už samotné přeřazení žáků k nám do ZŠ praktické, což je problém. Poradny odmítají děti posílat k nám a trápí je na základní škole i přesto že rodiče chtějí. Dále řeším nevyhovující návyky žáků se ZŠ a jejich znalosti, které neodpovídají tomu, co by umět měli.</i>
Jsou na inkluzivní vzdělávání připraveny školy (základní praktické a základní speciální) a jejich učitelé?
<i>Základní školy praktické určitě, jsou vybavené, mají kvalifikované učitele a umí s žáky pracovat.</i>
Jak inkluzivní vzdělávání svých dětí vnímají jejich rodiče a jak ji hodnotí?
<i>Rodiče žáků, kteří k nám přicházejí a jejich děti se takto vzdělávaly na běžných ZŠ, to kladně nehodnotí.</i>
Zaznamenali jste od září ve vaší škole v rámci inkluze úbytek žáků?
<i>Ano.</i>
Pro jaké žáky (s jakým znevýhodněním) je podle Vás inkluzivní vzdělávání přínosné? Jak nahlížíte na inkluzi žáků s LMP?
<i>Rozhodně bez mentálního postižení. Přínosné? Napadá mě, že by to svůj přínos mohlo mít pro žáky s tělesným postižením a s méně závažnými vývojovými poruchami učení.</i>
Jak hodnotíte spolupráci vaší školy s ŠPZ (PPP, SPC), jak jste s ní spokojeni? V čem spatřujete pomoc škole, kde nacházíte nedostatky?
<i>V rámci naší školy je spolupráce dobrá. Pomoc asi v tom, že doporučí nebo poradí postup jak s žákem pracovat pokud pedagog neví a nedostatek asi v tom, že málo jezdí do terénu takže děti ,kteří jsou jejich klienty přímo ve škole moc nevidí.</i>
Myslíte si, že inkluze povede ke zrušení ZŠ praktických a ZŠ speciálních?
<i>Ano. Bohužel.</i>
Myslíte si, že inkluze povede ke snížení úrovně základního školství a nárůstu soukromých škol?
<i>Ano.</i>
Jaký bude podle Vás další vývoj inkluze?
<i>Nevím, asi dojde na základních školách k vytvoření tříd pro žáky s mentálním postižením. V podstatě dojde k včlenění základních škol praktických do běžných ZŠ. Pokud toto nastane již nebude cesty zpět.</i>

12. Seznam zkratk

OSN- Organizace spojených národů

UNESCO- Organizace OSN pro vzdělání, vědu a kulturu

MŠMT- Ministerstvo školství mládeže a tělovýchovy

LMP- Lehké mentální postižení

RVP- Rámcový vzdělávací program

ŠVP- Školní vzdělávací program

ŠPZ - Školské poradenské zařízení

SPC- Speciálně pedagogické centrum

PPP - Pedagogicko- psychologická poradna

ZŠ – Základní škola

ČR- Česká republika